

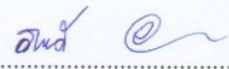
ปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

ศุภสุดา สังข์ทอง

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มิถุนายน 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ ศุภสุดา สังข์ทอง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

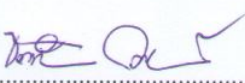

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวิ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.สถาพร พฤษภูมิกุล)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวิ)

.....กรรมการ
(ดร.สถาพร พฤษภูมิกุล)

.....กรรมการ
(ดร.ชนวิน ทองแพง)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ 16 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2560

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวิ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักงานนิพนธ์ ดร.สถาพร พงษ์พิบูล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และ ดร.ชนวิน ทองแพง กรรมการสอบงานนิพนธ์ ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำงานนิพนธ์ครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ดังปรากฏชื่อในงานนิพนธ์ฉบับนี้ที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม และขอขอบคุณผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแก่เวทีแต่บิดามารดา ครูอาจารย์ ผู้มีอุปการคุณ และพี่น้องทุกท่านที่ได้ส่งเสริมและสนับสนุนช่วยเหลือมาโดยตลอด และเป็นกำลังใจสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี

ศุภสุดา สังข์ทอง

58920922: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: การพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

สุกสุตา สังข์ทอง: ปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 (PROBLEMS AND NEEDS OF TEACHER IN DEVELOPMENT OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION MANAGEMENT OF SCHOOL UNDER RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1)

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: ภารดี อนันต์นาวี, กศ.ด., สถาพร พงษ์พิบูล, ค.ด. 142 หน้า.

ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์สอน วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษาและขนาดโรงเรียน และศึกษาความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำนวน 162 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามระหว่าง .23-.90 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบรายคู่โดยวิธี Sheffe's test

ผลการวิจัย พบว่า

1. การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. เปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอน วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการตามวัยและพัฒนาการเด็ก 2) ควรจัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 20-25 คน ต่อครู 1 คน เพื่อที่จะได้ดูแลทั่วถึง 3) ควรส่งเสริมกระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก 4) ควรจัดกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5) ผู้สอนควรประเมินพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน 6) ผู้สอนและผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็ก

58920922: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: THE DEVELOPMENT OF EDUCATION MANAGEMENT EARLY CHILDHOOD/ THE RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

SUPHASUTA SANGTHONG: PROBLEMS AND NEEDS OF TEACHER IN DEVELOPMENT OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION MANAGEMENT OF SCHOOL UNDER RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1. ADVISORY COMMITTEE: PARADEE ANANNAWEE, Ed.D., SATAPORN PRUETIKUL, Ph.D. 142 P. 2017.

The purposes of this research were to study and compare problems on early childhood education management of school under Rayong Primary Educational Service Area Office 1 as classified by teaching experiences, major of study and school size and to study needs of teacher in development of early childhood education management of the schools. The samples consisted of 162 early childhood teachers from schools under Rayong Primary Educational Service Area Office 1, they were stratified random sampling. The research instrument employed for the data collection was a set of five rating-scale questionnaires which the discrimination of .23-.90 and the reliability of .98. The statistics for data analysis were mean, standard deviation, *t*-test, One-way ANOVA and Sheffe's test.

The results of the study were as follows:

1. The problems of early childhood education management in schools under Rayong primary educational service area office 1 was rated at medium level.

2. The problems of early childhood education management in the schools as classified by teaching experiences, major of study, and school size in overall were not statically significant difference, except the environment building for early childhood learning was statically significant difference at the .05 level.

3. The needs of teacher in development of education management of early childhood in the schools were that: 1) providing the right experience for early childhood education. 2) reduce the class size to 20-25 students per one teacher. 3) promoting students observation skill asking question, and dare to express. 4) setting up child-center activities. 5) teachers should evaluate the development of early childhood children in all aspects. 6) teachers and parents should participate in developing the children childhood children.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
คำถามในการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
สภาพทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1.....	10
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546.....	19
พัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย.....	24
หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	47
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	56
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	62
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71

สารบัญ

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	74
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	100
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	100
อภิปรายผล.....	103
ข้อเสนอแนะ.....	114
บรรณานุกรม.....	116
ภาคผนวก.....	124
ภาคผนวก ก.....	125
ภาคผนวก ข.....	129
ภาคผนวก ค.....	139
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	142

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามขนาดโรงเรียน..... 70
2	ข้อมูลของครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1..... 76
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1..... 78
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม..... 79
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก..... 80
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก..... 81
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ด้านการบูรณาการเรียนรู้อื่น..... 82
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก..... 83
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก..... 84
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอน..... 86

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอน.....	87
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา.....	89
13 เปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา.....	90
14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ระดับปัญหาการจัดการศึกษา ปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามขนาด โรงเรียน.....	91
15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามขนาด โรงเรียน.....	92
16 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ที่มีขนาด โรงเรียนต่างกันเป็นรายคู่ โดยวิธีของเซฟเฟ้ (Sheffe's test) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของเด็ก.....	94
17 ความถี่ ร้อยละ และอันดับความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม.....	95
18 ความถี่ ร้อยละ และอันดับ ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก.....	95
19 ความถี่ ร้อยละ และอันดับความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก.....	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
20 ความถี่ ร้อยละ และอันดับความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้.....	97
21 ความถี่ ร้อยละ และอันดับความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก.....	98
22 ความถี่ ร้อยละ และอันดับความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก.....	99
23 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	140
24 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of objective congruence) ของแบบสอบถามปัญหา การจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยะของ เขต 1.....	141

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้นได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก เริ่มมาจากกระแสการปฏิรูปการศึกษาที่ได้เน้นย้ำความสำคัญของการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ภายใต้คำจำกัดความว่าเก่ง ดี มีสุข ทำให้เกิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการเรียนรู้ (จิตติมา สวัสดิ์กิจารพงศ์, 2546, หน้า 1) การเรียนรู้ของมนุษย์มีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับในชีวิตประจำวัน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะเป็นไปได้ดี ถ้าผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าได้เคลื่อนไหว มีโอกาสคิดริเริ่มตามความต้องการและความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ อบอุ่น และปลอดภัย ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ของเด็กให้เติบโตตามศักยภาพที่มีอยู่ นอกจากนี้ การเรียนรู้ยังเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น โดยที่คนเราเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติก่อนที่จะมาเข้าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่สนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเอง ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้และมีการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 4)

การจัดศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 9) จากผลการวิจัยและติดตามพัฒนาการของเด็กปฐมวัยของไทย พบว่า เด็กปฐมวัยกำลังถูกเร่งรัดพัฒนาการอย่างไม่สมควร ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้ของเด็กในอนาคต เช่น เร่งรัดพัฒนาการด้านวิชาการที่ไม่สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก เพื่อโอกาสในการเข้าเรียนต่อในโรงเรียนประถมชื่อดัง จึงเกิดปรากฏการณ์กวดวิชาตั้งแต่อนุบาล ทั้งในช่วงวันหยุดและวันปิดเทอม

เร่งเรียนเขียนอ่าน เกินพัฒนาการเด็ก ซึ่งเกิดจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากคาดหวังของผู้ปกครอง ที่ต้องการให้เด็กอนุบาลอ่านออกบวกเลขได้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย รวมถึงการวัดผลด้วยการทดสอบความรู้ด้านเนื้อหาสาระ ทำให้ระบบการเรียนการสอนเด็กในระดับอนุบาลและประถมศึกษาตอนต้น มุ่งเน้นการท่องจำความรู้ ซึ่งเป็นการสูญเสียโอกาสในการเรียนรู้จากหน้าต่างแห่งโอกาส เพราะเด็กในช่วงปฐมวัยสมองจะเปิดรับการเรียนรู้ได้ดีที่สุด โดยเฉพาะทักษะด้านพฤติกรรม เช่น ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางอารมณ์ การพูดและการเคลื่อนไหว แต่เมื่อเด็กถูกพัฒนาทักษะเพียงด้านเดียว ส่งผลให้เด็กขาดแรงจูงใจการเรียนรู้ ขาดทักษะในการทำงานร่วมกับคนอื่น และขาดทักษะความรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นการเสียโอกาสที่มีอยู่อย่างจำกัดในการสร้างทักษะทางด้านพฤติกรรม ซึ่งจะส่งผลต่อคุณลักษณะความสำเร็จด้านการศึกษาและการทำงานในอนาคตของเด็ก (ศศิลักษณ์ ขยันกิจ, 2553)

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนให้ครอบคลุมในด้านต่าง ๆ ดังนี้ การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก และความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 5-7) ซึ่งหลักการด้านต่าง ๆ เหล่านี้เป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาปฐมวัย และช่วยในการพัฒนาทักษะพื้นฐาน และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีความพร้อมที่จำเป็นสำหรับเด็กการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในประเทศไทย จึงควรให้ความสำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น เพราะท่ามกลางกระแสสังคมในระบบทุนนิยมประชาธิปไตย การกระจายของเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารการเพิ่มอำนาจขององค์กรระดับโลก และประเทศที่ใช้ระบอบประชาธิปไตยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ประเทศไทยต้องส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ ด้านการศึกษาหน้าที่และความเป็นพลเมือง ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมปัจจุบัน และต้องส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ให้แก่เด็กและเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความรู้เท่าทันทางการเมือง ซึ่ง “ครู” ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและเป็นต้นแบบเรื่องประชาธิปไตย ไม่เฉพาะครูผู้สอนวิชาสังคมเท่านั้น แต่เป็นครูทุกวิชา ดังนั้น จึงเป็นความท้าทายในการจัดการศึกษาหน้าที่และความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องเริ่มต้นที่ผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นต้นแบบทั้งครูผู้สอนทุกวิชา ผู้บริหาร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และสื่อมวลชน ต้องเป็นต้นแบบความเป็นพลเมืองที่พึงตนเอง และรับผิดชอบตนเอง รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพความแตกต่างเคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา การไม่แก้ปัญหาด้วยความรุนแรง

ทั้งตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมต้องร่วมรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองให้เด็กและเยาวชนต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559, หน้า 20)

การจัดการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 มีการดำเนินการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย แต่การดำเนินการจัดการศึกษาจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมีส่วนสำคัญ แต่จากการประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด พบว่ายังมีครูไม่พอเพียงตามเกณฑ์ ขาดครูที่ตรงวิชาเอก การสื่อสารระหว่างโรงเรียนและเขตพื้นที่ในบางกิจกรรมเกิดความคลาดเคลื่อน ทำให้งานสำเร็จล่าช้า (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1, 2558, หน้า, 67) นอกจากนี้ จากงานวิจัยของสุทธิณี ไม้สูง (2556) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียนวัดคลองปูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียนวัดคลองปูน มีดังนี้ 1) ด้านการจัดประสบการณ์ พบว่า การเขียนอ่านมากเกินไป จะทำให้เด็กไม่ได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ตามหลักสูตรและทำให้เด็กเกิดความเครียด 2) ด้านการจัดสื่อการสอน พบว่า ยังขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อที่ทันสมัยและจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอน ของเล่นไม่เพียงพอ ขาดหนังสือนิทานสำหรับเด็ก สื่อที่มีอยู่เก่าไม่น่าใช้ไม่ตรงตามหน่วยเรียนและพัฒนาการของเด็ก 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า สภาพภายในห้องเรียนคับแคบ ไม่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก ไม่สะดวกเวลาเด็กนอนพักผ่อนตอนกลางวัน ขาดตู้สำหรับเก็บของใช้ส่วนตัวสำหรับเด็กแต่ละคน ขาดห้องน้ำในห้องเรียน มุมจัดประสบการณ์และของเล่นสำหรับเด็กมีน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเด็ก 4) ด้านการประเมินพัฒนาการ พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจในการประเมินพัฒนาการเพราะเข้าใจว่าการประเมินพัฒนาการคือ การทำแบบทดสอบเท่านั้น ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการ จำนวนบุคลากรมีน้อยทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง มีการประเมินพัฒนาการน้อยในแต่ละภาคเรียน และ 5) ด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่า ยังขาดงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร มีการอบรมน้อย ไม่มีการศึกษาดูงาน และบุคลากรมีการย้ายบ่อย จึงทำให้ขาดความต่อเนื่องในการนำความรู้ในการอบรมมาใช้ และมีบุคลากรน้อย ทำให้ดูแลเด็กได้ไม่ทั่วถึง

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลและเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการการเรียนรู้ การประเมิน

พัฒนาการเรียนรู้อย่างดี และความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก ของโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์สอน วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา และขนาดโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่
3. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1

คำถามในการวิจัย

1. ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ที่จำแนกตามประสบการณ์การสอน วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา และขนาดโรงเรียน มีความแตกต่างกันหรือไม่
3. ครูโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 มีความต้องการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างไรบ้าง

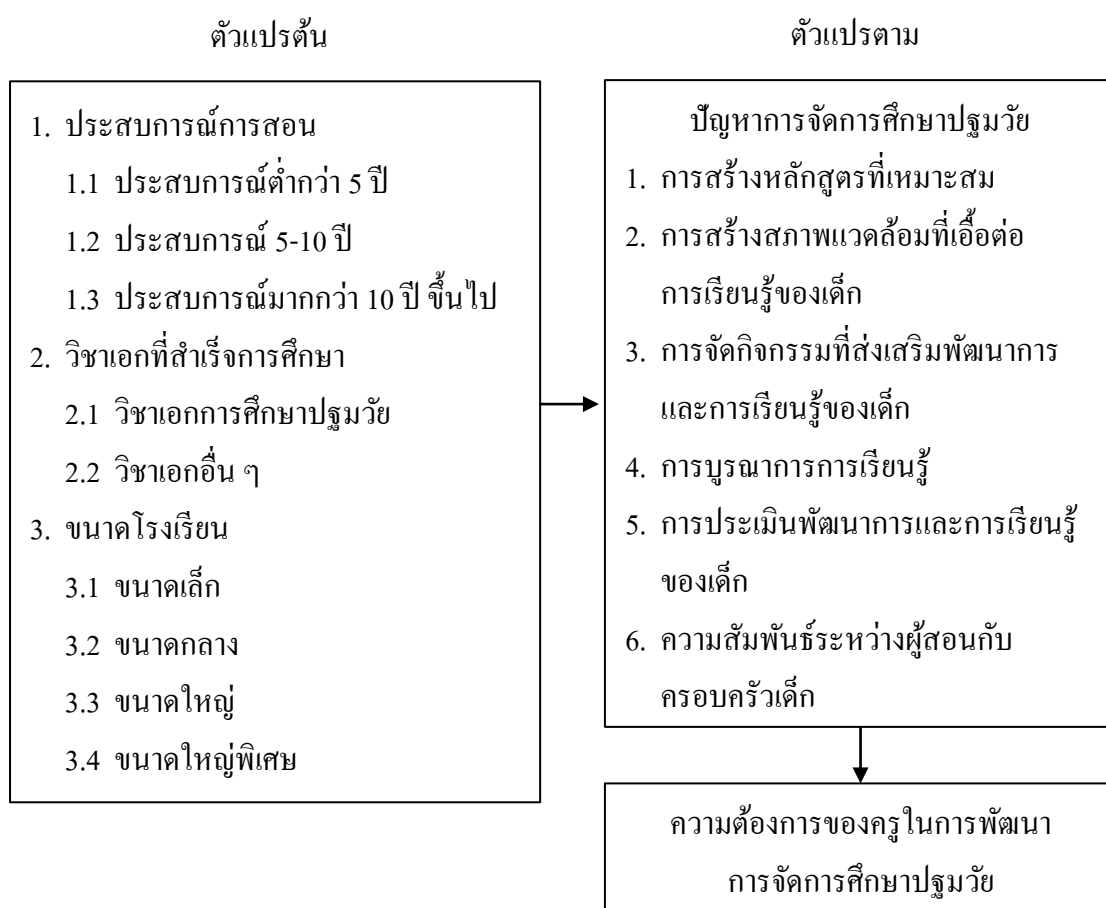
สมมติฐานของการวิจัย

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ที่จำแนกตามประสบการณ์การสอน วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา และขนาดโรงเรียน มีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้หลักการของคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดเป็นการศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ใน 6 ด้าน คือ

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 5-7) 1) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 2) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 3) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 4) การบูรณาการการเรียนรู้ 5) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 6) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก โดยจำแนกตามประเภทของการสอนวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา และขนาดโรงเรียน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. ผลการวิจัยครั้งนี้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณา ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ระของ เขต 1 ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ หลักสูตรท้องถิ่น และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ยึดหลักการจัดการศึกษา ปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ใน 6 ด้าน คือ

- 1.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม
- 1.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
- 1.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
- 1.4 การบูรณาการการเรียนรู้
- 1.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
- 1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 280 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ปีการศึกษา 2559 โดยกำหนด ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 608-610) ได้จำนวน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 162 คน จากนั้นสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) กำหนด ตามขนาดโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 ประสบการณ์การสอน จำแนกเป็น

3.1.1.1 ต่ำกว่า 5 ปี

3.1.1.2 5-10 ปี

3.1.1.3 มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป

3.1.2 วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา

3.1.2.1 วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

3.1.2.2 วิชาเอกอื่น ๆ

3.1.3 ขนาดโรงเรียน

3.1.3.1 ขนาดเล็ก

3.1.3.2 ขนาดกลาง

3.1.3.3 ขนาดใหญ่

3.1.3.4 ขนาดใหญ่พิเศษ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 มี 6 ด้าน ดังนี้

3.2.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

3.2.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

3.2.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

3.2.4 การบูรณาการการเรียนรู้

3.2.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

3.2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง สิ่งที่ขัดข้องและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ทำให้กระบวนการจัดการจัดประสบการณ์และกิจกรรม รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

1.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย แนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา แล้วนำไปใช้จัดทำแผนการจัดการจัดประสบการณ์ จากนั้นก็นำแผนการจัดการจัดประสบการณ์ไปจัดกิจกรรมประจำวันเพื่อให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมถึงการวัดและประเมินพัฒนาการ

1.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตอบสนองต่อความต้องการ ความสนใจ ความคิดของเด็กทั้งภายในและนอกห้องเรียน สภาพแวดล้อมต้องมีความปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย มีสื่อ อุปกรณ์ และของเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย

1.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อม โดยการนำเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรม

เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 เพื่อให้เด็กได้เล่น เรียนรู้ และค้นพบด้วยตัวเอง

1.4 การบูรณาการการเรียนรู้ หมายถึง การผสมผสานการเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย และแนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ผ่านกิจกรรมและประสบการณ์ที่หลากหลาย รวมทั้งสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก ฝึกให้รู้จักใช้เหตุผลและการนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

1.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การกำหนดวิธี และเครื่องมือในการวัดผลให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และประเมินผล ตลอดจนบันทึกและรายงานผลการเรียนรู้ แล้วนำผลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก หมายถึง ครูผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็ก มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ร่วมกันดูแลช่วยเหลือและส่งเสริม ถือเป็นความร่วมมือกันพัฒนาเด็กระหว่างบ้านและโรงเรียน ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน

2. ความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง การที่ครูปฐมวัยมีความต้องการความช่วยเหลือหรือแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น จำนวน 6 ด้าน คือ การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กและความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก

3. ครูผู้สอนระดับปฐมวัย หมายถึง ครูผู้สอนชั้นอนุบาลหรือชั้นก่อนประถมศึกษา ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1

4. ประสบการณ์การสอน หมายถึง ประสบการณ์การสอนในระดับชั้นอนุบาล หรือก่อนประถมศึกษาของครูผู้สอน แบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี ประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี และประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป

4.1 ประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี หมายถึง ครูที่มีระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่บรรจุจนถึงปัจจุบันน้อยกว่า 5 ปี

4.2 ประสบการณ์การสอน 5-10 ปี หมายถึง ครูที่มีระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่บรรจุจนถึงปัจจุบัน 5 ปี ขึ้นไป แต่น้อยกว่า 10 ปี

4.3 ประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป หมายถึง ครูที่มีระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ ตั้งแต่บรรจุจนถึงปัจจุบันตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป

5. วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา หมายถึง วิชาเอกทางการศึกษาของครูระดับปฐมวัย ที่สำเร็จการศึกษา แบ่งออกเป็น

5.1 วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย หมายถึง วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษาทางการศึกษา ด้านอนุบาลหรือการศึกษาปฐมวัย

5.2 วิชาเอกอื่น ๆ หมายถึง วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษาที่ไม่ใช่ทางการศึกษา ด้านอนุบาลหรือการศึกษาปฐมวัย

6. ขนาดโรงเรียน หมายถึง การแบ่งโรงเรียนออกเป็นขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่ พิเศษ โดยจำแนกขนาดตามจำนวนนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1, 2558, หน้า 6) ดังนี้

6.1 โรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 120 คนลงมา

6.2 โรงเรียนขนาดกลาง คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 121-600 คน

6.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 601-1499 คน

6.4 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 1500 คน ขึ้นไป

6.5 โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่เปิดการสอนปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 หมายถึง หน่วยงานที่กำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา ใน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านค่าย อำเภอบ้านฉาง อำเภอปลวกแดง และอำเภอนิคมน้ำอ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยมีขอบเขตที่จะเสนอต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
2. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
3. พัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย
4. หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
5. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาปฐมวัย
6. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ตั้งอยู่ที่ 1/ 24 ถนนท่าประดู่ ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา 21000 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้ การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) โดยดำเนินการจัดการศึกษาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาตลอดชีวิต มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา ดังนี้

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษาและหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ และกำกับตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
 4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา
 5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
 6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
 7. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
 8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
 9. ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา
 10. ประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา
 11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา
 12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่มอบหมาย
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 เป็นองค์กรทางการศึกษาที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 มาตรา 33 วรรคสอง “ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของสภาการศึกษา มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาการบริหารและจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งเป็น เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา” และประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง การแบ่งส่วนราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 4 ให้แบ่งส่วนราชการเขตพื้นที่การศึกษา ดังต่อไปนี้
1. กลุ่มอำนวยการ
 2. กลุ่มบริหารงานบุคคล
 3. กลุ่มนโยบายและแผน

4. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
5. กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
6. กลุ่มบริหารการเงินและทรัพย์สิน
7. กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 รับผิดชอบการจัดการศึกษา จำนวน 5 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองระยอง อำเภอบ้านค่าย อำเภอปลวกแดง อำเภอบ้านฉาง และอำเภอนิคมพัฒนา ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต1 เป็นองค์กรชั้นนำในการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มาตรฐาน บริการเป็นเลิศ คู่ประชาคมอาเซียน

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 เป็นองค์กรชั้นนำในการบริหาร การศึกษาขั้นพื้นฐานได้มาตรฐาน บริการเป็นเลิศ คู่ประชาคมอาเซียน

นิยามวิสัยทัศน์

1. องค์กรชั้นนำ หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 มีการบริหารจัดการ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีเครือข่ายทางการศึกษา ใช้ ICT เป็นเครื่องมือในการบริหาร จัดการและการสื่อสารอย่างรวดเร็ว ทันสมัย
2. บริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มาตรฐาน หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดและสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 บริหารจัดการโดยยึดมาตรฐานประกันคุณภาพภายใน ตามกฎกระทรวง มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 5 มาตรฐาน และนโยบายของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. บริการเป็นเลิศ หมายถึง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด เต็มใจ บริการงานในหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง เท่าเทียมและเป็นกัลยาณมิตร
4. คู่ประชาคมอาเซียน หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดจัดการเรียนรู้ที่เน้นบริบท ของประเทศในประชาคมอาเซียน เช่น ภาษา สังคม ประเพณีวัฒนธรรม การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ อาชีพ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ เพื่อสร้างความร่วมมือ ช่วยเหลือ การแลกเปลี่ยน การแข่งขัน พร้อมสู่ประชาคมโลกต่อไป

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนได้รับการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ผู้เรียนมีคุณภาพ มาตรฐาน เน้นการศึกษาสู่อาชีพและมีศักยภาพในการแข่งขันในประชาคมอาเซียน
2. จัดระบบการบริหารจัดการให้ทันสมัย ตามหลักธรรมาภิบาล

3. จัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
4. พัฒนาบุคลากรให้เกิดความตระหนัก จิตสำนึกในการเป็นข้าราชการที่ดี

เป้าประสงค์

1. เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามช่วงวัย และได้สมดุล และผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน มีพัฒนาการเหมาะสมตามช่วงวัยและมีคุณภาพ
2. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึง มีคุณภาพและเสมอภาค
3. ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น มีทักษะที่เหมาะสม และมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมกระจายอำนาจและความรับผิดชอบสู่บุคลากร และสถานศึกษา

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับทุกประเภท

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายเร่งพัฒนาความแข็งแกร่งทางการศึกษา ให้ผู้เรียนทุกระดับทุกประเภท รวมถึงเด็กพิการ และด้อยโอกาส มีความรู้ และมีทักษะแห่งโลกยุคใหม่ควบคู่กันไป โดยเฉพาะทักษะการอ่าน เขียน และการคิด เพื่อให้มีความพร้อมเข้าสู่การศึกษาระดับสูง และโลกของการทำงาน และได้กำหนดกลยุทธ์ จุดเน้น ด้านผู้เรียน

1. นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญสู่มาตรฐานสากล
 2. นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม รักสามัคคี ประองคอง สมานฉันท์ รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ ภูมิใจในความเป็นไทย ห่างไกลยาเสพติด มีคุณลักษณะ และทักษะทางสังคมที่เหมาะสม
 3. นักเรียนที่มีความพร้อมพิเศษได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตามศักยภาพเป็นรายบุคคล
- ในปีงบประมาณ 2558 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ได้ดำเนินโครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการสนองต่อจุดเน้นการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำนวน 8 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย

1. พัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ปีงบประมาณ 2558
2. พัฒนาการจัดประสบการณ์ “บ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย”

3. วิจัยทดลองหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2558

ด้านที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน (ASEAN curriculum sourcebook)
2. พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์แหล่งเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

ด้านที่ 3 การส่งเสริมและพัฒนากิจการการเรียนรู้

1. พัฒนาวิธีสอนคณิตศาสตร์ (Concept mapping) สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. พัฒนากิจการเรียนการสอนประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง
3. พัฒนาชุดกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถด้านการสืบเสาะ

ทางวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา

ด้านที่ 4 การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้

1. นิเทศพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนดีประจำตำบล
2. ยกระดับผลสัมฤทธิ์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
3. ยกระดับสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเตรียมผู้เรียนให้สอดคล้องกับทศวรรษที่ 21
4. ค่าวิชาการภาษาอังกฤษแบบเข้มสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
5. ค่าวิชาการภาษาอังกฤษแบบเข้มสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5
6. ค่าวิชาการภาษาอังกฤษแบบเข้ม O-NT นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

7. งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับภาคกลางและภาคตะวันออก ครั้งที่ 64

ด้านที่ 5 การเร่งรัดการพัฒนาการอ่านออก เขียนได้ สื่อสารรู้เรื่อง

ด้านที่ 6 การส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านการวัดและประเมินผลคุณภาพ

การศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน

1. การคัดเลือกและจัดทำคู่มือมาตรฐานกลางวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. พัฒนาคุณภาพการวัดประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน

3. ประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียนปีการศึกษา 2557

(NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3)

4. ยกระดับคุณภาพผู้เรียนสู่ความพร้อมในการประเมินผลผู้เรียนนานาชาติ PISA

ด้านที่ 7 การส่งเสริมสนับสนุนการมีคุณธรรม จริยธรรม สวมักดีพร้อมงามนันทน์ ภูมิใจในความเป็นไทย น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทักษะทางสังคมที่เหมาะสม

1. เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ป้องกันการทุจริต
 2. พัฒนาค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ
 3. ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
 4. จัดทำคู่มือการจัดค่ายพัฒนาทักษะชีวิตพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
- ด้านที่ 8 การส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาให้มีความทัดเทียมคู่ประชาคมอาเซียน

และมาตรฐานสากล

1. พัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล
2. พัฒนาคุณภาพวิชาการและผลงานของโรงเรียนในพื้นที่
3. พัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก
4. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
5. พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ

DLIT

6. ส่งเสริมความรู้การวิจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายสิ่งแวดล้อม
7. การพัฒนาศูนย์อาเซียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
8. พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้มีความเข้มแข็งตามกฎหมาย

พุทธศักราช 2553

9. การติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาสู่ศตวรรษที่ 21 ตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

กลยุทธ์ที่ 2 ขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง ครอบคลุมผู้เรียน ให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและมีคุณภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีเขตพื้นที่บริการ 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองระยอง อำเภอบ้านค่าย อำเภอปลวกแดง อำเภอบ้านฉาง และอำเภอนิคมพัฒนา มีสถานศึกษาของรัฐ จำนวน 116 แห่ง ของเอกชนจำนวน 33 แห่ง ได้ดำเนินการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุมผู้เรียน ให้ได้รับโอกาส ในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้น ในปีงบประมาณ 2558 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จึงกำหนด จุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ไว้ดังนี้

1. ครูได้รับการพัฒนาความรู้และสมรรถนะผ่านการปฏิบัติงานจริงและความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง
 2. ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มที่มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน รับการพัฒนารับการพัฒนา
 3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นมืออาชีพมีผลงานเชิงประจักษ์ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติอย่างเหมาะสม
 4. องค์กรและคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดเตรียมและการจัดสรรครู ตระหนักและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษาบรรจุใหม่ หรือย้ายไปบรรจุมีความสามารถสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน ชุมชนและสังคม
- กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบการบริหารจัดการ
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 กำหนดกรอบทิศทางการจัดการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยกำหนดจุดเน้นด้านการบริการจัดการ ดังนี้
1. สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบริหารจัดการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมและการรับผิดชอบต่อการดำเนินงาน
 2. สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1, 2558, หน้า 20-22)

แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย

แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดปรัชญาการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 5) ไว้ดังนี้

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐาน คุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 4) มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
 3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
 4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ
- และมีความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็กหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 3-5) พัฒนาขึ้นมาโดยอาศัยแนวคิดต่อไปนี้

5.1 แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยที่พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาจะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน ในช่วงชีวิตปฐมวัยเด็กแต่ละคนจะเติบโต และมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัยและวุฒิภาวะ เมื่อก้าวถึงพัฒนาการเด็กปฐมวัยจะบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องในแต่ละวัย เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุต่ำกว่า 6 ปี

พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้ และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการด้านร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็กว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน หรือทฤษฎีพัฒนาการด้านสติปัญญาที่อธิบายว่าเด็กเกิดมาพร้อมความสามารถในการเรียนรู้ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคม และสิ่งแวดล้อม หรือทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่อธิบายว่า เด็กจะพัฒนาได้ดีถ้าในแต่ละช่วงอายุเด็กได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนพอใจ ได้รับความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอจากผู้ใกล้ชิด มีโอกาสช่วยเหลือตนเอง ทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและมีอิสระที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้รอบ ๆ ตนเอง ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก จึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กได้เข้าใจธรรมชาติหรือความสามารถของเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาได้ตามศักยภาพจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น การจัดทำหลักสูตร จึงยึดแนวคิดในการให้ความสำคัญกับความสามารถตามวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการจัดการศึกษา

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์มีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับในชีวิตประจำวัน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียน

มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะเป็นไปได้ถ้าผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว มีโอกาสคิดริเริ่ม ตามความต้องการและความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ อบอุ่น และปลอดภัย ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริม โอกาสการเรียนรู้ของเด็กให้เป็นที่ไปตามศักยภาพที่มีอยู่ นอกจากนี้ การเรียนรู้ยังเป็นพื้นฐาน ของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น โดยที่คนเราเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติก่อนที่จะมาเข้า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่สนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริงด้วยตัวเอง ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ และมีการจัด กิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตของเด็ก ทุกคน เด็กจะรู้สึกมีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต สำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และค้นพบความเป็นจริงของโลกภายนอก ด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลดีต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ขณะเล่นเด็กมีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัส และการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์ตึงเครียด แสดงออกถึงความเป็นตนเองและเรียนรู้ความรู้สึก ของผู้อื่น การเล่นจึงเป็นเสมือนสื่อกลางให้เด็กสร้างประสบการณ์การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว เรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นและกับธรรมชาติรอบตัว ดังนั้น การจัดทำ หลักสูตรจึงถือว่า “การเล่น” อย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการจัด ประสบการณ์ให้กับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี

4. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ หรือแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนเติบโตขึ้นมาามีคุณลักษณะที่แตกต่างกันไป หลักสูตร การศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ถือว่าพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก จำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรม และสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็ก แต่ละคน ผู้เลี้ยงดูเด็กจำเป็นต้องให้ความสำคัญและเรียนรู้วิธีการดำเนินชีวิต ครอบครัวยุคใหม่ และชุมชน ตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนา อย่างเหมาะสม เกิดการเรียนรู้และมีความภาคภูมิใจในสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่และสามารถ ยอมรับผู้อื่นที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่น มีความสุข

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นกรอบแนวทาง หรือทิศทางของการจัดการศึกษาปฐมวัย กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 31-39) ได้กำหนดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุแรกเกิด-5 ปี ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งให้เด็กมีการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง
3. มีสุขภาพจิตที่ดีและมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมแสดงออกทางศิลปะ คนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

สาระการเรียนรู้

ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ สาระการเรียนรู้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม

สาระการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี จะเป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคล และสถานที่ที่แวดล้อม ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่เด็กมีโอกาสใกล้ชิดหรือมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันและเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ จะไม่เน้นเนื้อหา

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะหรือกระบวนการต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษา ทักษะการแสวงหาความรู้ เป็นต้น ขณะเดียวกันการปลูกฝังให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย สาระการเรียนรู้ จะแบ่งเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ

ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญ คือ การเรียนรู้ของเด็กที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ เหตุการณ์ บุคคลต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เหมือนเด็กเกิดทักษะที่สำคัญ การสร้างองค์ความรู้ รวมทั้ง ปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรมไปพร้อม ๆ กัน ดังนี้

ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่

- การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่
- การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก
- การรักษาสุขภาพ
- การรักษาความปลอดภัย

ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ ได้แก่

- ดนตรี
- สุนทรียภาพ
- การเล่น
- คุณธรรม จริยธรรม

ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ การเรียนรู้ทางสังคม

ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่

- การคิด
- การใช้ภาษา
- การสังเกต การจำแนก การเปรียบเทียบ
- จำนวน
- มิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ ระยะ)
- เวลา

สาระที่ควรเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมให้เด็ก เกิดการเรียนรู้ ไม่นับการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับ

บริบทวัยความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่สำคัญ ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้อาจยืดหยุ่นสาระที่ควรเรียนรู้ได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อม ในชีวิตจริงของเด็ก สาระที่เด็กอายุ 3-5 ปี ควรเรียนรู้ มีดังนี้

1. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา อวัยวะต่าง ๆ วิธี ระวังรักษาร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย การรับประทานอาหารที่ถูกต้องลักษณะ เรียนรู้ที่จะเล่น และทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองคนเดียว หรือกับผู้อื่น ตลอดจนการเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี
2. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรได้มีโอกาสรู้จักและรับรู้ เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือมีโอกาส ใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน
3. ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้เรียนรู้สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต รวมทั้งความเปลี่ยนแปลง ของโลกที่สิ่งแวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน ฯลฯ
4. สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ผิวสัมผัส ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ และสื่อสารที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถนำมาจัดทำเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ผู้สอนเด็กทราบว่าในแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร การจัด กิจกรรมประจำวัน มีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ในแต่ละวัน และยืดหยุ่นได้ตามความต้องการ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล กล่าวคือ

1. กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่อง นานเกินกว่า 20 นาที
2. กิจกรรมที่เด็กมีอิสระ เลือกลงเล่นอย่างเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 30-60 นาที

กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ใช้ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็ก เป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม กิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกาย ควรจัดสลับกับกิจกรรม ที่ไม่ต้องออกกำลังมากนักเพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยจนเกินไป

การจัดกิจกรรมประจำวันควรออกแบบให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยองค์รวม ผ่านการเล่น และการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

จัดให้มีการประเมินพัฒนาการเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์และกิจกรรมประจำวัน

ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมเพื่อนำมาออกแบบกิจกรรมประจำวัน จะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และครอบคลุมตามพัฒนาการที่กำหนดไว้ได้แก่

การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การทรงตัว และความคล่องแคล่วว่องไวในการใช้วัยวะต่าง ๆ ดังนั้น การจัดกิจกรรมจึงควรให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะต่าง ๆ ตามจังหวะ การเล่นอิสระ การเล่นกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เล่นเกมประเภทต่าง ๆ ที่ปลอดภัยและเหมาะสม

การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็กการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเครื่องเล่นต่าง ๆ ตามมุมประสบการณ์ เล่นเกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย การหยิบช้อนส้อม และแก้วน้ำ รวมทั้งการทำกิจกรรมศิลปะ เช่น งานปั้น งานวาดภาพด้วยสีเทียน สีไม้ การเล่นกับสีน้ำ งานกรรไกร งานฉีกตัดปะ งานร้อย การประดิษฐ์เศษวัสดุ เป็นต้น

การพัฒนาอารมณ์-จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน รู้จักประหยัด มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย และศาสนา ที่นับถือ ที่ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กมีโอกาสได้วางแผนและตัดสินใจเลือกเล่นตามความสนใจและความต้องการ โดยผู้สอนจะต้องสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลอง ศึกษานอกสถานที่

ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และในการจัดทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กมีโอกาสใช้สื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลาย ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ในการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก และเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการอย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้าง สิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้ บล็อกรูปทรงต่าง ๆ เป็นต้น

การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการของเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินพิจารณา ปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับพัฒนาตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การประเมินการควรวีหลัก ดังนี้

1. ประเมินการพัฒนาร่างกายของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมิน ควรเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. จัดการประเมินอย่างเป็นระบบ รวมทั้งวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกผลไว้

เป็นหลักฐาน

5. ดำเนินการประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีหลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้ง

ใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ

สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 3-5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ และจัดทำแฟ้มพัฒนางาน เป็นต้น

พัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย

ความหมายของพัฒนาการ

มีผู้ให้ความหมายของพัฒนาการที่แตกต่างกันไป ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 3) ได้ให้ความหมายพัฒนาการว่า หมายถึง พัฒนาการของมนุษย์ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

นิตยา คชภักดี (2543, หน้า 1) ได้ให้ความหมายพัฒนาการว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านการทำหน้าที่ (Function) และวุฒิภาวะ (Maturity) ของอวัยวะระบบต่าง ๆ รวมทั้งตัวบุคคล ทำให้สามารถทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ทำสิ่งที่สลับซับซ้อนมากขึ้น ตลอดจนการเพิ่มทักษะใหม่ ๆ และความสามารถ ในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมหรือสถานะใหม่ในบริบทของครอบครัวและสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2546, หน้า 4) กล่าวว่า พัฒนาการ คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับที่เกิดขึ้นในลักษณะการเจริญเติบโต และความสามารถที่ซับซ้อนมากขึ้น

ฉวีวรรณ ภิณาวงศ์ (2533 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 8) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า “พัฒนาการ” ในเชิงจิตวิทยา พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงลักษณะของบุคคลทั้งในโครงสร้าง (Structures) และแบบผสม (Patterns) ของร่างกายและพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งจะดำเนินการเป็นขั้น ๆ ไป ตั้งแต่แรกเกิดจนเป็นผู้ใหญ่ และเป็นแบบฉบับที่สอดคล้องกันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการทางร่างกาย (Physical development) พัฒนาการทางสติปัญญา (Intelligence development) พัฒนาการทางอารมณ์ (Emotion development) และพัฒนาการทางสังคมและการปรับตัว (Social development)

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2553, หน้า 27) ได้ให้ความหมายของ “พัฒนาการ” ว่าพัฒนาการ (Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในชีวิตมนุษย์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ด้านการทำหน้าที่ (Function) และวุฒิภาวะ (Maturation) ของอวัยวะระบบต่าง ๆ ในด้านโครงสร้าง การจัดระเบียบส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย รวมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออก มีลักษณะและทิศทางที่แน่นอน สัมพันธ์กับเวลา ทำให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำสิ่งที่ยาก สลับซับซ้อนมากขึ้น ตลอดจนการเพิ่มทักษะใหม่ ๆ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถ ในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม ผสมผสานก้าวหน้าเป็นลำดับขึ้นต่อเนื่องกันไป โดยพัฒนาการครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยา (Physical development) ของระบบอวัยวะ เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านปริมาณ (Quantitative change) ได้แก่ การเพิ่มจำนวนเซลล์ประสาท

ในสมองขนาดของรูปร่างสูงขึ้น การขยายส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และการเกิด/เปลี่ยนแปลง การพัฒนาการของมนุษย์ (Human development) เป็นความสามารถในการทำหน้าที่ด้านต่าง ๆ จากพฤติกรรมและผลงานสิ่งใหม่ๆทางด้านคุณภาพ (Quantitative change)

สมชาย รัชชนกุล (2538 อ้างถึงใน นันทิยา น้อยจันทร์, 2549, หน้า 31) ได้อธิบาย ความหมายของพัฒนาการไว้ว่า พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีแนวทางไปในทางที่ดีขึ้น ตลอดเวลา เป็นระบบการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวหน้าไปสู่วุฒิภาวะ และเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง ที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไป ตามลำดับ

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ด้านที่ทำหน้าที่และวุฒิภาวะของบุคคลทั้ง โครงสร้างอย่างเป็น ระบบต่อเนื่องไปในทางที่ดีขึ้นตลอดเวลา

หลักพัฒนาการและลักษณะพัฒนาการ

นิตยา กชภักดี (2543, หน้า 5) ได้กล่าวถึงหลักพัฒนาการของมนุษย์ สรุปได้ดังนี้

1. เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ต่อเนื่องตั้งแต่ปฏิสนธิ (Conception) จนเป็นผู้ใหญ่ มีวุฒิภาวะ (Maturity) และต่อไปตลอดชีวิต
2. ลำดับขั้นตอน (Sequence) ของพัฒนาการของแต่ละบุคคลจะมีลักษณะเดียวกัน แต่อัตรา (Rate) และระยะเวลาในการผ่านขั้นตอนต่าง ๆ อาจต่างกัน ได้ ซึ่งพัฒนาการของเด็ก จะดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องไปตามลำดับพัฒนาการแต่ละขั้นตอน
3. พัฒนาการมีมิติสัมพันธ์ระหว่างกันหลายด้าน (Several inter-related dimensions) พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา แต่ละส่วนส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกัน เมื่อด้านหนึ่งก้าวหน้าอีกด้านหนึ่งจะก้าวหน้าตามด้วย
4. การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัย ด้านพันธุกรรมกับปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อมในแต่ละช่วงชีวิต
5. พฤติกรรมพัฒนาการของเด็กขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะของสมองและระบบประสาทโดยตรง กล่าวคือ ระบบประสาทที่ควบคุมอวัยวะหรือระบบต่าง ๆ จะต้องพัฒนาอย่างเต็มที่ก่อนที่ระบบ หรืออวัยวะนั้นจะทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์
6. ทิศทางของการพัฒนาการเริ่มจากศีรษะไปเท้า ส่วนการควบคุมการทำงานของแขนขา จะมีทิศทางจากส่วนใกล้ตัวไปส่วนปลาย
7. พัฒนาการทางเคลื่อนไหวจะเปลี่ยนจากปฏิกิริยาสะท้อน (Reflex) มาเป็นการเคลื่อนไหวที่ควบคุมได้ (Voluntary movement)

8. พัฒนาการทางพฤติกรรมเริ่มจากการแสดงแบบรวม ๆ ก่อนที่จะเปลี่ยนไปเป็นพฤติกรรมที่เจาะจง

9. พัฒนาการของเด็กจะก้าวหน้าตามลำดับได้ เมื่อเด็กมีประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตนเอง จากประสาทสัมผัสต่าง ๆ จากการคิด พุด และลงมือทำ

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2553, หน้า 30-35) ได้กล่าวถึงหลักพัฒนาการของมนุษย์สรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาการของมนุษย์เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีขั้นตอนและเกิดขึ้นตอนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปฏิสนธิจะค่อย ๆ พัฒนาเติบโตเป็นเด็กและผู้ใหญ่ต่อไป โดยขั้นต้นเป็นพื้นฐานขั้นต่อไป

2. พัฒนาการของมนุษย์เป็นไปอย่างแบบแผนเฉพาะ พัฒนาการของมนุษย์จะเป็นไปเป็นระยะ ๆ กล่าวคือ เมื่อเด็กเกิดมาลืมตาดูโลก เด็กจะนอนแบบเบาะก่อน ต่อจากนั้นค่อย ๆ พัฒนาคำ นั่ง คืบ คลาน ยืน และเดินในที่สุด นอกจากนี้ การพัฒนาการของมนุษย์ทางด้านร่างกายจะถูกกำหนดพัฒนาการไปเป็น 3 ทิศทาง คือ

ทิศทางที่ 1 พัฒนาการจะเริ่มจากส่วนบนลงล่างหรือศีรษะไปเท้า (Cephalo-caudal development) เด็กทารกจะมีศีรษะใหญ่เมื่อแรกเกิด และต่อมาอวัยวะส่วนอื่น ๆ ค่อย ๆ เจริญเติบโตจนได้สัดส่วนกับศีรษะและอวัยวะส่วนบน

ทิศทางที่ 2 พัฒนาการจะเริ่มจากแกนกลางของลำตัวไปสู่อวัยวะส่วนข้าง (Proximal-distal development) เช่น เด็กสามารถเคลื่อนไหวลำตัวได้ก่อนใช้แขนและนิ้วหรือมือหรือเด็กจะใช้แขนบิดสิ่งของก่อนจะควบคุมข้อมือ ฝ่ามือ และนิ้วมือได้

ทิศทางที่ 3 พัฒนาการเคลื่อนไหวของร่างกาย พัฒนาทางทักษะจากทั่วไปสู่ทักษะการเคลื่อนไหวเฉพาะเจาะจง เด็กทารกอายุประมาณ 4-6 เดือน ยังไม่สามารถใช้นิ้วชี้และหัวแม่มือจับชิ้นของเล่นได้แต่พออายุ 6-9 เดือน มีความสามารถบังคับใช้นิ้วชี้และหัวแม่มือจับของเล่นได้หรือสามารถหยิบของเล่นเปลี่ยนจากมือข้างหนึ่งไปอีกข้างหนึ่ง

3. พัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่แรกจะมีผลต่อการพัฒนาการระยะต่อ ๆ ไป พัฒนาการของมนุษย์นั้น มีทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา จริยธรรม และบุคลิกภาพ ทั้งหมดทุกด้านจะมีความสัมพันธ์กันหมด แต่ส่วนจะส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกัน และถ้ามีการพัฒนาการด้านหนึ่งด้านใดบกพร่องตั้งแต่เริ่มแรก ก็จะไปสู่ความบกพร่องในด้านอื่น ๆ ด้วย และมีผลกระทบต่อในระยะต่อไป

4. พัฒนาการของมนุษย์นับตั้งแต่เด็กจนกระทั่งผู้ใหญ่ แต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมในแต่ละช่วงชีวิต ปัจจุบันทางพันธุกรรมที่ได้รับจากพ่อ

และแม่เป็นตัวกำหนดศักยภาพ ส่วนปัจจัยทางสภาพแวดล้อมเป็นตัวกำหนดโอกาสความเป็นไปได้ของการที่เด็กเติบโตและพัฒนาตามศักยภาพนั้น ๆ ดังนั้น พัฒนาการของเด็กแต่ละคนจะเป็นอย่างไรหลังจากปฏิสนธิแล้ว ขึ้นอยู่กับสุขภาพความแข็งแรงของมารดา โอกาสของการได้รับความเลี้ยงดูและประสบการณ์การเรียนรู้ เช่น เด็กที่เติบโตมาจากครอบครัวที่พ่อแม่เอาใจใส่ ได้รับสารอาหารที่ครบถ้วน จะมีความแข็งแรงและเติบโตเร็วกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ยากจน ไม่เอาใจใส่ หรือถ้าเด็กคนใดเติบโตในสภาพแวดล้อมที่พร้อมพร้อมด้านภาษา คือ พ่อ แม่ พูดกับลูก อ่านหนังสือให้ลูกฟัง เด็กจะมีแนวโน้มพูดเก่ง และใช้ภาษาได้ดีกว่าเด็กคนอื่น ๆ ที่ขาดโอกาสนี้ การทำความเข้าใจเรื่องของการพัฒนาการเด็ก เป็นหัวใจสำคัญของผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

นันทิยา น้อยจันทร์ (2549, หน้า 33-36) กล่าวถึงลักษณะการพัฒนาของบุคคลว่าเป็นไปตามกฎเกณฑ์ สรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาการเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน กล่าวคือ พัฒนาการจะเกิดต่อเนื่องไปตั้งแต่จุดเริ่มต้นของชีวิตไปจนถึงวัยชรา โดยในแต่ละช่วงจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
2. พัฒนาการมีทิศทางของพัฒนาการที่แน่นอน ซึ่งพัฒนาการเริ่มจากส่วนบนไปสู่ส่วนล่าง (Cephalo-caudal direction) พัฒนาการจากแกนกลางของลำตัว ไปสู่อวัยวะข้างที่ไกลออกไป (Proximo distal diweftion) พัฒนาการของมนุษย์จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีแบบแผนและเป็นขั้นตอนไม่มีข้ามขั้น พัฒนาการของเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับองค์ประกอบใหญ่ 2 ชนิด คือ พันธุกรรมและสภาพแวดล้อม ความก้าวหน้าของพัฒนาการ คือ ความสามารถในการแยกแยะความสามารถต่าง ๆ ของอินทรีย์ (Differentiation) โดยกระบวนการพัฒนาจะเริ่มจากส่วนใหญ่ไปสู่ส่วนย่อยหรือพฤติกรรมทั่ว ๆ ไปสู่พฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจง พัฒนาการจะมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งสามารถทำนายพฤติกรรมของเด็กได้ ถ้าพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งบกพร่องจะนำไปสู่ความบกพร่องในด้านอื่น ๆ ด้วย พัฒนาการส่วนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของร่างกายมีอัตราของการพัฒนาไม่เท่ากัน ร่างกายของคนเรานั้นแม้ว่าจะมีการพัฒนาหลายด้านเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันก็ตาม การพัฒนาส่วนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของร่างกายก็ยังมีอัตราไม่เท่ากัน พัฒนาการของเด็กแต่ละวัยจะมีลักษณะเฉพาะ พฤติกรรมบางอย่างในวัยหนึ่งอาจไม่เป็นปัญหา แต่ถ้าพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นในวัยอื่นก็อาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และพัฒนาการของมนุษย์แต่ละคนมีความแตกต่างกันถึงแม้ว่าแบบแผนของการพัฒนาการจะมีความคล้ายคลึงกัน ทำให้เด็กทุกคนอาจพัฒนาไปไม่ถึงจุดเดียวกันแม้มีอายุเท่ากัน

จากหลักพัฒนาการดังกล่าว สรุปได้ว่า พัฒนาการของมนุษย์จะมีการดำเนินการไปอย่างมีขั้นตอนและต่อเนื่อง ตั้งแต่ปฏิสนธิไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ พัฒนาการเป็นไปอย่างมีแบบแผนเฉพาะ

โดยเริ่มจากส่วนใหญ่ไปสู่ส่วนย่อย จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม และอัตราความเร็วในการพัฒนาการของแต่ละคนจะแตกต่างกันในแต่ละด้าน ตลอดจนพัฒนาการแต่ละด้านจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการพัฒนา

ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการพัฒนา ในที่นี้จะกล่าวถึงทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย และเป็นประโยชน์ต่อพื้นฐานการสร้างความเข้าใจในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังนี้

ทฤษฎีพัฒนาการของเกิเซล (Gesell)

Gesell (1961 อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2553, หน้า 41-42) เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ผู้เริ่มก่อตั้งสถาบันพัฒนาการเด็ก (Institute of child development) ณ มหาวิทยาลัยเยลระหว่างปี ค.ศ. 1930-1940 อธิบายทฤษฎีเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของเด็กทางร่างกาย เนื้อเยื่อ หน้าที่อวัยวะต่าง ๆ และพฤติกรรมที่ปรากฏขึ้นเป็นลำดับขึ้น ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบรองที่ต่อเติมเต็มเสริมพัฒนาการต่าง ๆ Gesell เชื่อว่า วุฒิภาวะจะถูกกำหนดโดยพันธุกรรม และมีในเด็กแต่ละคนมีความพร้อมทำสิ่งต่าง ๆ ได้ ถ้าวุฒิภาวะหรือความพร้อมยังไม่เกิดขึ้นตามปกติในวัยนั้น ๆ สภาพแวดล้อมจะไม่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก

Gesell (1961 อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2553) ได้สร้างเกณฑ์มาตรฐานสำหรับวัดพฤติกรรมของเด็กในแต่ละวัย เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งเขาได้แบ่งพัฒนาการของเด็กที่ต้องการวัดและประเมินออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่

1. พฤติกรรมทางการเคลื่อนไหว (Moter behavior) ครอบคลุมการบังคับอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายและความสัมพันธ์ทางการเคลื่อนไหว
2. พฤติกรรมทางการปรับตัว (Adaptive behavior) ครอบคลุมการสัมพันธ์ของการใช้มือและสายตา การสำรวจ ค้นหา การกระทำต่อวัตถุ การแก้ปัญหาในการทำงาน
3. พฤติกรรมทางการใช้ภาษา (Language behavior) ครอบคลุมการใช้ภาษา การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน
4. พฤติกรรมส่วนตัวและสังคม (Personal-social behavior) ครอบคลุมการฝึกปฏิบัติส่วนตัว เช่น การกินอาหาร การขับถ่าย และการฝึกต่อสภาพสังคม เช่น การเล่น การตอบสนองผู้อื่น

จากแนวความคิดของ Gesell (1961 อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2553) สามารถนำมาอธิบายความสามารถของมนุษย์ในด้านการเจริญเติบโตพัฒนาการทางร่างกาย และสามารถนำไปเชื่อมโยงต่อการพัฒนาการทางสติปัญญาได้อีกด้วย นอกจากนั้น ได้เขียนหนังสือขึ้น 2 เล่มคือ The first five year of life และ The child from five to ten ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้มีบทบาทมากต่อการจัดกลุ่มเด็กเข้าศึกษาในชั้นอนุบาลศึกษาและชั้นประถมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานใช้เป็น

แบบทดสอบมาตรฐานในการทำนายพฤติกรรม วิเคราะห์กลุ่ม และทำวิจัย เพื่อบอกลักษณะการพัฒนาของเด็ก โดยใช้อายุปฏิทินเป็นเกณฑ์ นอกจากนี้มีบทบาทมากในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็ก โดยการจัดกิจกรรมนั้นต้องเหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็กแต่ละคน

ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud)

Freud (1883 อ้างถึงใน สิริมา ภิญ โญอนันตพงษ์, 2553, หน้า 42-44) ได้ให้ความสำคัญของเด็ก 5 ปีแรกของชีวิต ซึ่งเป็นวัยที่สำคัญที่สุดของชีวิต เขาเชื่อว่า วัยนี้เป็นรากฐานของพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ และบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเด็กที่สุด คือ แม่จะเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างสูงต่อบุคลิกภาพและสุขภาพจิตของเด็ก ได้พัฒนาทฤษฎีที่เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยรุ่น โดยให้ชื่อทฤษฎีพัฒนาการทางเพศ (Psychosexual development) ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่าพัฒนาการบุคลิกภาพของเด็กแต่ละคนจะขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงชีวภาพของร่างกาย โดยร่างกายจะเปลี่ยนแปลงบริเวณแห่งความพึงพอใจเป็นระยะ ๆ ในช่วงอายุต่าง ๆ กัน และถ้าบริเวณแห่งความพึงพอใจต่าง ๆ นี้ได้รับการตอบสนองเต็มที่ เด็กจะมีการพัฒนาการที่ดีและสมบูรณ์ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองเต็มที่ ก็จะทำให้เกิดการสะสมปัญหาและแสดงออกเมื่อเด็กโตขึ้น

Freud ได้แบ่งเป็นลำดับขั้นพัฒนาการทางเพศ ไว้ 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นความพอใจอยู่บริเวณปาก (Oral) พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 0-1 ปี ในขั้นนี้จะมีความสนใจบริเวณปาก ปากนำความสุข เมื่อได้ถูกอาหารสนองความต้องการความหิว ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองก็อาจจะทำให้เกิดความคับข้องใจ
2. ขั้นความพอใจอยู่ที่บริเวณทวารหนัก (Anal) พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 1-3 ปี ซึ่งเป็นระยะขับถ่าย เด็กจะเรียนรู้การขับถ่าย ถ้าเด็กไม่ถูกบังคับก็จะเกิดความพอใจ ไม่ขัดแย้งและไม่เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์
3. ขั้นความพอใจอยู่ที่อวัยวะเพศ (Phallic) พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 3-6 ปี ซึ่งเป็นระยะเกี่ยวข้องกับอวัยวะสืบพันธุ์ สนใจ อยากรู้อยากเห็น สภาพร่างกายแตกต่างกันไปตามเพศ เรียนรู้บทบาททางเพศของตน เลียนแบบบทบาทพ่อแม่ของตน ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่
4. ขั้นก่อนวัยรุ่น (Latency) พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 6-11 ปี เป็นระยะสนใจสังคม เพื่อนฝูง เด็กจะพยายามปรับตัวให้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ
5. ขั้นวัยรุ่น พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงตั้งแต่วัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่ เป็นระยะที่มีความสนใจในเพศตรงข้ามมากขึ้น และเป็นจุดเริ่มต้นความรักระหว่างเพศ

นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงโครงสร้างบุคลิกภาพไว้ด้วยว่า บุคลิกภาพประกอบไปด้วย อิด (Id) อีโก้ (Ego) และซูเปอร์อีโก้ (Super ego) ซึ่งการทำงานของบุคลิกภาพอยู่ภายใต้พลัง 3 สิ่งนี้

อิด (Id) คือ บุคลิกภาพส่วนที่เป็นจิตไร้สำนึก เป็นแรงผลักดันตามธรรมชาติที่สั่งให้มนุษย์กระทำการต่าง ๆ เพื่อให้ได้ตามที่ตนต้องการ เป้าหมาย Id คือ ความพึงพอใจ (Pleasure principle)

อีโก้ (Ego) คือ บุคลิกภาพของมนุษย์พัฒนาขึ้นจากการได้มีปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก เป็นส่วนที่ควบคุมให้มนุษย์ปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยใช้หลักแห่งความเป็นจริง (Reality principle)

ซูเปอร์อีโก้ (Super ego) คือ บุคลิกภาพที่มนุษย์พัฒนาขึ้นจากค่านิยมมาตรฐานจริยธรรมของบิดามารดา เป็นส่วนที่ควบคุมให้มนุษย์เลือกทำแต่สิ่งที่ตนคิดว่าดี (Ego ideal) และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมของตน (Conscience) บุคคลที่มีบุคลิกภาพดี คือ อีโก้ (Ego) สามารถปรับให้เกิดความสมดุลระหว่างแรงขับตามธรรมชาติ (Id) กับมาตรฐานจริยธรรมของซูเปอร์อีโก้ (Supper ego)

ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของอีริกสัน (Erikson)

Erikson (n.d อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2553, หน้า 46-49) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มจิตวิเคราะห์ มีอาชีพเป็นจิตแพทย์ ในปี ค.ศ. 1955 ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานของ The division of development psychology) Erikson ได้เน้นความสำคัญของเด็กปฐมวัยว่าเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่แปลกใหม่และน่าตื่นเต้นสำหรับเด็ก บุคลิกภาพสามารถพัฒนาได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละช่วงของอายุเด็กประสบสิ่งที่พึงพอใจตามขั้นพัฒนาการต่าง ๆ ของแต่ละวัยมากเพียงใด ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ตนพอใจในช่วงอายุนั้น เด็กก็จะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสม และพัฒนาครอบคลุมถึงวัยผู้ใหญ่ด้วย ซึ่งพัฒนาการของมนุษย์ มี 8 ขั้น คือ

1. ขั้นความเชื่อใจหรือขาดความเชื่อใจ (Trust versus Mistrust) อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 1 ปี ในขั้นนี้เด็กจะพัฒนาความรู้สึกว่าตนเป็นที่ยอมรับและสามารถให้ความเชื่อใจและเป็นมิตรต่อคนอื่น วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ไม่ว่าจะเห็นการอุ้ม การให้อาหาร หรือวิธีการเลี้ยงดูต่าง ๆ จะส่งผลไปสู่บุคลิกภาพของความเป็นมิตร เปิดเผย และเชื่อถือไว้เนื้อเชื่อใจต่อสภาพแวดล้อมและบุคคลต่าง ๆ ถ้าเด็กไม่ได้รับความรักและความอบอุ่นอย่างเพียงพอ เด็กก็จะพัฒนาบุคลิกภาพของความตระหนี่ปกปิดไม่ไว้วางใจ และมักมองโลกในแง่ร้าย

2. ขั้นการควบคุมด้วยตนเองหรือสงสัย/อาย (Autonomy versus Doubt or Shame) อยู่ในช่วงอายุ 2-3 ปี เด็กวัยนี้เริ่มจะเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถควบคุมตนเอง และสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ เด็กจะสามารถทำง่าย ๆ เหมาะสมกับวัยของเด็กให้สำเร็จด้วยตนเอง เช่น การหยิบ

อาหารเข้าปาก เดิน วิ่ง หรือเล่นของเล่น ถ้าพ่อแม่บังคับหรือไม่ให้เด็กทำอะไรด้วยตนเอง หรือเข้มงวดเกินไป จะทำให้เด็กเกิดความสงสัยในความสามารถของตนเอง เกิดความละอายในสิ่งที่ตนกระทำ ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าตนไม่สามารถทำอะไรได้อย่างถูกต้องและได้ผล เกิดความย่อท้อ ชอบพึ่งผู้อื่น

3. ขั้นการริเริ่มหรือรู้สึกผิด (Initiative versus Guilt) อยู่ในช่วงอายุ 3-6 ปี เป็นขั้นพัฒนาการความคิดริเริ่ม หรือความรู้สึกผิด (Sense of guilt) เด็กจะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียกสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเอง เด็กมีการเลียนแบบผู้อยู่ใกล้ซัดหรือสิ่งแวดล้อมที่ตนรับรู้ เด็กเริ่มเรียนรู้และยอมรับค่านิยมของครอบครัว และสิ่งถ่ายทอดสู่เด็ก ถ้าเด็กไม่มีอิสระในการค้นหา ก็จะส่งผลไปสู่ความคับข้องใจที่ไม่สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อจิตใจของเด็กและความรู้สึกผิดติดตัว

4. ขั้นการประสบความสำเร็จ ความขยันหมั่นเพียรหรือรู้สึกด้อย (Mastery versus inferiority) อยู่ในช่วงอายุ 6-12 ปี เป็นขั้นที่ทุ่มเท ขยัน เพื่อเกิดความสำเร็จ ชอบแข่งขันร่วมกับเพื่อนกับกลุ่ม

5. ขั้นการรู้จักตนเองหรือความสับสนไม่รู้สึกรู้หาตัวเอง (Identity versus Diffusion identity) อยู่ในช่วงอายุ 13-17 ปี (The college years) เป็นขั้นการค้นหาความเป็นตนเอง สร้างความเป็นตนเอง โดยผู้ใหญ่และสังคมมีอิทธิพล

6. ขั้นรู้สึกโดดเดี่ยว (Intimacy versus Isolation) อยู่ในช่วงอายุ 18-22 ปี (Early adolescence and self comment) เป็นขั้นความรับผิดชอบ เป็นผู้ใหญ่สร้างตัว

7. ขั้นความรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่หรือความรู้สึกเฉื่อยชา (Generativity versus Absorption) อยู่ในช่วงอายุ 22-40 ปี เป็นขั้นสร้างความเบิกแผ่น สืบวงศ์ตระกูล รับผิดชอบหน้าที่ รับผิดชอบครอบครัว ลูก

8. ขั้นความมั่งคั่ง สมบูรณ์ หรือหมดหวัง ทอดอาลัยชีวิต (Integrity Versus Despair) อยู่ในช่วงอายุ 40 ปี วัยชราเป็นขั้นมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของชีวิต หรือเกิดความอาลัยต่อแต่สิ้นหวัง ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพที่เกิดขึ้น

พัฒนาการบุคลิกภาพ 8 ขั้นของอีริกสัน ในขั้นพัฒนาการที่ 1-3 มีความเกี่ยวข้องกับวัยของเด็กปฐมวัย เด็กมีความสัมพันธ์กับพ่อแม่ และครอบครัว ดังนั้น พ่อแม่ เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการทางบุคลิกภาพเด็กในวัยนี้เป็นอย่างมาก เด็กมีการพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ในวัยผู้ใหญ่ได้ขึ้นอยู่กับรากฐานพัฒนาการในวัยนี้ที่สำคัญ

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Jerome S. Bruner)

Bruner (1956) เป็นนักจิตวิทยาในยุคใหม่ ชาวอเมริกันคนแรกที่สืบสานความคิดของเพียเจต์ โดยเชื่อว่า พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการภายในอินทรีย์ (Organism)

เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก ซึ่งจะพัฒนาได้ก็เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก และชี้ให้เห็นว่าการศึกษาค้นคว้าอย่างไร ควรศึกษาตัวเด็กในชั้นเรียน ไม่ควรใช้หนูและนกพิราบ ทฤษฎีของบรูเนอร์เน้นหลักการ กระบวนการคิด ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะ 4 ข้อ คือ แรงจูงใจ (Motivation) โครงสร้าง (Structure) ลำดับขั้น ความต่อเนื่อง (Sequence) และการเสริมแรง (Reinforcement)

สำหรับหลักการที่เป็น โครงสร้างของความรู้ของมนุษย์ บรูเนอร์แบ่งขั้นการพัฒนาการคิดในการเรียนรู้ของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้นด้วยกัน ซึ่งคล้ายคลึงกับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ได้แก่

1. ขั้นการกระทำ (Enactive stage) เด็กเรียนรู้จากการกระทำและการสัมผัส
2. ขั้นจินตนาการหรือสร้างมโนภาพ (Pictorial stage) เด็กเกิดความคิดจากการรับรู้ตามความเป็นจริง และการคิดจากจินตนาการด้วย
3. ขั้นการใช้สัญลักษณ์และคิดรวบยอด (Symbolic) เด็กเริ่มเข้าใจเรียนรู้ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และพัฒนาการความคิดรวบยอด เกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็น

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory)

Bandura (1986) กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดจากพฤติกรรมบุคคลนั้น มีการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลนั้น (Person) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นบุคคลเกิดการเรียนรู้โดยการให้ตัวแบบ (Learning through modeling) โดยผู้เรียนรู้จะเลียนแบบจากตัวแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการสังเกต พฤติกรรมของตัวแบบ การสังเกตการณ์ตอบสนองและปฏิกริยาต่าง ๆ ของตัวแบบสภาพแวดล้อมของตัวแบบ ผลการกระทำ คำบอกเล่า และความน่าเชื่อถือของตัวแบบได้ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจึงเกิดขึ้นได้ ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ ของการเลียนแบบของเด็ก ประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการดึงดูดความสนใจ (Attentional process) กิจกรรมเรียนรู้ที่เด็กได้สังเกตตัวแบบ และตัวแบบนี้ดึงดูดให้เด็กสนใจที่จะเลียนแบบ ควรเป็นพฤติกรรมง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนง่ายต่อการเอาใจใส่ของเด็กที่เกิดการเลียนแบบและเกิดการเรียนรู้
2. กระบวนการคงไว้ (Retention process) คือ กระบวนการบันทึกหรือเก็บเป็นความจำ การที่เด็กจะต้องมีความแม่นยำในการบันทึกสิ่งที่ได้บันทึกเป็นความจำ ทั้งนี้ เด็กดึงข้อมูลที่ได้จากตัวแบบออกมาใช้กระทำตาม โอกาสที่เหมาะสม เด็กที่มีอายุมากกว่าจะเรียนรู้จากการสังเกตการณ์กระทำที่ฉลาดของบุคคลอื่น ๆ ได้มากกว่า โดยประมวลไว้ในลักษณะของภาพพจน์ (Imaginal coding) และในลักษณะของภาษา (Verbal coding) และเด็กโตขึ้นนำประสบการณ์และสัญลักษณ์ต่าง ๆ มาเชื่อมโยงและต่อมาจะใช้ในการเรียนรู้ มีเทคนิคที่นำมาช่วยเหลือความจำ คือ การท่องจำ

การทบทวน หรือการฝึกหัด และการรวบรวมสิ่งที่เกี่ยวข้องกันในเหตุการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เขาเก็บ สะสมความรู้ไว้ในระดับ ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้เมื่อต้องการ

3. กระบวนการแสดงออก (Motor reproduction process) คือ การแสดงผลการเรียนรู้ ด้วยการกระทำ คือ การที่เด็กเกิดผลสำเร็จในการเรียนรู้จากตัวแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า เด็กจะต้องแสดงพฤติกรรมได้จากการเรียนรู้ด้วยการเคลื่อนไหวออกมา เป็นการกระทำออกมา ในรูปของการใช้กล้ามเนื้อ ความรู้สึกร่วมกับการกระทำครั้งแรกไม่สมบูรณ์ ดังนั้น เด็กจำเป็นต้อง ลองทำหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้ได้ลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการ แล้วเขาก็จะรับทราบผลของการกระทำ จากประสบการณ์เหล่านั้น เพื่อนำมาแก้ไขพฤติกรรมที่ยังไม่เข้ารูปเข้ารอย สิ่งนี้จะทำให้เกิดพัฒนาการ ในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เด็กที่มีอายุมากกว่าจะมีกล้ามเนื้อที่แข็งแรงและสามารถควบคุม ได้ดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational process) คือ กระบวนการเสริมแรงให้กับเด็ก เพื่อแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบได้ถูกต้อง โดยเด็กเกิดการเรียนรู้จากตัวแบบที่จะมาจากบุคคลที่มี ชื่อเสียงมากกว่าบุคคลที่ไม่มีชื่อเสียง จากการเลียนแบบตัวแบบที่มาจากบุคคลเพศเดียวกันกับเด็ก มากกว่าจะเป็นเพศตรงข้ามกัน จากการเลียนแบบตัวแบบที่เป็นรางวัล เช่น เงิน ชื่อเสียง สถานภาพ ทางเศรษฐกิจสูง จากพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกลงโทษ มีแนวโน้มที่จะนำมาเลียนแบบ และจาก การที่เด็กได้รับอิทธิพลจากตัวแบบ ที่มีความคล้ายคลึงกับเด็ก ได้แก่ อายุ หรือสถานภาพทางสังคม

แนวคิดของเบนคูรา เน้นพฤติกรรมใด ๆ ก็ตามสามารถปรับหรือเปลี่ยนได้ตามหลัก การเรียนรู้เป็นการกระตุ้นเด็ก มีการเรียนรู้พัฒนาการทางสังคม โดยการสังเกตตัวแบบที่เด็กเห็น เด็กมีระดับการเรียนรู้ แล้วเด็กจะมีทางเลือกใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อเก็บสะสมพฤติกรรมที่เป็นไปได้ เอาไว้ และยิ่งกว่านั้นตัวแปรจะช่วยให้เขาเลือกสถานการณ์ที่ดีที่สุดไว้ใช้ปฏิบัติต่อไป

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg)

Kohlberg (1964 อ้างถึงใน สิริมา ภิญ โญอนันตพงษ์, 2553, หน้า 52-54) ได้ตั้งทฤษฎี พัฒนาการทางจริยธรรม ประกอบด้วย พัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น มีระดับความคิด ทางจริยธรรม 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับเริ่มจากจริยธรรม (2-10 ปี)

มีลักษณะตามที่สังคมกำหนดว่าดีหรือไม่ ส่วนใหญ่จะมองผลของการกระทำว่าได้รับความเจ็บปวด หรือความพึงพอใจ และจะทำตามกฎเกณฑ์ที่ผู้มีอำนาจเหนือตนกำหนดไว้เป็น

ขั้นที่ 1 เด็กจะเคารพกฎเกณฑ์เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ

ขั้นที่ 2 ใช้หลักเกณฑ์แสวงหารางวัล เลือกทำสิ่งที่ทำความพอใจให้ตนเองนั้น

การมองความสัมพันธ์ของคนยังแคบ มีลักษณะการแลกกัน ถือเกณฑ์กรรมสนองกรรมอย่าตีคนอื่น เพราะเขาจะตีเราตอบ

2. ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ มีลักษณะคล้ายตามประเพณีนิยม (10-16 ปี)

ขั้นที่ 3 เกณฑ์การตัดสินใจความถูกผิดอยู่ที่ผู้อื่นเห็นชอบการทำได้ คือ ทำสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นพอใจ ช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อให้สังคมยอมรับ

ขั้นที่ 4 เกณฑ์การตัดสินความถูกผิดอยู่ที่ความเป็นระเบียบของสังคม และการทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม ทำตามหน้าที่ของตน รักษากฎเกณฑ์

3. ระดับมีจริยธรรมของตนเอง มีลักษณะพยายามกำหนดหลักการทางจริยธรรมที่ต่างไปจากกฎเกณฑ์ของสังคม (16 ปี ขึ้นไป)

ขั้นที่ 5 คิดถึงกฎที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม คำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล ยอมรับกฎเกณฑ์ส่วนรวม

ขั้นที่ 6 คำนึงถึงหลักจริยธรรม ตัดสินความถูกผิดจากจริยธรรมที่ตนยึดถือ จากสามัญสำนึกของตนเองจากเหตุผล คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ไม่คล้อยตามสังคม

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)

Piget (1969) นักจิตวิทยาชาวสวิส ที่เป็นที่รู้จักในฐานะผู้เชี่ยวชาญในทฤษฎีพัฒนาการในทางด้านสติปัญญา หนังสือและบทความทั้งหมดซึ่งเป็นผลงานของเขาเกี่ยวข้องกับความจริงใจเติบโตและพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นความสำคัญของความเป็นมนุษย์ อยู่ที่มนุษย์ในความสามารถสร้างความรู้ผ่านการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งปรากฏอยู่ในตัวเด็กตั้งแต่แรกเกิดความสามารถนี้ คือ การปรับตัว (Assimilation) และการปรับโครงสร้างสติปัญญา (Accommodation) ตามสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดความสมดุลตามสภาพความคิด ความเข้าใจ (Equilibration) ทั้งนี้ ได้แบ่งลำดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาไว้ 4 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นประสาทรับรู้และการเคลื่อนไหว (Sensorimotor stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในช่วง 2 ปีแรกหลังเกิด ขั้นนี้เป็นขั้นของการเรียนรู้จากประสาทสัมผัส ในขั้นนี้พัฒนาการจะก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาการเรียนรู้ การแก้ปัญหา มีการจัดระเบียบการกระทำ มีการคิดก่อนที่จะทำการกระทำทำอย่างมีจุดมุ่งหมาย ด้วยความอยากรู้อยากเห็น และเด็กยังสามารถเลียนแบบโดยไม่จำเป็นต้องมีตัวแบบในขณะนั้นก็ได้ ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการด้านความจำเป็นที่เพิ่มมากขึ้นในช่วง 18-24 เดือน

2. ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational stage) ขั้นนี้จะอยู่ในช่วง 2-7 ปี ในระยะ 2-4 ปี เด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง มีขีดจำกัดในการรับรู้ สามารถเข้าใจในเพียงมิติเดียว ในระยะ 5-6 ปี เด็กจะย่างเข้าสู่ขั้น Intuitive thought ระยะนี้เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการคิด ที่ขึ้นอยู่กับการรู้กับการคิดอย่างมีเหตุผลตามความเป็นจริง ซึ่งเด็กจะก้าวออกจากการรับรู้เพียงมิติเดียวไปสู่การรับรู้ได้ในหลาย ๆ มิติในเวลาเดียวกันมากขึ้น และจะก้าวไปสู่ความคิดอย่างมีเหตุผล โดยไม่ยึดอยู่กับ

การรับรู้เท่านั้น เด็กจะเริ่มมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวดีขึ้น แต่ยังคงคิดและตัดสินใจผลของการกระทำต่าง ๆ จากสิ่งที่เห็นภายนอก

3. ขั้นการปฏิบัติการคิดด้วยรูปธรรม (Classification) ขั้นนี้ เริ่มจากอายุ 7-11 ปี เด็กจะมีความสามารถคิดเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่ยึดอยู่เฉพาะการรับรู้เหมือนขั้นก่อน ๆ ในขั้นนี้เด็กสามารถคิดย้อนกลับ (Reversibility) สามารถเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์ (Scriation) ได้ เด็กในขั้นปฏิบัติการคิดด้วยรูปธรรมจะพัฒนาการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางไปสู่ความสามารถที่จะเข้าใจแนวคิดของสังคมครอบรอบตัว และสามารถเข้าใจผู้อื่นคิดอย่างไรมากขึ้น แม้ว่าการคิดของเด็กวัยนี้จะพัฒนาไปมากแต่การคิดของเด็ก ก็ยังต้องอาศัยพื้นฐานของการสัมผัสหรือสิ่งที่เป็นรูปธรรม เด็กยังไม่สามารถคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมที่ซับซ้อนได้เหมือนผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตาม ตอนปลายของขั้นนี้เด็กจะเริ่มเข้าใจสาเหตุของเหตุการณ์รอบตัว พร้อมจะแก้ปัญหาไม่เพียงแต่สิ่งที่สัมผัสได้หรือเป็นรูปธรรมเท่านั้น แต่เด็กจะเริ่มสามารถแก้ปัญหา โดยอาศัยการตั้งสมมติฐาน และอาศัยหลักของความสัมพันธ์ของปัญหานั้น ๆ บ้างแล้ว

4. ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal operational stage) ตั้งแต่อายุ 11 ปี จนถึงวัยผู้ใหญ่ เป็นช่วงที่เด็กสามารถคิดไม่เพียงแต่ในสิ่งที่เห็นหรือได้ยินโดยตรงเหมือนระยะก่อน ๆ อีกต่อไป แต่จะสามารถจินตนาการเงื่อนไขปัญหาในอดีต ปัจจุบัน อนาคต โดยพัฒนาสมมติฐานอย่างสมเหตุสมผลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งก็หมายถึงว่า ในระยะนี้เด็กจะมีความสามารถคิดหาเหตุผลเหมือนผู้ใหญ่แน่นอน

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner)

Gardner (1983 อ้างถึงใน สิริมา วิทยุโณอนันตพงษ์, 2553, หน้า 39-41) เป็นนักจิตวิทยา (Psychologist) และผู้เชี่ยวชาญด้านสติปัญญา (Intelligence expert) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของสติปัญญา (Theory of multiple intelligence: MI) โดยใช้หลักการวิวัฒนาการทางชีววิทยา (Biological evolution) จำแนกความสามารถหรือสติปัญญาของคนเอาไว้ 7 ประเภท และต่อมาเขาเพิ่มอีก 1 ประเภท เรียกว่า สติปัญญาด้านรักธรรมชาติ (Naturalistic) ต่อมาเพิ่มอีก 1 ประเภท คือ สติปัญญาด้านการดำรงชีวิต (Existential intelligence) รวมทั้งหมด 9 ด้าน (Sprinthall, 1998 อ้างถึงใน สิริมา วิทยุโณอนันตพงษ์, 2553) ซึ่ง Gardner เชื่อว่าสมองของมนุษย์ได้แบ่งเป็นส่วน ๆ แต่ละส่วนได้กำหนดความสามารถที่ค้นหาหรือสติปัญญาที่แตกต่างกัน ซึ่งแบ่งสติปัญญา เป็น 9 ด้าน ได้แก่

1. สติปัญญาด้านภาษา (Linguistic intelligence) หมายถึง ผู้มีความสามารถทางด้านภาษาสูง อาทิ นักเล่านิทาน นักพูด (ปฐกถา) ความสามารถใ้ภาษาในการหวานล้อม การอธิบาย กวี นักเขียนนวนิยาย นักเขียนบทละคร บรรณาธิการ นักหนังสือพิมพ์ นักจิตวิทยา

2. สถิติปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical/ Mathematical intelligence) หมายถึง กลุ่มผู้มีความสามารถสูงในการใช้ตัวเลข อาทิ นักบัญชี นักคณิตศาสตร์ นักสถิติ กลุ่มผู้ให้เหตุผลที่ดี อาทิ นักวิทยาศาสตร์ นักตรรกศาสตร์ นักจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ กลุ่มผู้มีความไวในการเห็นความสัมพันธ์ แบบแผนตรรกวิทยา การคิดเชิงนามธรรม การคิดที่เป็นเหตุผล (Cause-effect) และการคิดคาดการณ์ (If-then) วิธีการใช้ในการคิด ได้แก่ การจำแนกประเภท การจัดหมวดหมู่ การสันนิษฐาน การสรุป การคิดคำนวณ การตั้งสมมติฐาน

3. สถิติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual/ Spatial intelligence) หมายถึง ผู้มีความสามารถมองเห็นภาพของทิศทางแผนที่กว้างไกล อาทิ นายพรานป่าผู้นำทาง พวกเดินทางไกล รวมถึงผู้ที่มีความสามารถมองความสัมพันธ์ มองเห็นแสดงออกเป็นภาพรูปร่างในการจัดการกับพื้นที่ เนื้อที่ การใช้สี เส้น พื้นผิว รูปร่าง อาทิ สถาปนิก มัณฑนากร นักประดิษฐ์ ศิลปินต่าง ๆ

4. สถิติปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily/ Kinesthetic intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการใช้ร่างกายของตนเองแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก อาทิเช่น นักแสดง ละคร ภาพยนตร์ นักแสดงท่าเต้น นักฟ้อนรำทำเพลง และผู้ที่มีความสามารถในการใช้มือประดิษฐ์ เช่น นักปั้น ช่างแกะสลัก รวมถึงความสามารถทักษะทางกาย เช่น ความคล่องแคล่ว ความแข็งแรง ความรวดเร็ว ความยืดหยุ่น ความประณีต และความไวทางประสาทสัมผัส

5. สถิติปัญญาด้านดนตรี (Musical/ Rhythmic intelligence) หมายถึง ความสามารถในทางดนตรี ได้แก่ นักแต่งเพลง นักดนตรี นักวิจารณ์ดนตรี รวมถึงความเข้าใจในเรื่องจังหวะ ทำนองเสียง ตลอดจนความสามารถในการเข้าใจและวิเคราะห์ดนตรี

6. สถิติปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Intrapersonal intelligence) หมายถึงความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และเจตนาของผู้อื่น ทั้งนี้รวมถึงความสามารถในการสังเกตน้ำเสียง ใบหน้า ท่าทาง ทั้งยังมีความสามารถสูงในการรู้ถึงลักษณะต่าง ๆ ของสัมพันธภาพของมนุษย์ และสามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เช่น สามารถทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติตาม

7. สถิติปัญญาด้านตน หรือการเข้าใจตนเอง (Interpersonal intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการรู้จักตนเอง และสามารถประพฤติปฏิบัติตนได้จากความรู้สึกตนนี้ ความสามารถในการรู้จักตน อาทิ การรู้จักตนเองตามความเป็นจริง เช่น มีจุดอ่อน จุดแข็ง ในเรื่องใด มีความรู้เท่าทันอารมณ์ ความคิด ความปรารถนาของตนเอง มีความสามารถในการฝึกตนเอง และเข้าใจตนเอง

8. สติปัญญาด้านการรักธรรมชาติ (Naturalistic intelligence) หมายถึง ผู้มีความเข้าใจเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติและปรากฏการณ์ธรรมชาติ เข้าใจความสำคัญของตนเองกับสิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงความสามารถของคนที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ธรรมชาติ เข้าใจถึงพัฒนาการของมนุษย์และการดำรงชีวิตของมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนตาย เข้าใจ และจำแนกความเหมือนกันของสิ่งของ เข้าใจการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงของสาร

9. สติปัญญาด้านการดำรงชีวิต (Existential intelligence) หมายถึง ผู้มีความสามารถในการไตร่ตรอง คำนึง สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการมีชีวิตอยู่ใน โลกมนุษย์ เข้าใจการกำหนดของชีวิต และการเรียนรู้เหตุผลของการดำรงชีวิตอยู่ใน โลก

จากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า นักจิตวิทยาและผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงความสามารถทางสติปัญญาหลากหลายมิติมากขึ้น การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ ควรดำเนินการให้เหมาะสมกับช่วงวัย และหลากหลายครอบคลุมทุกมิติ

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการที่ได้นำเสนอไว้ดังกล่าวนี้ สรุปได้ว่า พัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่ปฏิสนธิจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นพัฒนาการที่มีกระบวนการต่อเนื่อง มีลำดับขั้นตอน ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการของกิลเฮล ทฤษฎีบุคลิกภาพหรือทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ فروยด์ และอิริคสัน ทฤษฎีการเรียนรู้ของ บรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเบนจามิน ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก และทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ซึ่งทุกทฤษฎีอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป

พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดพัฒนาการของเด็กปฐมวัยว่า เน้นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และพัฒนาการจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 32) พัฒนาการของเด็กปฐมวัยในแต่ละด้าน มีดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย

ความหมายพัฒนาการด้านร่างกาย

นิตยา คชภักดี (2543, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางด้านร่างกายไว้ว่า พัฒนาการด้านร่างกาย (Physical phycho-motor development) หมายถึง ความสามารถของร่างกายในการทรงตัวในอิริยาบถต่าง ๆ และการเคลื่อนไหว เคลื่อนที่ไป โดยการใช้อวัยวะกล้ามเนื้อใหญ่ (Gross motor) เช่น การนั่ง ยืน วิ่ง เดิน กระโดด เป็นต้น การใช้สัมผัสรับรู้และการใช้ตาและมือประสานกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ (Fine moter adaptive) เช่น การหยิบจับของ การขีดเขียน ปั้นประติมากรรม เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 27) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการด้านร่างกายไว้ว่า พัฒนาการทางด้านร่างกาย หมายถึง การพัฒนาที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นทางร่างกาย ทั้ง 3 ด้าน

1. พัฒนาการทางด้านโครงสร้าง ได้แก่ การพัฒนาในด้านน้ำหนัก ส่วนสูง สัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้น กระดูก กล้ามเนื้อ โยประสาท สมองมีขนาดเพิ่มขึ้น
2. พัฒนาการทางด้านการเคลื่อนไหว ได้แก่ การพัฒนาความสามารถในการเคลื่อนไหว ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การพัฒนาการควบคุมกล้ามเนื้อระบบประสาทและอวัยวะให้การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. การมีสุขภาพอนามัยที่ดี

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2550, หน้า 97-98) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางด้านร่างกายไว้ว่า พัฒนาการทางด้านร่างกาย หมายถึง ความสามารถในการทำงานของกล้ามเนื้อใหญ่ที่ใช้ในการเคลื่อนไหวทรงตัว ยืน วิ่ง รวมถึงความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กและประสาทสัมผัส เช่น การหยิบของ การขีดเขียน การพับกระดาษ เป็นต้น

จากความหมายของพัฒนาการทางด้านร่างกายดังกล่าว สรุปได้ว่า พัฒนาการทางด้านร่างกาย เป็นการเปลี่ยนแปลงของร่างกายในทางที่ดีขึ้นในด้าน โครงสร้าง ความสามารถในการเคลื่อนไหว และการมีสุขภาพอนามัยที่ดี

ลักษณะพัฒนาการด้านร่างกาย

ทิสนา แคมมณี (2536) ได้กล่าวถึงพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยมีลักษณะทางกายเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านส่วนสูง น้ำหนัก และสัดส่วนด้านร่างกาย ในระยะแรกของชีวิต อวัยวะต่าง ๆ กำลังอยู่ในระยะก่อตัวให้สมบูรณ์ เซลล์สมองและระบบการทำงานของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายต้องพัฒนาไปเรื่อย ๆ ระยะเวลาหนึ่งจึงจะสมบูรณ์เต็มที่ พัฒนาการทางด้านร่างกาย 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ พัฒนาการทางสุขภาพและพัฒนาการทางการเคลื่อนไหว ดังนี้

1. พัฒนาการทางสุขภาพ ดัชนีสำคัญ ได้แก่ น้ำหนักและส่วนสูง เด็กควรมีน้ำหนักและส่วนสูงเหมาะสมกับวัย มีการเพิ่มน้ำหนักและส่วนสูงตามอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยของเด็กในประเทศของตน
2. พัฒนาการทางการเคลื่อนไหว เด็กจะพัฒนาความสามารถในการควบคุมการเคลื่อนไหว โดยเริ่มต้นจากส่วนบนของร่างกาย คือ ศีรษะไปสู่ลำตัว ขา และเท้า และเริ่มจากลำตัวไปยังแขน ขา ไปสู่ปลายนิ้ว ตามลำดับ ตลอดจนเริ่มจากการควบคุมกล้ามเนื้อมัดเล็ก นอกจากการควบคุมกล้ามเนื้อ

เพื่อการเคลื่อนไหว เด็กยังพัฒนาความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ได้แก่ การมองเห็น การชิม การดม และการลูบคลำ สัมผัส เป็นต้น

กมลพรรณ ชิวพันธุ์ศรี และ โสภา เกริกไกรกุล (ม.ป.ป., หน้า 59) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย วัย 5 ขวบ ไว้ดังนี้

1. สามารถแต่งตัวได้โดยได้รับความช่วยเหลือเพียงเล็กน้อย
2. ขี่จักรยานสามล้อด้วยความชำนาญมากขึ้น อาจขี่จักรยานสองล้อได้
3. ยืนกระต่ายขาเดียวได้นาน 5-10 นาที
4. ใช้ช้อนและช้อมได้ดี
5. ใช้กรรไกรตัดเส้นตรงได้ดี
6. เริ่มถนัดซ้ายหรือขวา
7. กระโดดข้ามสิ่งกีดขวางเดี่ยว ๆ ได้
8. วิ่งเหยาะ ๆ และกระโดดบนปลายเท้า และวิ่งข้ามสิ่ง ๆ ได้
9. กระโดดเชือกได้
10. มีทักษะการประสานงานของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายได้ซับซ้อนขึ้น เช่น การเล่นสเก็ต การขี่จักรยานสองล้อ
11. สามารถผูกเชือกรองเท้าได้
12. อาจจะสามารถคัดลอกรูปแบบและรูปร่างง่าย ๆ ได้

จากลักษณะการพัฒนาการทางด้านร่างกาย สรุปได้ว่า พัฒนาการทางร่างกาย มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ 2 ลักษณะ คือ ทางด้านสุขภาพ (น้ำหนัก ส่วนสูง) และทางการเคลื่อนไหว (อวัยวะทุกส่วนของร่างกาย) ซึ่งรวมถึงสมรรถภาพทางกายด้วย ดังนั้น ควรส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีพัฒนาการทางร่างกายที่สมบูรณ์

2. พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

ความหมายของพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

นิตยา คชภักดี (2543, หน้า 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พัฒนาการทางด้านอารมณ์ (Emotional development) หมายถึง ความสามารถในการรู้สึกและแสดงความรู้สึก เช่น พอใจ ไม่พอใจ รัก ชอบ โกรธ เกลียด กลัว และเป็นสุข ความสามารถในการแยกแยะความลึกซึ้ง และการควบคุมการแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสม เพื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการสร้างความรู้สึกที่ดีและนับถือตนเอง (Self-esteem) หรืออัตมโนทัศน์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสังคมด้วย บางครั้ง จึงมีการรวบรวมพัฒนาการทางด้านอารมณ์-จิตใจ กับทางด้านสังคมเป็นกลุ่มเดียวกัน คือ Psycho-social development

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2550, หน้า 28) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พัฒนาการทางด้าน อารมณ์-จิตใจ ว่าเกี่ยวกับความรู้สึกของตนเองและความรู้สึกของคนอื่น โดยเด็กจะเชื่อมโยงอารมณ์ ของตนเองในการประเมินของคนอื่น หรือเหตุการณ์ หรือสิ่งของที่ทำให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึก นั้น ๆ อารมณ์ความรู้สึกเหล่านั้นจะพัฒนาซับซ้อนลึกซึ้งยิ่งขึ้น เมื่อเด็กเข้าสู่วัยเรียน เด็กจะมี ความรู้สึกเท่าทันอารมณ์ของตนเอง ทำให้เด็กสามารถแยกแยะความรู้สึกภายในของตน และการแสดงออกทางอารมณ์ให้ผู้อื่นรับทราบ วัฒนธรรมต่าง ๆ จะมีมาตรฐานหรือเกณฑ์ในการที่ จะแสดงอารมณ์แตกต่างกัน เด็กอายุ 4-5 ขวบ รู้จักที่จะแสดงท่าทางกลบเกลื่อนเพื่อหลอกผู้อื่นได้ เช่น แสดงท่าทางว่า น้ำผลไม้รสหวาน ทั้งที่ความจริงเปรี้ยว แต่ยังไม่เก่งพอที่จะเก็บอารมณ์ได้ ทั้งหมด

นอกจากนี้ สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2550, หน้า 101) ได้กล่าวอีกว่า พัฒนาการทางด้าน อารมณ์-จิตใจ เป็นพัฒนาการที่มีรากฐานมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ ลูก ในช่วงแรกเริ่ม ของชีวิตเด็ก จะแสดงออกทางอารมณ์อย่างทันทีและเปิดเผย โดยแสดงพฤติกรรมตามความรู้สึก อย่างตรงไปตรงมา ปัจจัยที่ทำให้เด็กเกิดอารมณ์ต่าง ๆ นั้น เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก และทำให้เด็กแต่ละคนมีอารมณ์ผันผวนและซับซ้อนแตกต่างกัน การจัดประสบการณ์และ สภาพแวดล้อมที่ดี สามารถช่วยให้เด็กมีพัฒนาการรับรู้ความรู้สึกของตนเองไปสู่การรับรู้ความรู้สึก ของผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์ที่เปิดเผยมุ่งการควบคุมอารมณ์ของตนเองได้

นกเนตร ธรรมบวร (2549, หน้า 93) ได้กล่าวถึงพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ว่าเป็น กระบวนการทางจิตใจ ความคิด และพฤติกรรมแสดงออกต่าง ๆ ของเด็ก พัฒนาการทางอารมณ์ จะช่วยให้มนุษย์สามารถคิด ตัดสินใจ และตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว นอกจากนี้ นักการศึกษา Bretherton (1986, p. 530 อ้างถึงใน สกฤตยา ผลบุญ, 2555) ยังได้กล่าวถึงพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ว่าเป็นระบบที่ช่วยชี้แนะและควบคุมภายในที่สำคัญของมนุษย์ ช่วยในการประเมินเหตุการณ์ และกระตุ้นการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์

กมลพรรณ ชิวพันธุ์ศรี และ โสภา เกริกไกรกุล (ม.ป.ป., หน้า 60) ได้กล่าวถึงพัฒนาการ ด้านอารมณ์-จิตใจ ของเด็กปฐมวัย วัย 5 ขวบ ไว้ดังนี้

1. บางครั้งยังคงสับสนระหว่างเรื่องปรู้งแต่งและเรื่องจริง
2. บางครั้งจะกลัวเสียงดัง-ความมืด สัตว์ และคนบางคน
3. ชอบตัดสินใจเอง
4. มีความอ่อนไหวต่อการรับรู้ความรู้สึกของเพื่อนเมื่อเห็นเขาโกรธหรือเสียใจ
5. ชอบเล่นกับเพื่อน 2-3 คนในเวลาเดียวกันอาจไม่พอใจเวลามีคนอื่นเข้ามาเล่นเสริม
6. เล่นได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องอยู่ในความดูแลของพี่เลี้ยงตลอดเวลา
7. สนุกสนานกับการเก็บสะสม

จากลักษณะพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจดังกล่าว สรุปได้ว่า พัฒนาการทางด้านอารมณ์-จิตใจ เป็นพฤติกรรมที่เด็กปฐมวัยแสดงออกต่าง ๆ ตามความรู้สึกที่ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ อาจมีการควบคุมจากภายใน เพื่อช่วยในการประเมินสถานการณ์และกระตุ้นการแสดงออกที่เหมาะสม ดังนั้น พ่อแม่ผู้ปกครอง ตลอดจนครูปฐมวัยควรสร้างเสริมพัฒนาการทางอารมณ์-จิตใจให้เด็ก

3. พัฒนาการด้านสังคม

ความหมายของพัฒนาการด้านสังคม

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 124) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการด้านสังคมว่า หมายถึง ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น มีทักษะปรับตัวในสังคม คือ สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตน ร่วมมือกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบ มีความเป็นตัวของตัวเอง และรู้จักกาลเทศะ สำหรับเด็กหมายถึงความรวมถึงความสามารถในการช่วยตนเองในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้พัฒนาการด้านสังคมยังเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านจิตวิญญาณ คุณธรรม และเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสติปัญญา ทำให้รู้จักแยกแยะความรู้สึกผิดชอบชั่วดี แต่ความสามารถในการเลือกดำรงชีวิตในทางสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมอีกด้วย

นิตยา คชภักดี (2543, หน้า 43-48) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางด้านสังคมไว้ว่า พัฒนาการทางด้านสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความสามารถในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น และการดำรงตนในสังคม พัฒนาการในทางด้านอารมณ์และสังคม มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด โดยสังคมและวัฒนธรรมที่อยู่รอบตัวเด็กจะเป็นตัวกำหนดว่า เด็กควรจะถูกเลี้ยงดูและอบรมอย่างไรและลักษณะใด คือ เป็นปกติหรือลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ ของชุมชนหรือครอบครัวนั้น พัฒนาการทางด้านสังคมยังครอบคลุมไปถึงความสามารถในการช่วยตนเอง การรู้ผิดชอบชั่วดี คุณธรรม และการปรับตัวในสังคม

นภเนตร ธรรมบวร (2549, หน้า 97) กล่าวถึงพัฒนาการทางสังคมว่า เป็นการเรียนรู้ทักษะในการปฏิสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อน รวมตลอดถึงความสามารถในการตอบสนองทางสังคมต่าง ๆ เช่น มารยาทในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การเลือกใช้คำพูดที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงความสามารถในการเข้าใจในสถานการณ์ อารมณ์ และความรู้สึกของผู้อื่นอีกด้วย รวมตลอดถึงความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และบทบาททางสังคม

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2550, หน้า 28) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการทางด้านสังคมไว้ว่า พัฒนาการทางด้านสังคม หมายถึง ความสามารถของเด็กในการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน ปรับตัวในการเล่นหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ทำหน้าที่ตามเวลา มีความรับผิดชอบ รู้จักกาลเทศะ การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น การช่วยเหลือตนเอง การปฏิบัติตามบทบาททางสังคม ทั้งนี้ มีความเกี่ยวข้องกับด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสติปัญญาอย่างใกล้ชิด โดยครอบคลุมรวมถึงคุณธรรมและการปรับตัวในสังคม

ลักษณะพัฒนาการด้านสังคม

นภเนตร ธรรมบวร (2549, หน้า 97) ได้กล่าวถึงลักษณะพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย มีลักษณะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง เมื่อเด็กได้พบปะบุคคลอื่นที่ไม่ใช่บุคคลในครอบครัว เด็กเริ่มแยกจากพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู เด็กจะต้องปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น และเริ่มเรียนรู้บทบาทต่าง ๆ ของตน ซึ่งทำให้เด็กเริ่มให้ความสนใจผู้อื่นมากขึ้น พัฒนาการทางสังคมของเด็ก มีกระบวนการขึ้นตอนตามลำดับอายุของเด็ก ไม่ว่าเด็กจะอยู่ในวัฒนธรรมใดก็ตาม ที่แตกต่างกัน คือ เนื้อหาของทักษะสังคมนั้น ๆ เช่น การกินอยู่ การแต่งตัว ศาสนา เป็นต้น

กมลพรรณ ชีวพันธุ์ศรี และ โสภา เกริกไกรกุล (ม.ป.ป., หน้า 60) ได้กล่าวว่า ลักษณะพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย วัย 5 ขวบ ไว้ดังนี้

1. คิดค้นเกณฑ์มีกฎง่าย ๆ
2. รวบรวมเด็กและของเล่นเพื่อเล่นละครสมมติ
3. รอคอยคิวและรู้จักแบ่งปันได้ในบางเวลา
4. ชอบเล่นเฉพาะกับเพื่อนสนิทเท่านั้น
5. ชอบเล่นกับเพื่อน 2-3 คน ในเวลาเดียวกัน อาจไม่พอใจเวลามีคนอื่นมาเล่นเสริม
6. เริ่มมีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความถูกต้องและความผิด

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2550, หน้า 101) ได้กล่าวถึงลักษณะพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย ลักษณะพัฒนาการทางสังคมเป็นพัฒนาการที่เรียนรู้จากสังคมจากความรู้สึกผูกพันใกล้ชิดภายในครอบครัว ที่ต้องการพึ่งพาผู้อื่น ไปสู่การพึ่งพาตนเองและปรับตัวเข้ากับผู้อื่น เด็กปฐมวัยมีความใกล้ชิดภายในครอบครัวที่ต้องการพึ่งพาผู้อื่น ไปสู่การพึ่งพาตนเองและปรับตัวเข้ากับผู้อื่น เด็กปฐมวัยมีความสามารถตามวัยที่จะช่วยเหลือตนเองได้ดี เด็กวัยนี้เริ่มพัฒนาความรู้สึกเป็นของตัวเองชอบอิสระ มีความมั่นใจในตนเอง สนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัวมากขึ้นและเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น แต่การแสดงพฤติกรรมทางสังคมในระยะแรกอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น เพราะเด็กวัยนี้จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางมีอารมณ์แปรปรวนง่าย ยังไม่รู้จักควบคุมอารมณ์และยอมรับความคิดเห็นความรู้สึกของผู้อื่น แต่เมื่อเด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันหรือผู้อื่นมากขึ้น อีกทั้งได้รับการปลูกฝังลักษณะพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม เด็กย่อมสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และเรียนรู้บทบาทของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมา ลักษณะพัฒนาการทางด้านสังคม สรุปได้ว่า ลักษณะพัฒนาการทางด้านสังคม เป็นความสามารถเปลี่ยนแปลงในการสร้างสัมพันธ์ระหว่างตนเองและผู้อื่น การปรับตัวเข้ากับสังคม ทั้งนี้ พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอน เริ่มจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิดจัดการเรียนรู้ว่าตนเองเป็นสมาชิกในสังคมและการเรียนรู้จะร่วมมือกับผู้อื่น การให้การเลี้ยงดูที่เหมาะสม และเปิดโอกาสการกระตุ้น และส่งเสริมให้แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ ทุกหนทุกแห่ง ไม่ใช่เฉพาะในห้องเรียนและเด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนี้ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็ก จึงต้องเน้นเด็กมีประสบการณ์อย่างกว้างขวาง และมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเหมาะสมตามวัย ก็จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการสังคมไปอย่างเหมาะสมกับวัยต่อไป

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา

ความหมายของพัฒนาการด้านสติปัญญา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 124) กล่าวว่า พัฒนาการด้านสติปัญญาเป็นความสามารถในการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ กับตนเอง การรับรู้ รู้จักสังเกต จดจำ วิเคราะห์ การรู้คิด รู้เหตุผล และความสามารถในการแก้ปัญหา ตลอดจนการสังเคราะห์ ซึ่งเป็นความสามารถเชิงสติปัญญาในระดับสูง ซึ่งแสดงออกด้วยการใช้ภาษาสื่อความหมายกับการใช้ตากับมือทำงานประสานกันเพื่อแก้ปัญหา จึงมีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสติปัญญา

นิตยา คชภักดี (2543, หน้า 31) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางด้านสติปัญญาไว้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งรอบตัวและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับปรากฏการณ์และสิ่งต่าง ๆ ซึ่งทำให้บุคคลสามารถปรับตัว สร้างทักษะใหม่เพิ่มขึ้นจากความเข้าใจและทักษะเดิมมาใช้ในการแก้ปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 17) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พัฒนาการทางด้านสติปัญญา เป็นความสามารถทางสมองของเด็กที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ การสังเกต การจำแนก และทักษะต่าง ๆ โดยการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่เหมาะสมกับความสามารถตามวัย ซึ่งลำดับพัฒนาการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ความสามารถในการรับรู้
2. ความสามารถในการจำแนกเปรียบเทียบ
3. ความสามารถในการจัดหมวดหมู่ ประเภท
4. ความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอด
5. ความสามารถในการหาความสัมพันธ์
6. ความสามารถในการหาเหตุผลและหลักการ

7. ความสามารถในการแก้ปัญหา

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2550, หน้า 28) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พัฒนาการทางด้านสติปัญญา หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ การเข้าใจสิ่งต่าง ๆ การใช้เหตุผล การแก้ปัญหา ซึ่งแสดงออกโดยการใช้ภาษาในการสื่อสารความหมายเป็นส่วนใหญ่

สรุปได้ว่า พัฒนาการด้านสติปัญญา หมายถึง ความสามารถทางสมองของเด็ก เป็นความสามารถในการเรียนรู้ การเข้าใจสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งรอบตัว ซึ่งทำให้เด็กสามารถปรับตัว สร้างทักษะใหม่เพิ่มขึ้นจากความเข้าใจและทักษะเดิมมาใช้ในการแก้ปัญหาได้

ลักษณะพัฒนาการด้านสติปัญญา

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2550, หน้า 109) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่า พัฒนาการของเด็กจะอยู่ในระยะความคิดแบบก่อนกฎเกณฑ์ คือ เด็กมีความคิดเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ที่รับรู้ และใช้ความคิดในการแก้ปัญหาได้ แต่ความเข้าใจเหตุผลนั้นยังไม่สมบูรณ์ ลักษณะที่สำคัญของความคิดในเด็กวัยนี้มีความคิด ผัน และจินตนาการค่อนข้างมาก จะถือตนเองเป็นศูนย์กลาง คิดว่าคนอื่นจะคิดแบบเดียวกับตน มีความสนใจใคร่รู้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ครูจะต้องช่วยกันพัฒนาความคิดและสติปัญญาของเด็กวัยนี้

กมลพรรณ ชิวพันธุ์ศรี และโสภา เกริกไกรกุล (ม.ป.ป., หน้า 58) กล่าวถึงพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย วัย 5 ขวบ ไว้ดังนี้

1. ใช้ 5-8 คำ ในการสร้างประโยค
2. ชอบเถียงและใช้เหตุผล เช่น ใช้คำว่า เพราะว่า
3. รู้จักสีหลัก ๆ คือ แดง เหลือง น้ำเงิน เขียว ส้ม
4. สามารถจำที่อยู่และเบอร์โทรศัพท์
5. เข้าใจเรื่องเล่ารู้การเริ่มต้น ตอนกลาง และตอนจบ
6. สามารถจำเรื่องและเล่าได้
7. มีความคิดสร้างสรรค์ และเล่าเรื่องได้
8. เข้าใจหนังสือที่อ่านจากซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง
9. วาดรูปสัตว์ คน สิ่งของได้
10. เข้าใจและแสดงการเปรียบเทียบได้ เช่น ใหญ่กว่า
11. จัดเรียงสิ่งของตามขนาด
12. บอกตัวอักษร และตัวเลขได้ 2-3 ตัว
13. เข้าใจ มากกว่า น้อยกว่า เท่ากับ
14. นับสิ่งของได้ 10 อย่าง

15. จัดหมวดหมู่ได้ เช่น กลุ่มของสัตว์
16. เข้าใจก่อน-หลัง ข้างบน ข้างล่าง
17. มีความคิดด้านการวางแผน เช่น การสร้างอย่างมีแบบแผน การเล่นเกมสมมติ

การเล่นแบบหลายทางเลือก

18. สามารถเข้าใจถึงเวลาเมื่อวานนี้ วันนี้ พรุ่งนี้

จากพัฒนาการทางด้านสติปัญญาดังกล่าว สรุปได้ว่า พัฒนาการทางด้านสติปัญญาเป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถทางสมองที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อม ทำให้สามารถปรับตัวและเพิ่มทักษะใหม่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ระยะเวลาวัยเป็นระยะที่สมองมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เรียนรู้โดยผ่านทางการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ และมีธรรมชาติ หรือความต้องการอยากรู้อยากเห็น อยากเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ดังนั้น การให้เด็กได้รับสารอาหารที่มีประโยชน์อย่างพอเพียง อยู่อย่างปลอดภัยจากสารพิษ และการกระทบกระเทือนทางสมอง การส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าอย่างกว้างขวาง กับสิ่งเร้าที่หลากหลาย และจัดประสบการณ์ที่ตรงกับระดับความสนใจ และความสามารถ ตลอดจนท้าทายและชี้นำไปสู่การคิดในระดับสูง จะช่วยให้พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กเป็นไปได้อย่างยิ่ง

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการ

นิตยา คชภักดี (2543, หน้า 5-6) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการเด็ก ไว้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านธรรมชาติ (Organismic factor หรือ Nature) เป็นผลโดยตรงของพันธุกรรมที่กำหนดศักยภาพ (Potential) กำหนดเพศและลักษณะแตกต่างเฉพาะของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ยังรวมถึงขั้นตอนการบรรลุมิติภาวะระดับความอ่อนแอ เมื่อบุคคลนั้นถูกกระทบโดยสิ่งแวดล้อม (Degree of vulnerability) อีกด้วย

2. ปัจจัยด้านภาวะแวดล้อมที่หล่อเลี้ยง (Environmental factor หรือ Nurture) แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

- 2.1 ชีวกายภาพ (Biophysical) ได้แก่ อาหาร ภูมิประเทศ สภาพอากาศ สิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย การติดเชื้อ การเจ็บป่วย การได้รับรังสี สารเคมี และมลภาวะ เป็นต้น

- 2.2 จิตสังคม วัฒนธรรม (Psychosocial and culture) ได้แก่ การเลี้ยงดู โอกาส รับประทานอาหาร ลักษณะครอบครัว บิดามารดา ฐานะ สภาพสังคม วัฒนธรรม การเมือง ตลอดจนระบบสาธารณสุข สื่อมวลชน บริหารทางสังคม การศึกษา และสวัสดิการที่มีอยู่ในสังคม

สุชา จันทร์เอม (2536) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก สรุปได้ดังนี้

1. สติปัญญา มีอิทธิพลอย่างสูงต่อพัฒนาการของเด็ก เด็กที่มีสติปัญญาคือยอมมีอัตราการพัฒนาดีกว่าเด็กที่มีสติปัญญาค่ำ

2. เพศ เด็กชายและเด็กหญิงย่อมมีอัตราการพัฒนาต่างกัน โดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านร่างกาย ในเด็กแรกเกิด เด็กชายจะโตกว่าเด็กหญิงเล็กน้อย แต่ระยะต่อมาเด็กหญิงจะเจริญเติบโตเร็วกว่าเด็กชาย โดยปกติเด็กหญิงจะถึงวุฒิภาวะทางเพศก่อนเด็กชายราว 1-2 ปี และอัตราการพัฒนาการด้านสมอง เด็กหญิงจะฉลาดเร็วกว่าเด็กชายเล็กน้อย

3. ต่อมต่าง ๆ ในร่างกาย เช่น ต่อมไร้ท่อบางชนิดที่ควบคุมการเจริญเติบโตของร่างกาย ถ้าต่อมเหล่านี้ทำงานผิดปกติ โดยยับยั้งฮอร์โมนมากหรือน้อยเกินไป อาจทำให้ร่างกายเจริญเติบโตผิดปกติ

4. อาหาร เด็กที่ได้รับอาหารที่มีประโยชน์ครบถ้วน จะมีอัตราการพัฒนาที่รวดเร็วกว่าเด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการหรือได้รับอาหารที่ไม่มีคุณภาพ

5. อากาศบริสุทธิ์และแสงแดด ในระยะแรก ถ้าเด็กได้รับแสงแดดและอากาศบริสุทธิ์ จะทำให้พัฒนาการด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างปกติด้วยอัตราที่สม่ำเสมอ และยังทำให้เด็กมีสุขภาพที่ดีอีกด้วย

6. การบาดเจ็บหรือได้รับโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจมีผลทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างผิดปกติและล่าช้า

7. เชื้อชาติ ซึ่งมีผลต่ออัตราการพัฒนามากเช่นกัน เช่น เด็กในแถบทะเล เมดิเตอร์เรเนียน มีพัฒนาการทางด้านร่างกายเร็วกว่าเด็กที่อยู่ในประเทศทางเหนือของทวีปยุโรป นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กนิโกรหรืออินเดียนแดงจะมีพัฒนาการทางด้านร่างกายช้ากว่าเด็กผิวขาวและผิวเหลืองอีกด้วย

8. วัฒนธรรม เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลทำให้พัฒนาการของเด็กแตกต่างกันได้ เช่น เด็กไทยไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เนื่องจากถูกรวมให้เชื่อฟังผู้ใหญ่ ในขณะที่เด็กอเมริกันจะกล้าแสดงออก และยังปรับตัวเข้าสังคมได้ดีกว่า

9. ตำแหน่งในครอบครัว ปกติลูกคนรองมักมีพัฒนาการเร็วกว่าลูกคนโต เนื่องจากสามารถทำตามแบบอย่างของพี่ได้ ส่วนลูกคนสุดท้ายก็มักได้รับการช่วยเหลือโดยไม่ต้องทำเอง จึงทำให้พัฒนาการเป็นไปอย่างล่าช้า

10. การอบรมเลี้ยงดู เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้รู้จักพึ่งตนเองจะพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้เร็วกว่าเด็กที่ได้รับการช่วยเหลือตลอดเวลา

จากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดังกล่าว ล้วนมีผลกระทบต่อพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก กล่าวคือ ถ้าเด็กเจริญเติบโตในสภาพแวดล้อมและได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ก็จะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการเป็นไปตามศักยภาพและถูกต้องเหมาะสมเช่นกัน

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยต้องใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นกลไกขับเคลื่อนพร้อมกับการจัดสภาพแวดล้อม กระบวนการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้ปกครองหรือครอบครัวของเด็ก ดังนั้น ในการจัดการศึกษาปฐมวัย จึงคำนึงถึงหลักการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 5-7) ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากความต้องการและความสามารถ ตลอดจนวัย ประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นตัวเด็กเป็นสำคัญ และมุ่งพัฒนาเด็กทุกด้าน แบบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา บนพื้นฐานของการให้ความสำคัญกับประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และการสร้างเสริมประสบการณ์ใหม่ที่มีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสเด็กทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ ได้พัฒนาตามศักยภาพ รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของเด็ก ตลอดจนพัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

วีรนุช ปิณฑวณิช (2543, หน้า 19) กล่าวว่า หลักสูตรถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ เพราะหลักสูตร คือ แนวทางในการจัดการศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียน เก่ง ดี และมีความสุขในการหาความรู้ตามจุดมุ่งหมายของชาติ

ชุตินา จงใจเทศ (2558, หน้า 25) ได้สรุปไว้ว่า หลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูปฐมวัยจะต้องมีความรู้ความสามารถในการเตรียมความพร้อมที่จะดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กปฐมวัย เพราะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรครูจะต้องคำนึงถึงความพร้อมของเด็ก และกิจกรรมที่เสริมสร้างพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเพื่อพื้นฐานที่ดีให้แก่เด็ก โดยกำหนดเนื้อหาสาระในการจัดประสบการณ์มุ่งตอบสนองความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เหมาะสมตามวัย และเพื่อพัฒนาเด็กทุกคนให้มีความสามารถเต็มศักยภาพ

หลักของการพัฒนาหลักสูตร

1. ใช้พื้นฐานจากประวัติศาสตร์ ปรัชญา สังคม จิตวิทยา และวิชาความรู้ต่าง ๆ
2. พัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยวิเคราะห์ปัญหาความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม
3. พัฒนาให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการ ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
4. พัฒนาให้สอดคล้องกับหลักของการเรียนรู้

5. ในการเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จะต้องพิจารณาความเหมาะสมในด้านความยากง่าย ลำดับก่อนหลัง และบูรณาการของประสบการณ์ต่าง ๆ
6. พัฒนาในทุกจุดอย่างประสานสัมพันธ์กัน ตามลำดับจากจุดประสงค์ สาระความรู้ และประสบการณ์ กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล
7. พิจารณาถึงความเป็นไปได้สูงในทางปฏิบัติ
8. พัฒนาอย่างเป็นระบบ
9. พัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง
10. มีการวิจัยติดตามผลอยู่ตลอดเวลา
11. ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ
12. อาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังของผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย

(บุญชม ศรีสะอาด, 2546, หน้า 63-73)

สรุปได้ว่า การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย แนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาแล้วนำไปใช้จัดทำแผนการจัดการประสบการณ์ จากนั้นก็นำแผนการจัดการประสบการณ์ไปจัดกิจกรรมประจำวันเพื่อให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมถึงการวัดและประเมินพัฒนาการ

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ควรอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการและความสนใจของเด็ก ทั้งภายในและภายนอกบ้านหรือห้องเรียน (สำหรับเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย) พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศถ่ายเท อบอุ่นสบายไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้น สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบ้านหรือห้องเรียน จึงเป็นเสมือนสังคมย่อยหนึ่งที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้ และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

สภาพแวดล้อมตามความหมายของพจนานุกรมภาษาอังกฤษ (Allen, 1990, p. 392 อ้างถึงใน นกนต ธรรมบวร, 2546, หน้า 163) หมายความว่าถึงสถานะที่มนุษย์อาศัยอยู่ หรือทำงาน และส่งผลต่อความรู้สึก รวมตลอดถึงประสิทธิภาพในการทำงาน โดยทั่วไปแล้วเมื่อกล่าวถึงสภาพแวดล้อมทางการศึกษาปฐมวัย มักมีความหมายถึงสภาพภายในชั้นเรียน อาทิ มุมต่าง ๆ

ไม่ว่าจะเป็นมุมศิลปะ มุมบทบาทสมมติ มุมช่างไม้ มุมภาษา มุมหนังสือ มุมบล็อก มุมดนตรี รวมถึงมุมน้ำและทราย เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงสภาพภายนอกชั้นเรียนอีกด้วย

อ้อมใจ เวียงสมุทร (2552) ได้สรุปไว้ว่า การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กเกิดการจัดสภาพแวดล้อม ทั้งสภาพภายในและภายนอกห้องเรียน ตลอดจนบรรยากาศรอบรอบบริเวณ โรงเรียนที่แตกต่างกัน เรียนรู้การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ นับว่ามีความสำคัญ เพราะจะส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กหากผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนรู้ตามความถนัดตามความสนใจ อย่างอิสระจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ช่วยให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข

การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น นับว่ามีผลต่อทัศนคติของเด็กเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเด็กที่เพิ่งมาเข้าสถานศึกษา Leeper, Bales, Skipper and Witherspoon (1984) เสนอว่า การจัดการสภาพแวดล้อม (Physical facilities) สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีส่วนเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยเป็นการเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า และเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นนามธรรมให้มากที่สุด
2. ความปลอดภัยของเด็ก และครู การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย ควรคำนึงความปลอดภัยของเด็กให้มากที่สุด
3. ปรัชญาการศึกษาของเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยควรให้เหมาะสมกับปรัชญาการศึกษาของเด็กวัยนี้ กล่าวคือ ในห้องเรียนควรมีขนาดกว้าง มีการจัดมุมประสบการณ์ มีตู้เก็บอุปกรณ์ มีบริเวณจัดการสิ่งของ บริเวณที่รับประทานอาหาร ควรมีแสงสว่าง และสีสดใส อากาศถ่ายเทได้สะดวก และควรมีบริเวณที่ให้เด็กป่วยได้พักผ่อนแยกจากเด็กอื่น ห้องน้ำควรมีหน้าต่างให้แสงแดดและอากาศถ่ายเทได้สะดวก บริเวณสำหรับผู้ใหญ่ควรมีทั้งห้องทำงานหรือบริเวณให้ครูทำงาน ควรมีบริเวณเก็บหนังสืออ้างอิง และอุปกรณ์บริเวณที่ใช้สำหรับต้อนรับผู้ปกครอง บริเวณสำหรับให้ครูพักผ่อน รวมทั้งควรมีบริเวณสถานที่สำหรับเด็กเล่นกลางแจ้งที่สามารถเข้ามาสู่ห้องเรียนได้สะดวก

สรุปได้ว่า การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตอบสนองต่อความต้องการ ความสนใจ ความคิดของเด็ก ทั้งภายในและนอกห้องเรียน สภาพแวดล้อมต้องมีความปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย มีสื่อ อุปกรณ์ และของเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ควรจัดให้ครบทั้ง 6 กิจกรรมในแต่ละวัน โดยทำเป็นตารางกิจกรรมประจำวัน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

3.1 กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้มีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรี ตามความสนใจ และความต้องการของเด็ก เช่น มุมบ้าน มุมหมอ มุมบล็อก มุมหนังสือ เด็กอาจจะเล่นเป็นรายบุคคล หรือเล่นเป็นกลุ่มก็ได้

3.2 กิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่เด็ก ๆ ได้ถ่ายทอดความรู้สึก จินตนาการผ่านทางศิลปะ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้าทดลอง เป็นการผ่อนคลาย อารมณ์ ลดความกดดัน ความคับข้องใจ และความก้าวร้าวลง นอกจากนี้ กิจกรรมสร้างสรรค์ ยังให้ความสนุก ความสุข และความพอใจแก่เด็ก และมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างมาก

3.3 กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่เสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคล และสถานที่ที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก มุ่งให้เด็กมีโอกาส ฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหา เน้นเด็ก ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงาน และอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม

3.4 กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เปิดโอกาสให้เด็กได้วิ่งเล่น ปีน ปาย และรวมถึงการละเล่นพื้นบ้านด้วย เช่น มอญซ่อนผ้า วิ่งเปี้ยว งูกินหาง เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ ช่วยพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่ และมัดเล็กของเด็กได้ดี

3.5 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่เด็กได้เคลื่อนไหวทุกส่วนของร่างกาย มีทั้งที่เคลื่อนไหวอยู่กับที่และเคลื่อนที่ ซึ่งมีความจำเป็น และความสำคัญยิ่งต่อเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน ไม่ว่าจะทางด้านร่างกาย อารมณ์ ความรู้สึกลึกซึ้ง สังคม สติปัญญา และจินตนาการ

3.6 เกมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่เสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า การคิด วิเคราะห์ของเด็กโดยผ่านการเล่นเกม เช่น เกมจับคู่ เกมลือตโต เกมเรียงลำดับ เป็นต้น ซึ่งอาจจะเล่นคนเดียวหรือเป็นกลุ่มก็ได้

การส่งเสริมพัฒนาการเป็นการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือตนเอง ด้านสังคม ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านการนำมัดใหญ่ ด้านภาษา ติดต่อสื่อสาร ความหมาย และด้านคุณธรรมจริยธรรม พ่อแม่ผู้ปกครองครูและผู้ดูแลเด็กสามารถ จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กได้ เพราะเด็กได้สังเกตสำรวจทดลองแก้ปัญหาและค้นพบ สิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมด้วยตนเองอย่างอิสระ (นิตยา คุชภักดี, 2543)

แนวคิดของกลุ่มแรงจูงใจ จะมีประโยชน์อย่างมากในการวางแผน เพื่อจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ คือ เน้นบรรยากาศการเรียนการสอนที่ให้ความสบายใจแก่ผู้เรียน และการยอมรับคุณค่าของกันและกันระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกัน นอกจากนี้ การจัดหลักสูตรโดยอาศัยแนวคิดของกลุ่มแรงจูงใจจะเน้น และให้ความสำคัญ

ในการปลูกฝังทางด้านจิตลักษณะ ได้แก่ ความรู้สึก เจตคติ และบุคลิกภาพที่ดี (ชัชชัย ชัยจิรฉายากุล, 2554, หน้า 109-115)

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อม โดยการนำเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 เพื่อให้เด็กได้เล่น เรียนรู้ และค้นพบด้วยตัวเอง

4. การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนหรือการส่งเสริมการเรียนรู้ ในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรม เด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ การเรียนรู้ของเด็ก เกิดขึ้นจากความสนใจและโอกาสในการลงมือกระทำจริงในวิถีชีวิตประจำวัน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก จะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรมหลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่าง เหมาะสม กับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

หลักสูตรบูรณาการ (Integrated curriculum) หมายถึง การรวมเนื้อหาสาระของวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรที่มีลักษณะเหมือนกัน หรือคล้ายกันและทักษะในการเรียนรู้ ให้เชื่อมโยงสัมพันธ์ เป็นสิ่งเดียวกัน โดยการตั้งเป็นหัวข้อเรื่องขึ้นใหม่ และมีหัวข้อย่อยตามเนื้อหาสาระ อีกทั้งสอดคล้อง กับบริบทการเรียนรู้ของสังคมอย่างสมดุล มีความหมายแก่ผู้เรียน และให้โอกาสผู้เรียนในการปฏิบัติ กิจกรรมด้วยตนเองให้มากที่สุด และการสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่ใช้วิธีสอนหลายวิธี จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการสอนเนื้อหาสาระที่เชื่อมโยงกัน ตลอดจน มีการฝึกทักษะที่หลากหลาย (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2546, หน้า 16)

อ้อมใจ เวียงสมุทร (2552) สรุปไว้ว่า การบูรณาการการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญต่อการจัด กิจกรรมการศึกษาปฐมวัยอย่างยิ่ง เนื่องจากเด็กในวัยนี้ ยังต้องการการเรียนรู้ที่เน้นการเล่น เพื่อการเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องจัดกิจกรรมที่สามารถ บูรณาการกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กได้เกิดทักษะและพัฒนาการไปพร้อม ๆ กัน และในขณะเดียวกัน ส่งผลต่อพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กต่อไป

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการบูรณาการ เป็นส่วนที่สำคัญของหลักสูตร แบบบูรณาการ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน จะต้องคำนึงถึงหลักของการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ซึ่งมีผู้เสนอแนวคิดไว้ดังต่อไปนี้

สำลี รักสุทธี (2544, หน้า 17-18) ได้เสนอหลักการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน
ในหลักสูตรแบบบูรณาการ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมที่ใช้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกด้าน ได้แก่ ร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์
2. ยึดการบูรณาการวิชาเป็นสำคัญ โดยการบูรณาการทั้งภายในวิชาเดียวกันหรือระหว่างวิชาเชื่อมโยงหรือบูรณาการเข้าด้วยกันให้เป็นความรู้แบบองค์รวม
3. ยึดกลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
4. ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นสำคัญ
5. เน้นกระบวนการควบคู่ไปกับผลงาน โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน โดยคำนึงถึงประสิทธิผลของงานด้วย
6. เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริง และการติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน
7. เน้นการเรียนรู้อย่างมีความสุขและมีความหมาย
8. เน้นการเป็นคนดีและมีคุณค่าต่อสังคม ประเทศชาติ เห็นคุณค่าของสรรพสิ่ง หรือส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

วลัย พาณิช (2544, หน้า 167-169) ได้เสนอแนวทางการออกแบบการเรียนการสอน
แบบบูรณาการ ออกเป็น 2 ลักษณะ

1. ลักษณะที่เป็นหัวเรื่อง (Theme) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ
 - 1.1 การจัดการเรียนการสอนแบบจัดหน่วยบูรณาการ (Integrated unit) ซึ่งจะต้องมีเนื้อหาและกระบวนการ วิธีการ และเนื้อหาวิชาที่จะบูรณาการตั้งแต่ 2 วิชาขึ้นไป
 - 1.2 การจัดการเรียนการสอนแบบมีหัวเรื่อง (Theme) จะไม่มีการบูรณาการเชิงเนื้อหาวิชา เรียกว่า เป็นการบูรณาการแบบหน่วยการเรียนรู้หรือหน่วยรายวิชา
 2. ลักษณะที่เป็นโครงการ เป็นการสอนตั้งแต่ 2 วิชาขึ้นไป ให้ผู้เรียนสามารถจัดในรูปแบบของโครงการที่บูรณาการเชื่อมโยงเนื้อหา ความรู้จากหลายหลายวิชาในเรื่องเดียวกัน มอบหมายให้ผู้เรียนทำโครงการร่วมกัน ครูวางแผนการสอนร่วมกัน และกำหนดงานหรือโครงการร่วมกัน
- สรุปได้ว่า การบูรณาการเรียนรู้อย่างหมายถึง การผสมผสานการเรียนรู้อย่างบูรณาการตามหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย และแนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ผ่านกิจกรรมและประสบการณ์ที่หลากหลาย รวมทั้งสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเด็กฝึกให้รู้จักใช้เหตุผลและการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย มีจุดประสงค์เพื่อเก็บรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก โดยมีการรายงานผล และสื่อสารให้พ่อแม่ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องควรเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ มีการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้ภาพพจน์ที่ชัดเจน และถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับตัวเด็ก ควรมีความสัมพันธ์ และเหมาะสมกับบทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับเด็กแต่ละกลุ่ม ข้อมูลที่เกี่ยวกับเด็กไม่ควรมีการพูดคุยหรือเปิดเผยกับบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง ยกเว้น จะได้รับการอนุญาตหรือยินยอมจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองเท่านั้น (นภเนตร ธรรมบวร, 2546)

การประเมินผลสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น จะมีลักษณะแตกต่างไปจากการประเมินผลในระดับอื่น ๆ ซึ่งจะไม่สามารถใช้ในการสอบข้อเขียนได้ แต่ควรอาศัยการสังเกต สัมภาษณ์ จดบันทึกพฤติกรรมต่างๆของเด็ก เพื่อให้เห็นภาพพจน์ของพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (เขาวพา เตชะคุปต์, 2542)

ถึงแม้ว่าเด็กอนุบาลหรือเด็กประถมวัยในสายตาของผู้ใหญ่อาจรู้สึกว่าเป็นเด็กที่ยังเล็กยังไม่เข้าใจอะไรมากนัก แต่ถึงอย่างไรเด็กในวัยนี้มีความต้องการทราบถึงผลงาน พัฒนาการ และความก้าวหน้าของตนเอง ดังนั้น ครูควรให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทราบถึงพัฒนาการ การเรียนรู้ของตนเองด้วย นอกจากนั้น ครูควรมีการรายงานผลพัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (ทัศนีย์ ใต้หลง, 2553, หน้า 59)

ในการวัด และประเมินผลพัฒนาการของเด็ก ควรจะครอบคลุมในหัวข้อต่อไปนี้ (นภเนตร ธรรมบวร, 2546, หน้า 67)

1. การวัด และประเมินผลทางร่างกาย ซึ่งวัดจากความเจริญเติบโต (Growth) ของเด็ก
2. การวัด และการประเมินผลทางจิตใจ ซึ่งควรศึกษาถึงพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของเด็กในด้านต่อไปนี้

- 2.1 พัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive development)
- 2.2 พัฒนาการทางการเคลื่อนไหว (Motor development)
- 2.3 พัฒนาการทางด้านภาษา (Language development)

การประเมินพัฒนาการเด็กเป็นกระบวนการสำคัญ และจำเป็นมากในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ความสนใจ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน โดยอาศัยการสังเกต สัมภาษณ์ จดบันทึกพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก เพื่อให้เห็นภาพพจน์ของพัฒนาการเด็กในด้านต่าง ๆ คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งการประเมินผลเด็กต้องประเมินทุกด้าน ไม่ควรแยกประเมินเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง วิธีการที่มีความยาก-ง่าย ระดับเดียวกันกับเด็กวัยเดียวกัน นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผล

มาใช้ในการทำความเข้าใจเด็กแต่ละคน ในการเลือกสื่อการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก หลังจากการประเมินหลาย ๆ ครั้งแล้ว แจ้งผลการประเมิน และสรุปให้เด็ก ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กได้ทราบ เพื่อมีส่วนร่วมในการรับรู้การพัฒนาของเด็ก (นภเนตร ธรรมบวร, 2546, หน้า 85)

สรุปได้ว่า การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การกำหนดวิธีและเครื่องมือในการวัดผลให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และประเมินผล ตลอดจนบันทึก และรายงานผลการเรียนรู้ แล้วนำผลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

6. ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็ก และต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับ และร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้น ผู้สอนจึงมิใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กเท่านั้น แต่ก็ต้องให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาการด้วย ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าให้พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสมกับวัยเด็ก (นภเนตร ธรรมบวร, 2554, หน้า 91)

ชุตินา จงใจเทศ (2558, หน้า 38) ได้สรุปว่า นอกจากครูจะเป็นผู้วางแผนหลักสูตร และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยแล้วครู จะมีส่วนช่วยให้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรบรรลุตามเจตนารมณ์ ก็คือ ความของเด็กในโรงเรียนนั่นเอง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน และโรงเรียนเป็นการกระตุ้นให้พ่อแม่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้การศึกษาแก่เด็กนักเรียนขึ้นและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยความช่วยเหลือ แนะนำจากครูในโรงเรียน

Mill and Morrison (1992) กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ว่ามี 3 ประการด้วยกัน ดังนี้

1. การทำงาน วิธีที่ใช้กันโดยปกติเพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรม คือ การทำงานที่กำหนดให้เสร็จ เช่น ทำหน้าที่สอนพิเศษ ผู้ช่วยครู หาทุน จัดการศึกษาออกสถานที่ และทำงานธุรกิจ

2. กระบวนการ พ่อแม่มีส่วนร่วมใน กระบวนการทางการศึกษา เช่น วางแผนหลักสูตร ตรวจสอบ และเลือกแบบเรียน กรรมการในการกิจกรรมต่าง ๆ บทบาททางด้านนี้ของพ่อแม่ ยังไม่ได้รับการยอมรับจากครูเท่าไรนัก เนื่องจากครูมักคิดว่าพ่อแม่ไม่มีทักษะพอ อย่างไรก็ตาม ถ้ามีการเตรียมการที่ดี พ่อแม่ผู้ปกครองหลายคนอาจมีส่วนร่วมช่วยเหลือได้มาก

3. การพัฒนา พ่อแม่มีโอกาพัฒนาทักษะ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อเด็ก ต่อสถานศึกษา ต่อครู และต่อครอบครัว

Berger and Berger (2004) ได้เสนอแนะแนวทางและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน และสถานศึกษา โดยใช้วิธีการสื่อสารทางเดียวเพื่อแจ้งข่าวเกี่ยวกับแผนงานของสถานศึกษา และสิ่งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา อีกวิธีหนึ่ง คือ การสื่อสารสองทางเพื่อให้พ่อแม่ได้ช่วยเหลือ สถานศึกษาตามกำลังความรู้ ความประสงค์ ซึ่งต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

การสื่อสารทางเดียวในระดับชั้นอนุบาล ครูประจำชั้นอาจออกจดหมายข่าวง่าย ๆ ไปยังพ่อแม่ของเด็กเป็นประจำ หัวข้อ และเรื่องราวในจดหมายข่าวอาจเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นภายใน สถานศึกษา เกร็ดความรู้เกี่ยวกับด้าน โภชนาการและพัฒนาการของเด็ก ซึ่งเรื่องราวเกี่ยวกับเด็ก แต่ละคนภายในชั้นเรียน เป็นต้น สำหรับครูที่ไม่ถนัดทางด้านศิลปะก็ไม่จำเป็นต้องเป็นกังวลเกี่ยวกับรูปแบบ ของจดหมายข่าว อาจออกแบบง่าย ๆ โดยมีภาพวาดของเด็กกระสอบ และถ้าไม่มีเครื่องพิมพ์ดีด ก็ควรใช้วิธีการเขียนด้วยลายมือก็ได้ เพราะสิ่งที่สำคัญที่สุดอยู่ที่กันได้ออกจดหมายข่าว นอกจาก จดหมายข่าวแล้วเอกสารสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะขาดเสียไม่ได้ ก็คือ คู่มือผู้ปกครอง ในคู่มือ อาจประกอบด้วยขั้นตอนการสมัครเข้าเรียน การเชิญเชิญให้มีการเยี่ยมชมสถานศึกษา รายงาน การประชุมเหตุการณ์หรือวันพิเศษ กระบวนการวัดผล สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แผนการดำเนินงานกิจกรรมพิเศษ เป็นต้น

การสื่อสารสองทาง สถานศึกษาควรมีนโยบายมาให้ผู้ปกครองมาพบครูได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องมีการนัดหมายล่วงหน้า ครู และพ่อแม่ผู้ปกครองควรมีเจตคติ ที่ดีต่อการทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์อันจะเกิดขึ้นแก่เด็กเป็นสำคัญ ในระยะแรกที่สถานศึกษาเปิดภาคเรียนใหม่ ๆ ควรจัดการปฐมนิเทศ และผู้ปกครองเพื่อสร้างความคุ้นเคย และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทาง ปฏิบัติให้ตรงกัน ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศให้พ่อแม่เกิดความรู้สึกเป็นมิตร กระตุ้นให้เข้าร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา นอกจากการปฐมนิเทศแล้ว บุคลากรของสถานศึกษาอาจใช้วิธี สื่อสารสองทางด้วยการไปเยี่ยมชมถึงบ้าน การรับประทานอาหารร่วมกัน การโทรศัพท์ติดต่อ เพื่อแจ้งข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้เสนอแนะวิธีการสื่อสารที่ควรใช้ตลอดทั้งปี (จิรนุช อรุณเรื่อ, 2550, หน้า 61) ดังนี้

1. การเยี่ยมชมชั้นเรียน ครูประจำชั้นอาจเชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมชมชั้นเรียน

ใน โอกาสพิเศษหรือในเวลาปกติ ครูควรจัดแผนป้ายสำหรับแจ้งข่าวสารถึงผู้ปกครอง และอาจนำ ผลงานของเด็กไปติดแสดงไว้ด้วยก็ได้ นอกจากนี้ ครูอาจทำแผนงานต่าง ๆ ที่ต้องการความร่วมมือ จากผู้ปกครองมาประกาศตามวาระในกรณีที่ต้องการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรม ของชั้นเรียนจะต้องมีแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน และไม่ต้องมีการชักซ้อมล่วงหน้า ไม่ควรบังคับ

ให้ผู้ปกครองต้องทำกิจกรรมถ้าหากไม่เต็มใจ ผู้ปกครองบางคนอาจพอใจที่จะนั่งสังเกตเงียบ ๆ บางคนอาจช่วยเหลือเด็กเป็นรายคน เช่น เล่นเกม อ่านหนังสือให้ฟัง คุยกับเด็กเกี่ยวกับงานที่เด็กกำลังทำ ถ้าหากครูต้องการเชิญพ่อแม่ผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมเป็นพิเศษตามหัวข้อที่ครูเตรียมไว้ เช่น ครอบครัวของฉัน อาชีพของพ่อแม่ สัตว์เลี้ยง ฯลฯ ก็อาจทำได้โดยการวางแผนล่วงหน้า มีการติดต่อเชิญชวนด้วยหนังสือหรือด้วยวาจา หลังจากเสร็จกิจกรรมแล้วอาจมีการรับประทานอาหารร่วมกัน

2. การประชุม การประชุมระหว่างครู-ผู้ปกครอง หรือการประชุมระหว่างครูผู้ปกครองเด็ก ควรจัดขึ้นปีละ 2-3 ครั้ง เพื่อทุกคนจะได้มีโอกาสพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตอบคำถามหรือวางแผนร่วมกัน ควรมีการวางแผนจัดประชุมที่เกิดผลทางสร้างสรรค์ มิใช่ก่อให้เกิดความวิตกกังวล หรือวัดวันกันทั้งครู ผู้ปกครอง และนักเรียน การกำหนดวันและเวลา ควรให้สอดคล้องกับความสะดวกทั้งสองฝ่าย และมีการแจ้งล่วงหน้า กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างครูสอนกับครอบครัวของเด็ก สถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ภายใต้ความพร้อมและความเต็มใจของทุกฝ่าย ด้วยกระบวนการสื่อสารที่หลากหลาย รอบด้าน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ลดปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก หมายถึง ครูผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็ก มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ร่วมกันดูแลช่วยเหลือและส่งเสริม ถือเป็นความร่วมมือกันพัฒนาเด็กระหว่างบ้านและโรงเรียน ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักการสำคัญในการจัดการศึกษาปฐมวัย คือ การสนองความต้องการในการพัฒนาของเด็ก ซึ่งจำเป็นต้องครอบคลุมไปถึงการแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการของเด็กไปด้วย ปัญหาที่พบบ่อย มีดังนี้ (สิริมา ภิญ โยอนันตพงษ์, 2552, หน้า 130)

1. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาปฐมวัยส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาเด็ก ซึ่งเป็นผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม และโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาเด็ก แต่อีกส่วนหนึ่งเกิดจากระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยเอง การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้จะนำไปสู่แนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สามารถกำหนดทิศทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กอย่างแท้จริง
2. ปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษาของเด็กกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เด็กยากจน ทั้งในชนบทและในเมือง ยังขาดโอกาสในการรับบริการการศึกษา ถึงแม้ว่าจะขยายบริการการศึกษาออกไปแพร่หลายขึ้น แต่เด็กที่ยากจนมากก็ยังคงจนเกินกว่าที่จะเสียค่าใช้จ่ายบางส่วนเพื่อมารับ

บริการได้ สำหรับเด็กที่พอมีฐานะจ่ายค่าบริการการศึกษาที่เอกชนเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระไปจากรัฐ ถ้าอยู่ในเขตห่างไกลก็ไม่สามารถมารับบริการได้เพราะเอกชนมักลงทุนในเขตเมือง

3. ปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กยังปรากฏให้เห็นจากผู้ปกครองทุกระดับฐานะ ผู้ปกครองส่วนหนึ่งไม่เห็นความสำคัญของบริการด้านการศึกษา ส่วนผู้ปกครองอีกส่วนหนึ่งเข้าใจว่าการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก คือ การเร่งให้เด็กอ่านออกเขียนได้

4. ปัญหาการบริหารงานและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดบริการให้แก่เด็ก ทำให้เกิดการซ้ำซ้อนของของเขตบริการ และเอื้อต่อการนำงบประมาณมาร่วมกันพัฒนาเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ การขาดเกณฑ์มาตรฐานสำหรับประเมินและติดตามผลงาน ทำให้การปรับปรุงการบริการเป็นไปในเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ

5. ปัญหาคุณภาพการเรียนการสอน เกิดจากปัญหาคุณภาพการสอนตามแนวการจัดประสบการณ์และปัญหาคุณภาพครู ปัญหาการสอนตามแนวการจัดประสบการณ์ที่ยึดหลักบูรณาการ คือ ความยากในการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้จากเนื้อหาหลายวิชาในเวลาเดียวกัน ครูที่ขาดความแม่นยำเรื่องวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ย่อมไม่สามารถสอนและประเมินเด็กตามวัตถุประสงค์ได้ ส่วนของปัญหาคุณภาพครูเริ่มตั้งแต่การเตรียมครูในสถาบันฝึกหัดครู และการบริหารการทำงานของครูที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการสอนในห้องเรียน

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กไทย ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากตัวเด็กเอง ปัญหาที่เกิดจากการอบรมเลี้ยงดู และปัญหาลังคมที่มีผลกระทบต่อเด็ก เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการสร้างแนวคิดและหลักการในการพัฒนาเด็กได้ รวมทั้งเตรียมเด็กให้สามารถรับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ดี พอที่จะดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาปฐมวัยส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาเด็ก ซึ่งเป็นผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม และโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาเด็ก แต่อีกส่วนหนึ่งเกิดจากระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยเอง คำถามที่ยังรอคำตอบ คือ การจัดการศึกษาปฐมวัยในอนาคตควรมีแนวทางอย่างไร และเหตุใดสังคมไทยซึ่งมีหน่วยงานบริการการศึกษาให้แก่เด็กหลายหน่วยงานจึงยังประสบปัญหาความไม่เสมอภาคของการศึกษา ปัญหาผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ปัญหาการบริหารและประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนปัญหาคุณภาพการเรียนการสอนที่ยังไม่พัฒนาเด็กเท่าที่ควร ปัญหาและอุปสรรคทั้งที่เกิดขึ้นภายในในระบบการศึกษาเองและที่เป็นผลกระทบจากปัจจัยภายนอก ทำให้เราต้องทบทวนแนวทางในการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งส่วนใหญ่ยังเน้นการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน และการแก้ไขปรับปรุงคุณภาพงานเฉพาะระบบหรือเฉพาะหน่วยงาน ว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาในระบบของตนให้มีความครอบคลุมไปถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก

ได้ด้วยหรือไม่ เนื้อหาในตอนนี้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาปฐมวัย ผู้อ่านได้คำนึงถึงภาระและบทบาทของการจัดการศึกษาปฐมวัย ที่สามารถกำหนดทิศทางในการพัฒนาเด็กและสนองความต้องการของเด็กได้อย่างแท้จริง (สิริมา ภิญญโณอนันตพงษ์, 2552, หน้า 117)

หลักการและแนวคิดทางการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้แบ่งปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. ปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษาปฐมวัยของเด็กกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

ปัจจุบันประเทศไทยมีปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษาปฐมวัยอยู่มาก เด็กกลุ่มต่าง ๆ ยังเผชิญปัญหาเรื่องโอกาสทางการศึกษา เด็กยากจนในชนบทซึ่งเป็นเด็กส่วนใหญ่ของประเทศ นับว่าเป็นกลุ่มที่ด้อยโอกาสมาก การวิเคราะห์ความเสมอภาคในการจัดสรรทรัพยากรในปี พ.ศ. 2527 ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า ต้นทุนของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่เท่ากัน ต้นทุนในส่วนที่รัฐจัดสรรช่วยเหลือแก่สถานศึกษาแตกต่างกัน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2531, 2535 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2552, หน้า 108)

โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้เงินช่วยเหลือ 5,325 บาท ต่อคนต่อปี

โรงเรียนสาธิตสังกัดกรมการฝึกหัดครู ได้เงินช่วยเหลือ 4,325 บาท ต่อคนต่อปี

โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เงินช่วยเหลือ 1,672 บาท ต่อคนต่อปี

โรงเรียนเทศบาล ได้เงินช่วยเหลือ 942 บาท ต่อคนต่อปี

ศูนย์เด็กของกรมการพัฒนาชุมชน ได้เงินช่วยเหลือ 68 บาท ต่อคนต่อปี

ศูนย์เด็กของกรมการศาสนา ได้เงินช่วยเหลือ 45 บาท ต่อคนต่อปี

ข้อที่น่าสังเกต คือ การจัดสรรเงินช่วยเหลือของรัฐยังไม่เป็นธรรมอยู่มาก สถานศึกษาที่ผู้ปกครองฐานะยากจนในด้านการจัดสรรอัตราครูก็นับว่า

โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยโดยเฉลี่ยครู 1 คน ต่อเด็ก 13 คน

โรงเรียนสาธิตสังกัดกรมการฝึกหัดครู โดยเฉลี่ยครู 1 คน ต่อเด็ก 32 คน

โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยเฉลี่ยและโรงเรียนเทศบาล โดยเฉลี่ยครู 1 คน ต่อเด็ก 32-39 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2531 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2552, หน้า 110)

ในเรื่องการครอบคลุมของบริการการศึกษา พบว่า ในปี พ.ศ. 2535 ประเทศไทย มีประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี จำนวน 3,538,000 คน แต่มีจำนวนเพียง 1,507,607 คน หรือร้อยละ

42.61 ของประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี ที่ได้รับบริการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน เด็กที่ยังไม่ได้รับบริการมีอยู่อีกถึง 2,030,393 คน หรือร้อยละ 57.39 มีตำบลอีกถึง 293 ตำบล ที่ยังไม่มีโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็ก งบประมาณที่จำกัดของรัฐไม่เอื้อต่อการขยายบริการการศึกษา ซึ่งการจัดตั้งโรงเรียนหรือศูนย์พัฒนาเด็กต้องการสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างพอเพียงและสม่ำเสมอ ดังนั้น จึงเป็นการยากที่ท้องถิ่นที่ไม่มีบริการการศึกษาของรัฐจะจัดบริการขึ้นเองได้ แม้ว่าท้องถิ่นอาจสามารถหาเงินทุนจากชุมชนหรือจากองค์กรเอกชนมาเริ่มต้นตั้งศูนย์พัฒนาเด็กขึ้น แต่ชุมชนมักจะไม่สามารถรับผิดชอบการดำเนินงานเองดำเนินการได้ กล่าวคือ ไม่สามารถหาเงินสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ ไม่สามารถจัดหาเงินเดือนให้ผู้ดูแลเด็กในอัตราที่เหมาะสมกับค่าครองชีพ และไม่สามารถจัดบริการที่สนองความขาดแคลนของเด็ก เช่น การจัดอาหารเสริมแบบให้เปล่า ในส่วนของเด็กยากจนในเมืองก็เช่นกัน แม้ว่ารัฐและองค์กรเอกชนจะสนับสนุนเงินทุนสำหรับสร้างและดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กให้มีจำนวนมากขึ้น และขยายบริการกว้างขวางขึ้น แต่ก็มีเด็กยากจนมาก ๆ เช่น เด็กสลัม เด็กถูกรุกรมกรก่อสร้างที่ไม่สามารถรับบริการได้เพราะไม่มีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการไปโรงเรียน สำหรับเด็กจากครอบครัวที่พอมียค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษา รัฐก็ยังไม่สามารถจัดหาโรงเรียนให้ได้เพียงพอกับความต้องการ โรงเรียนอนุบาลของรัฐในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สังกัดเทศบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู มีอยู่จำนวนจำกัด เมื่อเทียบกับจำนวนเด็กที่ต้องการเข้าเรียนการศึกษาปฐมวัย ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับและมีงบประมาณจำกัด ทำให้รัฐมีนโยบายให้เอกชนเข้ามาลงทุนจัดการศึกษาด้วย แต่การที่รัฐไม่ได้กำหนดนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องสัดส่วนหรือบทบาทของเอกชนในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา ทำให้เอกชนลังเลที่จะลงทุน ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่แผนพัฒนาแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) จนถึงปัจจุบันเอกชนลดการลงทุนไปเรื่อย ๆ กล่าวคือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2497 เอกชนรับภาระการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ร้อยละ 82 และลดลงเหลือร้อยละ 58 ในปี พ.ศ. 2516 เหลือร้อยละ 53 เอกชนรับภาระการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ร้อยละ 28 (คณะทำงานนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ, 2535 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2552, หน้า 111)

2. ปัญหาเกี่ยวกับเจตคติของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

ปัญหาเกี่ยวกับเจตคติของผู้ปกครองส่วนใหญ่ของประเทศ ทุกระดับฐานะยังมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก ผู้ปกครองส่วนหนึ่งไม่เห็นความสำคัญของการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก จึงไม่ส่งเด็กไปเรียน ส่วนผู้ปกครองอีกกลุ่มเข้าใจว่าการส่งเสริมพัฒนาการเด็กคือ การเร่งให้เด็กอ่านออกเขียนได้เร็ว ๆ มีผู้ปกครองส่วนน้อยที่เข้าใจถูกต้องว่าพัฒนาการเด็ก คือ การให้เด็กได้มีโอกาสเตรียมความพร้อมทุกด้าน ผู้ปกครองและเด็กกลุ่มที่น่าเป็นห่วงมากที่สุด คือ

ผู้ปกครองกลุ่มที่ไม่ส่งเด็กเข้ารับบริการ เพราะเด็กจะขาดโอกาสในการเตรียมความพร้อม โดยเฉพาะเด็กกลุ่มนี้มักเป็นเด็กด้อยโอกาสที่มีภาวะความเสี่ยงสูงอยู่แล้ว คือ เป็นเด็กยากจนในชนบทห่างไกล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครอง 2,210 คน ถึงสาเหตุที่ไม่ส่งลูกหลานเข้ารับบริการทางการศึกษา ผู้ปกครองร้อยละ 36 ตอบว่าเป็นเพราะความยากจน ร้อยละ 30 ตอบว่าเป็นเพราะความยากจน ร้อยละ 30 ตอบว่าไม่สะดวกในการพาเด็กไปโรงเรียน ร้อยละ 22 ตอบสาเหตุอื่น ๆ

เจตคติของผู้ปกครองเด็กชนบทที่ด้อยโอกาส เป็นปัญหาเร่งด่วนเรื่องแรกที่จะต้องแก้ไขไปพร้อมกับการขยายบริการทางการศึกษาปฐมวัย ทศนคติเรื่องแรกที่จะต้องรีบแก้ไข คือ ความต้องการของผู้ปกครองให้เร่งสอนอ่านเขียนแก่เด็กหลังจากที่ผู้ปกครองส่งลูกมารับบริการการศึกษาแล้ว ผู้ปกครองมักใช้การอ่านออกเขียนได้ของเด็ก เป็นเครื่องวัดพัฒนาการของเด็กครู หรือผู้ดูแลเด็กจำนวนมาก ไม่สามารถชี้แจงว่าการเตรียมความพร้อมคืออะไร จึงคล้อยตามความต้องการของผู้ปกครอง การแก้ทัศนคติเกี่ยวกับการเร่งอ่านเขียน สามารถทำได้ง่ายขึ้น ถ้าโรงเรียนประถมศึกษาที่มีชื่อเสียง เปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยไม่ต้องถูกเร่งพัฒนาการเพื่อจะไปสอบแข่งขัน

3. ปัญหาการบริหารและประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดบริการให้แก่เด็ก

งานวิจัย พบว่า หน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาปฐมวัยมีการติดต่อประสานงาน และช่วยเหลือกันในพื้นที่เดียวกันน้อย กลไกในการบริหารและประสานงานไม่เอื้อให้มีการประสานประโยชน์และใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ กล่าวคือ ผู้ที่ทำงานกับเด็กในหน่วยงานหนึ่ง มักจะไม่ว่างานสามารถรับบริการอะไรจากหน่วยงานอื่นได้บ้าง เช่น ผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กแห่งหนึ่ง ไม่ทราบว่าโรงพยาบาลประจำอำเภอมีโครงการบริการเรื่องทันตอนามัย สำหรับเด็กทุกหมู่บ้านในอำเภอจึงไม่ได้ขอรับบริการ การที่เด็กขาดโอกาสรับบริการในเรื่องที่รัฐบาลได้ให้งบประมาณมาดำเนินการแล้วเป็นเรื่องน่าเสียดาย เพราะรัฐบาลได้จ่ายเงินเพื่อพัฒนาเด็กมาแล้ว แต่เด็กไม่โอกาสได้รับประโยชน์ ปัญหาในลักษณะนี้ชี้ให้เห็นว่างานประชาสัมพันธ์และประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เป็นงานสำคัญที่จะต้องครอบคลุมพื้นที่ทั้งใกล้ไกล และเป็นทีหน่วยงานบริการทั้งหลายจะต้องมีผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ

การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดบริการให้แก่เด็กนอกจากจะต้องทำในเรื่องการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงกลุ่มเป้าหมายแล้ว ยังจะต้องทำในเรื่องของการร่วมมือกัน

ระหว่างหน่วยงาน เพื่อจัดความซ้ำซ้อนของเขตบริการ และสามารถนำงบประมาณมาใช้พัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดบริการให้แก่เด็ก นอกจากจะต้องทำในเรื่องการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงกลุ่มเป้าหมายแล้ว ยังจะต้องทำในเรื่องของการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อจัดความซ้ำซ้อนของเขตบริการ และสามารถนำงบประมาณมาใช้พัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ในหมู่บ้านแห่งหนึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเล็กเล็กของกรมการพัฒนาชุมชนรับเด็กเกือบทุกคนในหมู่บ้านอยู่แล้ว เมื่อกระทรวงสาธารณสุขมีแผนงานเรื่องศูนย์โภชนาการสำหรับเด็กพัฒนาการอำเภอ จึงประสานงานกับสาธารณสุขอำเภอ ดำเนินการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับบริการอาหารเสริมจากกระทรวงสาธารณสุข ทำให้การให้บริการแก่เด็กครบถ้วนขึ้น อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างของความร่วมมือระหว่างหน่วยงานนับว่ามีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับตัวอย่างความซ้ำซ้อนของเขตบริการของแต่ละหน่วยงาน เมื่อศึกษาข้อมูลของแต่ละหน่วยงานเกี่ยวกับศักยภาพในการให้บริการและการใช้บริการ พบว่า แต่ละหน่วยงานมีศักยภาพในการให้บริการสูงกว่าบริการที่ให้จริง กล่าวคือ จำนวนเด็กที่มารับบริการมีปริมาณน้อยกว่าที่หน่วยงานสามารถให้บริการได้ สาเหตุของปัญหานี้ส่วนใหญ่มาจากเด็กกลุ่มเป้าหมายของหลายหน่วยงานเป็นเด็กกลุ่มเดียวกัน

4. ปัญหาคุณภาพการเรียนการสอน

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย คือ ปัญหาคุณภาพการเรียนการสอนตามแนวการจัดประสบการณ์และปัญหาคุณภาพครู ซึ่งเริ่มตั้งแต่คุณภาพในการเตรียมครูไปจนถึงคุณภาพการทำงานในภาระงานที่ได้รับ

ปัญหาคุณภาพการสอนตามแนวการจัดประสบการณ์

หลักสูตรหรือแนวประสบการณ์ในระดับปฐมวัยศึกษา เป็นหลักสูตรแบบบูรณาการที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง คือ มีความผสมผสานกันระหว่างเนื้อหาวิชามากที่สุดจนไม่ปรากฏชัดเจนว่าวิชาใดเน้นพัฒนาการด้านใดเป็นหลัก การจัดหลักสูตรนี้สอดคล้องกับแนวคิดการสอนเด็กปฐมวัยของรูสโซ เปตาโลลชีและคุย เพราะสามารถจัดโดยยึดเอาความสนใจความสามารถและความต้องการของเด็กเป็นหลัก ลักษณะของหลักสูตรชนิดนี้มีผลต่อคุณภาพการสอน กล่าวคือ ข้อดีและข้อจำกัดของหลักสูตรแบบบูรณาการได้ดังนี้ (สงัด อุทรานันท์, 2532 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2552, หน้า 113)

ข้อดีของหลักสูตรแบบบูรณาการ คือ

1. สามารถผสมผสานเนื้อหาวิชาได้อย่างกลมกลืน ทำให้เรียนรู้คล้ายการเรียนรู้คล้ายการเรียนรู้ในชีวิตจริง

2. สามารถเลือกเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก อันกระตุ้นให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่เด็ก

3. สามารถจัดหลักสูตรให้ยืดหยุ่นเพื่อสนองความแตกต่างระหว่างเด็กแต่ละคนได้ โดยจัดเนื้อหาให้เด็กได้ฝึกกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับของตน

ข้อจำกัดของหลักสูตรแบบบูรณาการ คือ

1. การผสมผสานเนื้อหาต่างวิชาอย่างกลมกลืน ทำให้ยากที่ครูจะดึงแนวคิดของแต่ละวิชามาเน้นให้ชัดเจน ถ้าคู่มือหลักสูตรไม่ได้ระบุแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการเรียนเนื้อหา นั้น ๆ ให้ละเอียด ครูมักไม่สามารถจับแนวคิดและวัตถุประสงค์เองได้ ทำให้การสอนขาดความชัดเจน

2. หลักการการสอนหลักสูตรแบบนี้ ให้ความสำคัญกับสิ่งที่เด็กริเริ่ม ครูที่ขาดความรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแนวคิดของเนื้อหา จะไม่สามารถตอบสนองหรือกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างสร้างสรรค์

3. การเรียนการสอนมักใช้สื่อของจริงและการออกไปสัมผัสเหตุการณ์ด้วยตนเอง จึงเป็นงานหนักสำหรับครู

4. ครูสามารถเตรียมการสอนได้ระดับหนึ่ง เพราะการสอนอีกส่วนหนึ่งจะเกิดจากการที่เด็กริเริ่มขึ้นในระหว่างที่เรียน

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ได้เลือกตัวแปรที่คาดว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ประสบการณ์การสอน

ประสบการณ์การสอน เป็นปัจจัยและตัวแปรที่น่าสนใจเนื่องจากประสบการณ์การทำงานของครูเป็นการสะสมความชำนาญ หรือระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งนานเท่าใด ประสบการณ์มากความชำนาญก็จะมากไปด้วย ทำให้สามารถนำเอาประสบการณ์มาใช้ในการทำงานให้สำเร็จได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับเกอกูล แสงพรุ่ง (2541) ที่กล่าวประสบการณ์จะช่วยให้เข้าใจปัญหาและสถานการณ์ตามความเป็นจริงได้ดีขึ้น การได้ผ่านงานมาก่อน พบว่าครูมีประสบการณ์การสอน ต่ำกว่า 5 ปี กับที่อยู่ตำแหน่งเดียวกันมา 20 ปี หรือมากกว่า จะมีความแตกต่างกันมากกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งสอดคล้องกับโสภา กิตติผล (2543) พบว่าครูมีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี เห็นว่าเหมาะสมมากกว่าความคิดของครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5 ปี สอดคล้องกับมงคล กุลเกลี้ยง (2548) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

ที่มีประสพการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสพการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี และระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสพการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน สอดคล้องกับกนกพร ชูชะเอม (2550) พบว่า สภาพการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฐมวัยในสถานศึกษาระดับปฐมวัยเอกชน จังหวัดนครปฐม จำแนกตามประสพการณ์ในการสอน พบว่า ครูที่มีประสพการณ์การสอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างในด้านการบริหารสถานศึกษา และแตกต่างในด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรและสอดคล้องกับรุ่งเรือง จวงกระโทก (2550) พบว่า ปัญหาการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในอำเภอวัฒนานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามประสพการณ์ทำงาน โดยรวมมีปัญหาการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดงบประมาณ ด้านการจัดประสพการณ์ และด้านการประเมินพัฒนาการ มีความแตกต่างกัน

สรุปได้ว่า ประสพการณ์สอน เป็นตัวแปรที่มีผลต่อความชัดเจนในการปฏิบัติงานและความสำเร็จของงาน ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครูที่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประสพการณ์ทำงาน เป็นสิ่งสำคัญที่จะพัฒนาให้ครูมีลักษณะความเป็นครูที่ดีขึ้น จึงเป็นตัวแปรที่น่าสนใจและนำมาวิจัยในครั้งนี้

วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา

วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษามีผลต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างมาก เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กปฐมวัยและเป็นผู้จัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย อันเป็นพื้นฐานการศึกษาทุกระดับ ผู้ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัย ผู้ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัยที่สำเร็จวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือเอกการศึกษาปฐมวัย ย่อมที่จะมีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในเรื่องการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย รวมถึงการดูแลเอาใจใส่ในทุก ๆ ด้าน ได้มีประสิทธิภาพได้ดีกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัยที่สำเร็จวิชาการศึกษาในเอกอื่น ๆ ดังนั้น การศึกษาในวิชาเอกที่แตกต่างกันตามสาขาที่สำเร็จมา (อ้อมใจ เวียงสมุทร, 2552, หน้า 53) สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ โต้หลวง (2553) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านในทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 7 มาตรา 52

ขยายระดับก่อนประถมศึกษาทุกโครงการ โดยใช้ครูระดับประถมศึกษาทำการสอน แต่การจัดการศึกษาแตกต่างกัน โดยให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรมและศึกษาจากเอกสารที่สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ มอบให้เพื่อการประเมินคุณภาพมาตรฐานของโรงเรียน จึงทำให้ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา และมีการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความพร้อมและมีการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

สรุปได้ว่า สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา จะมีผลต่อปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียนมีผลต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย เนื่องจากโรงเรียนจัดเป็นองค์กรทางการศึกษาที่มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาให้นักเรียน โดยกระจายอยู่ในชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศขนาดของโรงเรียนขึ้นอยู่กับจำนวนครูและนักเรียน โดยกระจายอยู่ในชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ ขนาดของโรงเรียนขึ้นอยู่กับจำนวนครูและนักเรียนมีจำนวนมาก จะทำให้ขนาดโรงเรียนใหญ่ และหากครูและนักเรียนมีจำนวนน้อย จะทำให้โรงเรียนมีขนาดเล็ก โดยขนาดของโรงเรียนมีผลต่อการจัดการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีจำนวนครูและนักเรียนจำนวนมากขึ้นเป็นเงาตามตัว (พนัส หันนาคินทร์, 2524, หน้า 17 อ้างถึงใน วรรณธิดา วงษ์สาจันทร์, 2551, หน้า 42) ขนาดขององค์กรมีส่วนสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานภายใต้ องค์กรนั้นประสบความสำเร็จได้มากหรือน้อย เมื่อองค์กรขนาดใหญ่ขึ้น กิจการในองค์กรก็จะมี ความซับซ้อนขึ้น ทำให้ประสิทธิภาพขององค์กรต่าง ๆ ที่จัดไว้อาจลดต่ำลง ตลอดจนทรัพยากร บุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรอาจเปลี่ยนแปลงด้วย สอดคล้องกับกัญญนัช แยมประยูร (2549) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ชลบุรี เขต 2 โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยทางการศึกษา ปัจจุบันได้ให้ความสำคัญจำนวนนักเรียนมาก เพราะว่าดัชนีทางการศึกษาหลายตัวที่เกี่ยวข้องกับจำนวนนักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยกำหนดให้จำนวนนักเรียนเป็นตัวแปรที่น่าสนใจในการวิจัยครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

คำสี ลีนภูเขียว (2548) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1-5 พบว่า สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติสูงกว่าด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์ รองลงมา คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการประเมินพัฒนาการตามลำดับ ส่วนด้านที่ข้าราชการครูเห็นว่า มีสภาพการปฏิบัติต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านสื่อปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติสูงกว่าด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์ รองลงมา คือ ด้านสื่อ และด้านการจัดสภาพแวดล้อม ตามลำดับ ส่วนด้านที่ข้าราชการครูเห็นว่า มีปัญหาการปฏิบัติต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านการประเมินพัฒนาการ

จิรนุช อรุณเรื่อ (2550) ได้ทำการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัว และจำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา รวมทั้งศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2549 จำนวน 66 คน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t -test) ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ยกเว้นด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ที่ผู้ปฏิบัติการสอนให้ความเห็นอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษาแตกต่างกัน มีปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน พบว่า ผู้ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ที่สำเร็จการศึกษาวิชาต่างกัน มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกรายด้าน 3) แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา

จังหวัดชลบุรี ได้แก่ 1) จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการ วัย และพัฒนาการของเด็ก 2) การจัดสภาพแวดล้อมที่สนองความต้องการ ความสนใจ และพัฒนาการของเด็ก 3) การจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง 4) การจัดกิจกรรมหลากหลายให้เด็กได้ปฏิบัติ และเกิดการเรียนรู้ 5) จัดให้มีการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 6) ผู้สอนกับผู้ปกครอง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก

ครุณี เชื้อดี (2551) ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จำแนกตามโรงเรียนเครือข่าย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการประเมินพัฒนาการ แตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุพัตรา เรื่องขจิต (2552) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามทฤษฎีของครูในโรงเรียนปฐมวัยจังหวัดตราด พบว่า 1) ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยตามทฤษฎีของครูในโรงเรียนปฐมวัยในจังหวัดตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย 2) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการศึกษาระดับปฐมวัย ตามทฤษฎีของครูในโรงเรียนจังหวัดตราด จำแนกตามวิชาเอก ที่สำเร็จการศึกษา ประสบการณ์สอน และที่ตั้งของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ตามทฤษฎีของครูในโรงเรียนจังหวัดตราด จำแนกตามประเภทของโรงเรียน โรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนเอกชน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผลการเปรียบเทียบปัญหาการศึกษาระดับปฐมวัยตามทฤษฎีของครูในโรงเรียนปฐมวัยในจังหวัดตราด จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบูรณาการเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวเด็ก และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ศิริฉวี คงน้อย (2554) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

พบว่า ปัญหาของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีดังนี้ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น จัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 20-25 คน ต่อครู 1 คน จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก นำผลการประเมินพัฒนาการผู้การวิจัยในชั้นเรียนและการเยี่ยมบ้านของเด็ก

อัญชลี ศรีเพชร (2552) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การบริหารงานวิชาการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดประสบการณ์และการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ ด้านการนิเทศภายใน มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และปัญหาการบริหารงานวิชาการศึกษาระดับปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย สภาพการบริหารงานวิชาการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาที่มีสังกัดต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่ปัญหาการบริหารงานวิชาการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาที่มีสังกัดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

ชุติมา จงใจเทศ (2558) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ปัญหาของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จังหวัดชลบุรี มีดังนี้ 1) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น 2) มีเครื่องเล่นสนามที่ปลอดภัยและเพียงพอเหมาะสม 3) ส่งเสริมกระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม และกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กกล้าแสดงออก 4) จัดกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5) มีการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และ 6) ผู้สอนและผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ

งานวิจัยต่างประเทศ

Gaston (1976) ได้มีการสำรวจการจัดการศึกษาให้แก่เด็กวัยก่อนเข้าเรียนของประเทศที่เป็นสมาชิกของยูเนสโก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการจัดการศึกษาให้แก่เด็กวัยเรียนของประเทศต่าง ๆ โดยวิธีการส่งแบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามในข้อต่าง ๆ คือ 1) เรื่องทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาลภายในประเทศ เช่น จำนวนโรงเรียน อาคาร สถานที่ และฐานะทางการเงินของโรงเรียน 2) การดำเนินงานของโรงเรียนอนุบาลภายในประเทศ เช่น

ระยะเวลาเรียนของนักเรียน การบริหารงาน เวลาทำการสอน วิธีการสอน เป็นต้น 3) บุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดอนุบาลศึกษาของประเทศ เช่น ครู พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง บริการของสังคม บริการทางสาธารณสุข 5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุบาลศึกษาภายในประเทศ และ 6) แนวโน้มของอนุบาลศึกษาของแต่ละประเทศในอนาคต ประเทศสมาชิกส่งแบบสอบถามคืนมา 68 ประเทศ และผลการสำรวจครั้งนี้ได้เสนอเป็นข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการจัดอนุบาลศึกษาของบรรดาประเทศสมาชิกของยูเนสโก ไม่มีการประเมินคุณภาพโรงเรียนหรือความแตกต่างของการจัดอนุบาลศึกษาในแต่ละประเทศ

Buford (1977) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ทักษะของผู้ปกครองที่มีต่อการเรียนการสอนระดับอนุบาลโดยศึกษาจากผู้ปกครองของนักเรียน 219 คน จากสมาคมผู้ปกครองที่เมืองเฮ็ดปอนด์ มลรัฐโอคคาโฮมา ผลการวิจัย พบว่า 1) เด็กวัยก่อนเรียนจำเป็นต้องเริ่มพัฒนาโปรแกรมการเรียนอนุบาล 2) การเรียนการสอนชั้นอนุบาล ควรเป็นการพัฒนาทางอารมณ์ จิตวิทยาเด็ก และพัฒนาการทางด้านร่างกาย ตามลำดับ 3) ควรจัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองให้มากที่สุด

Albury (1977) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาเกณฑ์สำหรับก่อตั้งโรงเรียนอนุบาลประจำตำบล พบว่า เกณฑ์การจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลต้องพิจารณาถึงสถานการณ์ งบประมาณ การสรรหาครู โครงสร้างของหลักสูตร การผลิตวัสดุอุปกรณ์ การรับรองวิทยฐานะ จำนวนนักเรียน ตำราเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์ไปยังผู้ปกครอง การประเมินการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของชุมชน

Porcher (1982, pp. 3006-A-3007-A) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลปีที่ เป็นผลจากพฤติกรรมของครู โดยอาศัยวิธีการศึกษา สังเกต ขณะที่เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มครูเป็นผู้นำในกิจกรรมกับครูให้อิสระเด็กในการทำกิจกรรม ผลการศึกษา พบว่า อิทธิพลจากพฤติกรรมของครูที่ส่งผลถึงพฤติกรรมทางวิทยาศาสตร์ของเด็ก พฤติกรรมของครูดังกล่าว ได้แก่ การทำกิจกรรมที่让孩子มีโอกาสในการเลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง การให้เวลาเด็กในการคิด ให้อิสระในการคิด การเลือกใช้วัสดุที่เด็กสามารถจับต้องได้ และเป็นอุปกรณ์ประเภทรูปธรรม และการจัดกิจกรรมที่เรียกร้องความสนใจของเด็กในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มให้ความสำคัญต่อเรื่องคุณภาพมากกว่าปริมาณ

Sender (1990) ได้ทำการศึกษา เรื่อง หลักสูตรอนุบาลศึกษาเปรียบเทียบรับรู้ของอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษา ครูในโรงเรียนอนุบาลในเขตเมือง 8 เมือง ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของรัฐโอคคาโฮมาว่า แตกต่างกันหรือไม่ และเพื่อตรวจสอบว่าการรับรู้ตามตัวแปร ตำแหน่งวุฒิการศึกษา อายุของเด็กนักเรียน จำนวนปีที่ทำการสอบ ระดับการศึกษา จำนวนปีที่อยู่ในตำแหน่งเดียวกัน จำนวนปีที่เป็นผู้บริหารแตกต่างกันหรือไม่ พบว่า

การรับรู้เรื่องหลักสูตรของอนุบาลระหว่างอาจารย์ใหญ่กับครู ที่มีวุฒิการสอนระดับประถมศึกษา หรือผู้ที่มีวุฒิทางการบริหาร ครูที่มีประสบการณ์การสอน 0-5 ปี ผู้สอนที่อยู่ในตำแหน่งเดียวกัน มา 20 ปี หรือมากกว่าจะมีความแตกต่างกันมากกว่ากลุ่มอื่น

จากผลการวิจัยทั้งในและต่างประเทศดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดหลักสูตร การจัดสภาพแวดล้อม การใช้สื่อ การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน การประเมินพัฒนาการความร่วมมือกันระหว่างครูกับครอบครัวของเด็ก ทำให้เห็นว่า ครูผู้สอนยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย และควรได้รับการสนับสนุนและปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้น การปฏิบัติงาน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยในปัจจุบัน จึงมีความเกี่ยวข้องกับตัวแปร ต้นในด้านต่าง ๆ อีกหลายด้านที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของเด็กปฐมวัยเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านประสบการณ์ การสอน และด้านสภาพแวดล้อม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครู ในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 1 โดยได้นำข้อบ่งชี้หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 6-7) ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้าง หลักสูตรที่เหมาะสมด้าน การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านจัด กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านบูรณาการเรียนรู้ ด้านประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและครอบครัวของเด็ก โดยศึกษา ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 โดยเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์การสอน สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาและขนาดโรงเรียน แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 280 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 162 คน จากนั้นสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นเกณฑ์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขนาดเล็ก	25	15
ขนาดกลาง	123	71
ขนาดใหญ่	63	36
ขนาดใหญ่พิเศษ	69	40
รวม	280	162

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งยึดหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นหลักและแนวทางในการสร้างเครื่องมือลักษณะของเครื่องมือ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ใน 6 ด้าน รวมทั้งหมด จำนวน 53 ข้อ ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม จำนวน 8 ข้อ
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก จำนวน 10 ข้อ
3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก จำนวน 10 ข้อ
4. การบูรณาการการเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ
5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก จำนวน 9 ข้อ
6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก จำนวน 8 ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในลักษณะเครื่องมือ เป็นแบบเลือกตอบให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกความต้องการในการพัฒนาทั้ง 6 ด้าน ให้เลือกตอบด้านละ 3 ข้อ และตอบแบบปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี หลักการจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งยึดหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สร้างเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการการพัฒนาจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นหลักและแนวทาง เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาหลักงานนิพนธ์ เพื่อเสนอและแก้ไขสำนวนภาษา หรือความถูกต้อง

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยง (Validity) ความสมบูรณ์ของเนื้อหา ความเหมาะสมและความสอดคล้องของข้อคำถาม ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

- 3.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- 3.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ชร สุนทรายุทธ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- 3.3 นายปรีชา เพ็ชรกรรจจ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดนาตาขวัญ อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

เพื่อตรวจสอบคุณภาพและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC: Index of item objective congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา คือ

- ให้ 1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา
- ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา
- ให้ -1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นไม่มีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมสอดคล้องของแบบสอบถาม โดยใช้ดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) คำนวณค่าตามสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC โดยใช้ ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence) ของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนี ความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ .67 ถึง 1.00

1. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษางานนิพนธ์ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนนำไปทดลองใช้
2. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้ว ทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนกจำแนกรายข้อ (Item-total correlation) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (r) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติได้ค่าอำนาจรายข้อตั้งแต่ .23 ถึง .90
3. นำแบบทดสอบที่ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ มาหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .98
4. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปสอบถามครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. กำหนดวันในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 162 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. นำแบบสอบถามทั้งหมดทำการให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละตอน เพื่อนำไปทำการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาของครูในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ลักษณะของแบบสอบถาม

เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของ Likerts (1967 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2542, หน้า 160-161) กำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยได้มีการกำหนดเกณฑ์สำหรับการวัดระดับของความคิดเห็น โดยการใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด ซึ่งแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 102)

- 4.51-5.00 หมายถึง มีปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง มีปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง มีปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง มีปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง มีปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ทั้ง 6 ด้าน สถิติที่ใช้ คือ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*)
2. เปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (*t-test*) ประสิทธิภาพการสอน และขนาดโรงเรียน สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (*One-way ANOVA*) เมื่อพบว่าแตกต่างกัน ทำการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ้ (*Sheffe's test*)
3. ศึกษาความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ผู้วิจัยได้เสนอการวิเคราะห์และแปลความหมายของข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน ค่าเฉลี่ย
SD	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน ค่าสถิติทดสอบค่า t
F	แทน ค่าสถิติแจกแจงแบบ F
SS	แทน ค่าผลรวมคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัวยกกำลังสอง (Sum of squares)
MS	แทน ค่าความแปรปรวน (Mean squares)
df	แทน ชั้นของความอิสระ
p	แทน ความน่าจะเป็น (Probability)
*	แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ลำดับขั้นตอนนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตอน ๆ ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ของครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอน วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาระดับปัญหาของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอน วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์สอน วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา และขนาดโรงเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลของครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1

รายการ	n = 162	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ประสบการณ์การสอน		
1.1 ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี	71	44.00
1.2 ประสบการณ์ 5-10 ปี	56	34.00
1.3 ประสบการณ์มากกว่า 10 ปี	35	22.00
รวม	162	100.00
2. วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา		
2.1 วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย	128	79.00
2.2 วิชาเอกอื่น ๆ	34	21.00
รวม	162	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	n = 162	
	จำนวน	ร้อยละ
3. ขนาดโรงเรียน		
3.1 ขนาดเล็ก	15	9.00
3.2 ขนาดกลาง	71	43.00
3.3 ขนาดใหญ่	36	22.00
3.4 ขนาดใหญ่พิเศษ	40	25.00
รวม	162	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 ประสบการณ์ 5-10 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 ประสบการณ์มากกว่า 10 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 ครูที่สำเร็จการศึกษาวิชาเอก การศึกษาปฐมวัย จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 79.00 และครูที่สำเร็จการศึกษาวิชาเอกอื่น ๆ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ตารางที่ 3-9

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	<i>n</i> = 162		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	2.86	0.35	ปานกลาง	6
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	3.05	0.40	ปานกลาง	1
3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	3.02	0.37	ปานกลาง	2
4. การบูรณาการการเรียนรู้	2.86	0.34	ปานกลาง	5
5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.96	0.40	ปานกลาง	4
6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก	3.01	0.39	ปานกลาง	3
รวม	2.96	0.17	ปานกลาง	

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	<i>n</i> = 162		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของเอกสารประกอบหลักสูตร	2.91	1.05	ปานกลาง	2
2. การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อกำหนดหน่วยประสบการณ์และกิจกรรม	2.80	1.07	ปานกลาง	7
3. การศึกษาเกี่ยวกับ โครงสร้างและจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์	2.90	1.06	ปานกลาง	3
4. การวิเคราะห์หลักการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัยตามตารางกิจกรรมประจำวัน	2.86	0.91	ปานกลาง	4
5. การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนระดับปฐมวัย	2.74	0.88	ปานกลาง	8
6. การจัดทำแผนการปฏิบัติงานและปฏิทินงานประจำปีของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียน	2.85	0.92	ปานกลาง	6
7. การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น	2.95	1.06	ปานกลาง	1
8. การจัดหาตำรา/ เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้บุคลากรในโรงเรียนได้มีการศึกษาค้นคว้า	2.86	1.15	ปานกลาง	5
รวม	2.86	0.34	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของเอกสารประกอบหลักสูตร การศึกษาเกี่ยวกับ

โครงสร้างและจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนระดับปฐมวัย

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	<i>n</i> = 162		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. การจัดห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก	2.65	1.16	ปานกลาง	10
2. ความเพียงพอของพื้นที่ภายในห้องเรียนที่ทำให้สามารถ จัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างเหมาะสม	3.04	1.15	ปานกลาง	7
3. การจัดสถานที่เล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กระดับปฐมวัย	3.25	0.99	ปานกลาง	2
4. การจัดให้มีสถานที่เล่นในร่มสำหรับเด็กนอกห้องเรียน	3.18	1.03	ปานกลาง	4
5. สถานที่ตั้งของห้องเรียนอยู่ในที่ที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก	3.13	1.06	ปานกลาง	5
6. การดูแลรักษาและปรับปรุงอาคารสถานที่ให้อยู่ใน สภาพเรียบร้อยและปลอดภัย	3.08	1.16	ปานกลาง	6
7. การจัดห้องเรียนมีความปลอดภัย เพื่อสะดวกต่อการจัด กิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียน	2.85	1.06	ปานกลาง	9
8. การจัดอุปกรณ์ที่มีประโยชน์ทางการศึกษาแก่เด็ก ตรงตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับพัฒนาการเรียนรู้ และความต้องการของเด็ก	3.25	1.22	ปานกลาง	3
9. สถานที่ตั้งตัวอาคารเรียนระดับปฐมวัย มีความมั่นคง ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม หรือความสะดวก เป็นต้น	3.03	1.30	ปานกลาง	8
10. สถานที่ตั้งอยู่ในที่ที่ห่างไกลจากแหล่งมลภาวะ	3.29	1.14	ปานกลาง	1
รวม	3.05	0.40	ปานกลาง	

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

3 อันดับแรก ได้แก่ สถานที่ตั้งอยู่ในที่ห่างไกลจากแหล่งมลภาวะ จัดสถานที่เล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กระดับปฐมวัย การจัดอุปกรณ์ที่มีประโยชน์ทางการศึกษาแก่เด็กตรงตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับพัฒนาการเรียนรู้ และความต้องการของเด็ก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	n = 162		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. การจัดตารางกิจกรรมประจำวันเหมาะสมกับเหตุการณ์และลักษณะ ของกลุ่มเด็ก	2.80	1.17	ปานกลาง	8
2. การจัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน ส่งเสริมให้เด็ก มีการแสดงออกด้านต่าง ๆ	3.12	1.12	ปานกลาง	3
3. การจัดกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนมีความสมดุลกัน	3.05	0.98	ปานกลาง	5
4. การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมครอบคลุมกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้งและเกมการศึกษา	2.90	1.23	ปานกลาง	7
5. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีความประหยัดและเหมาะสมเพียงพอกับเด็ก	3.27	1.23	ปานกลาง	1
6. การจัดกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มมีความสมดุลกัน	3.12	1.15	ปานกลาง	4
7. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กค้นคว้าหาคำตอบจากสิ่งแวดล้อม รอบตัว ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น สังเกต ทดลอง สืบค้น เป็นต้น	2.96	1.32	ปานกลาง	6
8. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้ครบ ทั้ง 6 กิจกรรม	3.26	1.13	ปานกลาง	2
9. การจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความสนุกสนาน สนใจที่จะเรียนรู้	2.74	1.08	ปานกลาง	10
10. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่	2.79	1.08	ปานกลาง	9
รวม	3.02	0.37	ปานกลาง	

จากตารางที่ 6 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีความประหยัดและเหมาะสมเพียงพอ กับเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้ครบทั้ง 6 กิจกรรมตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความสนุกสนาน สนใจที่จะเรียนรู้

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการบูรณาการการเรียนรู้	<i>n</i> = 162		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. การศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับการจัดการบูรณาการ	2.81	1.09	ปานกลาง	6
2. ความรู้ความเข้าใจในการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	2.88	1.01	ปานกลาง	4
3. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามความสนใจของเด็กโดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ	2.73	0.89	ปานกลาง	8
4. จัดกิจกรรมโดยบูรณาการการเรียนรู้ที่หลากหลายทักษะและหลากหลายประสบการณ์	2.93	0.93	ปานกลาง	2
5. จัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ท้องถิ่น	2.98	0.97	ปานกลาง	1
6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อให้ได้รับประสบการณ์ตรง	2.80	1.08	ปานกลาง	7
7. การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	2.86	1.11	ปานกลาง	5
8. การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออก	2.91	1.08	ปานกลาง	3
รวม	2.86	0.34	ปานกลาง	

จากตารางที่ 7 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ท้องถิ่น จัดกิจกรรมโดยบูรณาการการเรียนรู้ที่หลากหลายทักษะ และหลากหลายประสบการณ์ การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามความสนใจของเด็กโดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	$n = 162$		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.72	1.11	ปานกลาง	7
2. การสังเกตและการจดบันทึกพฤติกรรมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน	3.19	1.17	ปานกลาง	3
3. การประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตามสภาพจริง	3.07	1.12	ปานกลาง	5
4. การนำผลการประเมินพัฒนาการมาใช้ในการปรับปรุงและจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก	2.78	1.27	ปานกลาง	6
5. การใช้การประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก	2.62	1.23	ปานกลาง	9
6. การรายงานผลการประเมินผลพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ	3.11	1.27	ปานกลาง	4
7. การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการประเมินพัฒนาการเด็ก	3.25	1.13	ปานกลาง	1

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	$n = 162$		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
8. การเชื่อมต่อเนื้อหาของการจัดการเรียนการสอนในระดับ ปฐมวัยสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	2.67	1.09	ปานกลาง	8
9. การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการ ของเด็กอย่างต่อเนื่อง	3.22	1.28	ปานกลาง	2
รวม	2.96	0.40	ปานกลาง	

จากตารางที่ 8 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายข้ออยู่ในระปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการประเมินพัฒนาการเด็ก การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง การสังเกตและการจดบันทึกพฤติกรรม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การใช้การประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก	$n = 162$		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้สอนกับผู้ปกครอง	3.19	1.12	ปานกลาง	1
2. ผู้ปกครองเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	3.17	0.96	ปานกลาง	2
3. ความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครอง ในการพัฒนาเด็ก	3.15	1.00	ปานกลาง	3
4. การกระตุ้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ การศึกษา	3.11	0.95	ปานกลาง	4

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก	<i>n</i> = 162		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
5. การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการช่วยเหลือและการพัฒนาเด็ก	2.84	1.10	ปานกลาง	7
6. การติดต่อสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ	2.95	1.15	ปานกลาง	5
7. การแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง	2.80	1.02	ปานกลาง	8
8. การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและบ้าน	2.88	1.04	ปานกลาง	6
รวม	3.01	0.39	ปานกลาง	

จากตารางที่ 9 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก โดยรวมและรายข้ออยู่ในปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้สอนกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามประเภทการดำเนินการสอน วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา และขนาดโรงเรียน

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ระยอง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย	ประสบการณ์ ต่ำกว่า 5 ปี		ระดับ	อันดับ ที่	ประสบการณ์ 5-10 ปี		ระดับ	อันดับ ที่	ประสบการณ์ มากกว่า 10 ปี		ระดับ	อันดับ ที่
	<i>n</i> = 71				<i>n</i> = 56				<i>n</i> = 35			
	\bar{X}	<i>SD</i>			\bar{X}	<i>SD</i>			\bar{X}	<i>SD</i>		
1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	2.85	0.29	ปานกลาง	5	2.90	0.37	ปานกลาง	4	2.81	0.39	ปานกลาง	6
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ของเด็ก	3.06	0.40	ปานกลาง	1	3.00	0.39	ปานกลาง	2	3.10	0.40	ปานกลาง	1
3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก	3.05	0.35	ปานกลาง	2	2.98	0.37	ปานกลาง	3	3.05	0.41	ปานกลาง	3
4. การบูรณาการการเรียนรู้	2.84	0.32	ปานกลาง	6	2.87	0.33	ปานกลาง	6	2.91	0.38	ปานกลาง	5
5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็ก	2.97	0.41	ปานกลาง	3	2.90	0.41	ปานกลาง	5	3.02	0.36	ปานกลาง	4
6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน กับครอบครัวเด็ก	2.95	0.38	ปานกลาง	4	3.05	0.42	ปานกลาง	1	3.06	0.37	ปานกลาง	2
รวม	2.95	0.15	ปานกลาง		2.95	0.20	ปานกลาง		2.99	0.15	ปานกลาง	

จากตารางที่ 10 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอน ปรากฏผล ดังนี้ ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ตามลำดับ

ครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ตามลำดับ

ครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ตามลำดับ

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย	แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.15	0.07	.63	.54
	ภายในกลุ่ม	159	18.51	0.12		
	รวม	161	18.66			
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	2	0.24	0.12	.75	.47
	ภายในกลุ่ม	159	24.93	0.16		
	รวม	161	25.16			
3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	2	0.19	0.09	.67	.51
	ภายในกลุ่ม	159	21.99	0.14		
	รวม	161	22.18			

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย	แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
4. การบูรณาการการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	0.13	0.07	.57	.57
	ภายในกลุ่ม	159	18.33	0.12		
	รวม	161	18.46			
5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	2	0.34	0.17	1.06	.35
	ภายในกลุ่ม	159	25.47	0.16		
	รวม	161	25.81			
6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	2	0.41	0.21	1.33	.27
	ภายในกลุ่ม	159	24.57	0.16		
	รวม	161	24.98			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.05	0.03	.87	.42
	ภายในกลุ่ม	159	4.63	0.03		
	รวม	161	4.68			

จากตารางที่ 11 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอน โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย	วิชาเอกการศึกษา ปฐมวัย		ระดับ	อันดับ ที่	วิชาเอกอื่น ๆ		ระดับ	อันดับ ที่
	$n = 128$				$n = 34$			
	\bar{X}	SD			\bar{X}	SD		
1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	2.86	0.35	ปานกลาง	6	2.86	0.32	ปานกลาง	5
2. การสร้างสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	3.02	0.41	ปานกลาง	3	3.16	0.37	ปานกลาง	1
3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม พัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็ก	3.02	0.37	ปานกลาง	1	3.02	0.38	ปานกลาง	2
4. การบูรณาการการเรียนรู้	2.89	0.33	ปานกลาง	5	2.78	0.38	ปานกลาง	6
5. การประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก	2.95	0.41	ปานกลาง	4	3.00	0.38	ปานกลาง	3
6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน กับครอบครัวเด็ก	3.02	0.40	ปานกลาง	2	2.99	0.38	ปานกลาง	4
รวม	2.96	0.17	ปานกลาง		2.97	0.16	ปานกลาง	

จากตารางที่ 12 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา ปรากฏผล
ดังนี้

วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มีปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยรวมและรายด้านอยู่ใน
ระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดกิจกรรม
ที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก
และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ตามลำดับ

ครูที่เรียนจบวิชาเอกอื่น ๆ ที่ไม่ใช่วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ปัญหาการจัดการศึกษา
ปฐมวัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
3 อันดับแรก ได้แก่ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม
พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ตามลำดับ

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย	วิชาเอกการศึกษา		วิชาเอกอื่นๆ		<i>t</i>	<i>p</i>
	ปฐมวัย					
	<i>n</i> = 128		<i>n</i> = 34			
	\bar{X}	<i>SD</i>	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	2.86	0.35	2.86	0.32	.04	.97
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	3.02	0.40	3.16	0.37	-1.88	.06
3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	3.02	0.37	3.02	0.38	.11	.91
4. การบูรณาการการเรียนรู้	2.89	0.33	2.78	0.38	1.64	.10
5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.95	0.41	3.00	0.38	-.75	.46
6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก	3.02	0.40	2.99	0.38	.42	.67
รวม	2.96	0.17	2.97	0.16	-.26	.80

จากตารางที่ 13 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ขนาดเล็ก		ระดับ	อันดับ ที่	ขนาดกลาง		ระดับ	อันดับ ที่	ขนาดใหญ่		ระดับ	อันดับ ที่	ขนาดใหญ่พิเศษ		ระดับ	อันดับ ที่
	n = 15				n = 71				n = 36				n = 36			
	\bar{X}	SD			\bar{X}	SD			\bar{X}	SD			\bar{X}	SD		
1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	2.92	0.34	ปานกลาง	4	2.88	0.32	ปานกลาง	6	2.85	0.34	ปานกลาง	5	2.81	0.37	ปานกลาง	6
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของเด็ก	3.03	0.45	ปานกลาง	3	3.03	0.36	ปานกลาง	3	3.29	0.34	ปานกลาง	1	2.89	0.39	ปานกลาง	4
3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็ก	3.05	0.24	ปานกลาง	2	3.06	0.41	ปานกลาง	1	3.02	0.38	ปานกลาง	3	2.95	0.33	ปานกลาง	2
4. การบูรณาการการเรียนรู้	2.85	0.28	ปานกลาง	6	2.92	0.32	ปานกลาง	5	2.77	0.35	ปานกลาง	6	2.86	0.36	ปานกลาง	5
5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.91	0.41	ปานกลาง	5	2.95	0.42	ปานกลาง	4	2.89	0.33	ปานกลาง	4	3.05	0.41	ปานกลาง	1
6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก	3.06	0.44	ปานกลาง	1	3.04	0.42	ปานกลาง	2	3.02	0.34	ปานกลาง	2	2.93	0.38	ปานกลาง	3
รวม	2.97	0.18	ปานกลาง		2.98	0.20	ปานกลาง		2.97	0.14	ปานกลาง		2.92	0.13	ปานกลาง	

จากตารางที่ 14 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ปรากฏผล ดังนี้

ครูที่อยู่โรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหาในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ตามลำดับ

ครูที่อยู่โรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ตามลำดับ

ครูที่อยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ตามลำดับ

ครูที่อยู่โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก ตามลำดับ

ตารางที่ 15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย	แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.19	0.06	.53	.66
	ภายในกลุ่ม	158	18.48	0.12		
	รวม	161	18.66			
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	3	3.14	1.05	7.50*	.00
	ภายในกลุ่ม	158	22.03	0.14		
	รวม	161	25.16			

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย	แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	3	0.31	0.10	.73	.53
	ภายในกลุ่ม	158	21.87	0.14		
	รวม	161	22.18			
4. การบูรณาการการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	3	0.53	0.18	1.55	.20
	ภายในกลุ่ม	158	17.94	0.11		
	รวม	161	18.46			
5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	3	0.57	0.19	1.19	.32
	ภายในกลุ่ม	158	25.24	0.16		
	รวม	161	25.81			
6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	3	0.35	0.12	.76	.52
	ภายในกลุ่ม	158	24.63	0.16		
	รวม	161	24.98			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.11	0.04	1.27	.29
	ภายในกลุ่ม	158	4.57	0.03		
	รวม	161	4.68			

* $p < .05$

จากตารางที่ 15 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการนี้นำการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ไปทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ้ (Sheffe's test) ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันเป็นรายคู่ โดยวิธีของเซฟเฟ้ (Sheffe's test) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ขนาด	\bar{X}	ขนาดใหญ่พิเศษ 2.89	ขนาดเล็ก 3.03	ขนาดกลาง 3.03	ขนาดใหญ่ 3.29
ขนาดใหญ่พิเศษ	2.89	-	0.14	0.14	0.40 *
ขนาดเล็ก	3.03		-	-	0.26 *
ขนาดกลาง	3.03			-	0.26 *
ขนาดใหญ่	3.29				-

* $p < .05$

จากตารางที่ 16 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลาง โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ความถี่ ร้อยละ และอันดับความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1
ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น	95	19.55	3
2. จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการตามวัยและพัฒนาการ ของเด็ก	144	29.63	1
3. กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนระดับปฐมวัยให้ชัดเจน	102	20.99	2
4. มีการประเมินการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	60	12.35	5
5. การให้ครูและชุมชนมีส่วนร่วมในการทำหลักสูตรการศึกษาระดับ ปฐมวัย	85	17.49	4
รวม	486	100.00	

จากตารางที่ 17 พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการสร้างหลักสูตร
ที่เหมาะสม โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดประสบการณ์ให้เหมาะสม
กับความต้องการวัยและพัฒนาการของเด็ก กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนระดับปฐมวัยให้ชัดเจน
การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ตามลำดับ

ตารางที่ 18 ความถี่ ร้อยละ และอันดับ ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1
ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม	56	11.52	5
2. ห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ล้างมือมีเพียงพอและเหมาะสมสำหรับ เด็กปฐมวัย	106	21.81	2

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
3. จัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 20-25 คน ต่อครู 1 คน เพื่อที่จะได้ดูแลทั่วถึง	160	32.92	1
4. โรงเรียนควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เครื่องเล่นให้เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนเด็ก	70	14.40	4
5. มีเครื่องเล่นสนามที่ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย	94	19.34	3
รวม	486	100.00	

จากตารางที่ 18 พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 20-25 คน ต่อครู 1 คน เพื่อที่จะได้ดูแลทั่วถึง ห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ล้างมือมีเพียงพอและเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย มีเครื่องเล่นสนามที่ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ตามลำดับ

ตารางที่ 19 ความถี่ ร้อยละ และอันดับความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. จัดกิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5	83	17.08	4
2. ส่งเสริมกระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก	155	31.89	1
3. จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สอนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	31	6.38	5
4. จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเอง	126	25.93	2
5. จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อเตรียมความพร้อมและส่งเสริมความสามารถเป็นรายบุคคล	91	18.72	3
รวม	486	100.00	

จากตารางที่ 19 พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมกระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก จัดกิจกรรมให้เด็ก ได้ปฏิบัติ และเรียนรู้ด้วยตนเอง และจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อเตรียมความพร้อมและส่งเสริม ความสามารถเป็นรายบุคคล ตามลำดับ

ตารางที่ 20 ความถี่ ร้อยละ และอันดับความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้

ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการบูรณาการการเรียนรู้	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. จัดกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	158	32.51	1
2. ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายในการจัดกิจกรรม	122	25.10	2
3. จัดกิจกรรมโดยเชื่อมโยงวิชาการต่างๆมาบูรณาการกัน	44	9.05	5
4. จัดกิจกรรมบูรณาการให้สอดคล้องกับเด็กและท้องถิ่นที่เด็กอาศัยอยู่	80	16.46	4
5. จัดกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กได้ปฏิบัติและสนใจที่จะเรียนรู้ ด้วยตนเอง	82	16.87	3
	486	100.00	

จากตารางที่ 20 พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการบูรณาการ การเรียนรู้ โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายในการจัดกิจกรรม จัดกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็ก ได้ปฏิบัติ และสนใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามลำดับ

ตารางที่ 21 ความถี่ ร้อยละ และอันดับความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1
ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. มีการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	113	23.25	2
2. ผู้สอนควรประเมินพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน	154	31.69	1
3. ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย	80	16.46	4
4. มีการร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองในการประเมินพัฒนาการ ของเด็ก	98	20.16	3
5. จัดให้ผู้สอนได้รับการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินและบันทึกพัฒนาการเด็กปฐมวัย	41	8.44	5
	486	100.00	

จากตารางที่ 21 พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการประเมิน
พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้สอน
ควรประเมินพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน มีการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
มีการร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองในการประเมินพัฒนาการของเด็ก ตามลำดับ

ตารางที่ 22 ความถี่ ร้อยละ และอันดับความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. โรงเรียนแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง	97	19.96	3
2. ผู้สอนและผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก อย่างสม่ำเสมอ	114	23.46	2
3. ผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็ก	128	26.34	1
4. ผู้สอนควรปรึกษาพูดคุยกับผู้ปกครองอยู่เสมอ	65	13.37	4
5. มีการสำรวจความต้องการของผู้ปกครองเพื่อนำมาปฏิบัติ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการประเมินและบันทึกพัฒนาการ เด็กปฐมวัย	29	5.97	6
6. มีการเยี่ยมบ้านของเด็ก	53	10.91	5
รวม	486	100.00	

จากตารางที่ 22 พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านความสัมพันธ์
ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่
ผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็ก ผู้สอนและผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยน
ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง
ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 และการศึกษาต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 162 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบเลือกตอบเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ใน 6 ด้าน คือ 1) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 2) การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 3) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 4) การบูรณาการการเรียนรู้ 5) การประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก และ 6) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและครอบครัวของเด็ก เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อได้ระหว่าง .23-.90 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยลักษณะเครื่องมือ เป็นแบบเลือกตอบและให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกความต้องการการพัฒนา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ร้อยละและการทดสอบค่าวิกฤต (t -test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ้ (Sheffe's test) และความถี่

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านสรุปผลได้ดังนี้

1.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยรวมปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา รายข้อแล้วเรียงอันดับมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร

ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ รายละเอียดของเอกสารประกอบหลักสูตร และการศึกษาเกี่ยวกับ โครงสร้างและจุดมุ่งหมาย ของการจัดประสบการณ์ ตามลำดับ

1.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อแล้วเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานที่ตั้ง อยู่ในที่ที่ห่างไกลมลภาวะ การจัดสถานที่เล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กปฐมวัย และการจัดอุปกรณ์ ที่มีประโยชน์ทางการศึกษาแก่เด็กตรงตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้ และความต้องการของเด็ก ตามลำดับ

1.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมปัญหาอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อแล้วเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีความประหยัดและเหมาะสมเพียงพอกับเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็กได้ครบทั้ง 6 กิจกรรม และการจัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน ส่งเสริม ให้เด็กมีการแสดงออกด้านต่าง ๆ ตามลำดับ

1.4 การบูรณาการการเรียนรู้ โดยรวมปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา รายข้อแล้วเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ สู่อื่น จัดกิจกรรมโดยบูรณาการการเรียนรู้ที่หลากหลายทักษะและหลากหลายประสบการณ์ การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออก ตามลำดับ

1.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อแล้วเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การสร้าง ความร่วมมือกับผู้ปกครองในการประเมินพัฒนาการเด็ก การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน พัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง การสังเกตและการจดบันทึกพฤติกรรมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการ ประเมิน ตามลำดับ

1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก โดยรวมปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อแล้วเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การแลกเปลี่ยน ข้อมูลระหว่างผู้สอนกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความรับผิดชอบ ร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก ตามลำดับ

2. ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ

3. ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 1 จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบรายคู่ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ คือ โรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดใหญ่ พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลาง

5. การศึกษาความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 สรุปแต่ละด้าน ได้ดังนี้

5.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการวัยและพัฒนาการของเด็ก กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนระดับปฐมวัยให้ชัดเจน และการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ตามลำดับ

5.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 20-25 คน ต่อครู 1 คน เพื่อที่จะได้ดูแลทั่วถึง ห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ล้างมือมีเพียงพอและเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย และมีเครื่องเล่นสนามที่ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ตามลำดับ

5.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมกระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติ และเรียนรู้ด้วยตนเอง และจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อเตรียมความพร้อม และส่งเสริมความสามารถเป็นรายบุคคล ตามลำดับ

5.4 การบูรณาการการเรียนรู้ เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายในการจัดกิจกรรม และจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กได้ปฏิบัติ และสนใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามลำดับ

5.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้สอนควรประเมินพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน มีการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และมีการร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองในการประเมินพัฒนาการของเด็ก ตามลำดับ

5.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็ก ผู้สอนและผู้ปกครอง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ และ โรงเรียนแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครอง ทราบอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ผู้วิจัยมีประเด็น ที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียน ยังไม่มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กเท่าที่ควร อีกทั้งสถานที่ตั้งยังไม่เป็นที่ ที่อยู่ห่างไกลจากแหล่งมลภาวะ ยังขาดการจัดสถานที่เล่นกลางแจ้ง ตลอดจนการจัดสื่อวัสดุที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ของเด็ก จึงขาดการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก รวมไปถึง ยังขาดการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก ดังนั้น โรงเรียนควรรีให้ความสำคัญ กับการจัดการศึกษาปฐมวัย และเห็นว่าการศึกษาปฐมวัยจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เน้นการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งมีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี เป็นวัยที่ต้องการพัฒนาการความพร้อม ในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพ เนื่องจากอายุช่วงนี้เป็นช่วงวิกฤตชีวิต มนุษย์ ผลของการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กได้รับในระยะต้นของชีวิตจะมีอิทธิพล ต่อการวางรากฐานของพัฒนาการของเด็ก ส่งผลให้ปัญหาในการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับ ปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของอ้อมใจ เวียงสมุทร (2552) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการ พัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่สระแก้ว เขต 2 มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของภคมน โถปลาบุษราคัม (2555) ที่ได้ศึกษา ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยองจังหวัดระยอง พบว่า มีปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของชุตติมา จงใจเทศ (2558) ที่ได้ศึกษาปัญหา และความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า มีปัญหาอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน สรุปผลได้ดังนี้

1.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยรวมปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา รายชื่อแล้วเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ รายละเอียดของเอกสารประกอบหลักสูตร และการศึกษาเกี่ยวกับ โครงสร้างและจุดมุ่งหมาย ของการจัดประสบการณ์ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ยังไม่มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น ยังไม่มีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียด ของเอกสารประกอบหลักสูตร อีกทั้งยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับ โครงสร้างและจุดมุ่งหมายของการจัด ประสบการณ์ ครูยังขาดการวิเคราะห์หลักการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัยตามตารางกิจกรรมประจำวัน อีกทั้งยังไม่มีการจัดหาตำรา/ เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยให้บุคลากร ในโรงเรียนได้มีการศึกษาค้นคว้า ส่งผลให้ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณธิดา วงษ์สาจันทร์ (2551) ที่ได้ศึกษา ปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ กาลุญบุรี เขต 3 พบว่า มีปัญหาด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้อง กับงานวิจัยของอ้อมใจ เวียงสมุทร (2552) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า มีปัญหา ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของชุตติมา จงใจเทศ (2558) ที่ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อำเภอบางละมุง จังหวัด ชลบุรี พบว่า มีปัญหาด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อแล้วเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานที่ตั้ง อยู่ในที่ที่ห่างไกลมลภาวะ การจัดสถานที่เล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กปฐมวัย และการจัดอุปกรณ์ที่มี ประโยชน์ทางการศึกษาแก่เด็กตรงตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้ และความต้องการของเด็ก ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 มีสถานที่ตั้งอยู่ในที่ไม่ห่างไกลจากแหล่งมลภาวะ ยังขาดการจัดสถานที่เล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กปฐมวัย และยังขาดการจัดอุปกรณ์ที่มีประโยชน์ ทางการศึกษาแก่เด็ก ตรงตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้และความต้องการ ของเด็ก อาจเป็นเพราะงบประมาณในการสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ประกอบกับครูมีภาระงานมาก ส่งผลให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กได้ ได้ครบตามตารางกิจกรรมประจำวัน ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมมีผลต่อการสร้างเสริมพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นตั้งแต่สภาพแวดล้อมทางบ้าน ซึ่งมีพ่อแม่ ญาติ และผู้ใกล้ชิดคอยดูแล ลำดับต่อมาเป็นสภาพแวดล้อมนอกร้าน สภาพแวดล้อมนอกร้านที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยมาก คือ สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา (โสรัตดา เศรษฐการ, 2552, หน้า 1) ส่งผลให้ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กมีปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของอ้อมใจ เวียงสมุทร (2552) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า มีปัญหาด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริณิ คงน้อย (2554) ที่ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสัตร์ราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า มีปัญหาการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของชุตติมา จงใจเทศ (2558) ที่ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า มีปัญหาด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อแล้วเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีความประหยัดและเหมาะสมเพียงพอกับเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กได้ครบทั้ง 6 กิจกรรม และการจัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน ส่งเสริมให้เด็กมีการแสดงออกด้านต่าง ๆ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนยังขาดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่มีความประหยัดและเหมาะสมเพียงพอกับเด็ก จึงทำให้ขาดการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กได้ครบทั้ง 6 กิจกรรม และยังขาดการจัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวันที่ส่งเสริมให้เด็กมีการแสดงออกด้านต่าง ๆ ส่งผลให้ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของอ้อมใจ เวียงสมุทร (2552) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า มีปัญหาด้านการจัดกิจกรรม

ที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สกฤตยา ผลบุญ (2555) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัตนบุรี พบว่า มีปัญหาด้านการจัด กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ งานวิจัยของชุตติมา จงใจเทศ (2558) ที่ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการ จัด การศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 3 อำเภอ บางละมุง จังหวัดลพบุรี พบว่า มีปัญหาด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 การบูรณาการการเรียนรู้ โดยรวมปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา รายชื่อแล้วเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ คู่ท้องถิ่น จัดกิจกรรมโดยบูรณาการการเรียนรู้ที่หลากหลายทักษะและหลากหลายประสบการณ์ การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออก ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ยังไม่มีการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้คู่ท้องถิ่น จึงทำให้ขาดการจัดกิจกรรมโดยบูรณาการ เรียนรู้ที่หลากหลายทักษะและหลากหลายประสบการณ์ อีกทั้งยังไม่มีการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริม ให้เด็กกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออก ซึ่งอาจเป็นผลมาจากครูขาดความรู้ความเข้าใจ ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่งผลให้ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ปัญหาอยู่ใน ระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดา พงษ์แก้ว (2551) ที่ได้ศึกษาปัญหาการจัดกิจกรรม ความพร้อมเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า มีปัญหาด้านการบูรณาการการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของอ้อมใจ เวียงสมุทร (2552) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า มีปัญหาด้านการบูรณาการการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของชุตติมา จงใจเทศ (2558) ที่ได้ศึกษาปัญหา และความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 3 อำเภอบางละมุง จังหวัดลพบุรี พบว่า มีปัญหา ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

1.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อแล้วเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การสร้าง ความร่วมมือกับผู้ปกครองในการประเมินพัฒนาการเด็ก การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน พัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง การสังเกตและการจดบันทึกพฤติกรรม เพื่อเป็นส่วนหนึ่ง

ของการประเมิน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนยังไม่มี การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ในการประเมินพัฒนาการเด็กเท่าที่ควร และยังขาดการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน พัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งไม่มีการสังเกตและการจดบันทึกพฤติกรรมเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง ของการประเมิน ส่งผลให้ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา เรืองขจิต (2552) กล่าวว่า การประเมิน พัฒนาการเด็กปฐมวัย เป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นมากในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการเรียนการสอน ความสนใจและพัฒนาการ ของแต่ละคน โดยอาศัยการสังเกต การสัมภาษณ์ จดบันทึกพฤติกรรมต่าง ๆ คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และรายงานผลการประเมินกับบุคคลที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนได้มีการสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมของเด็ก ยังมีความบกพร่อง คลาดเคลื่อน และขาดการประเมินที่หลากหลาย ทำให้ปัญหาการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้เด็ก อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของอ้อมใจ เวียงสมุทร (2552) ที่ได้ศึกษาปัญหา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า มีปัญหาด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของชุตินา จงใจเทศ (2558) ที่ได้ศึกษาปัญหา และความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า มีปัญหา ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง

1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและครอบครัวเด็ก โดยรวมปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อแล้วเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การแลกเปลี่ยน ข้อมูลระหว่างผู้สอนกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความรับผิดชอบ ร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียน ยังขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก ทำให้ผู้ปกครองขาดความเข้าใจ พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก จึงควรมีความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก ส่งผลให้ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและครอบครัวเด็ก มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของอ้อมใจ เวียงสมุทร (2552) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนา การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและครอบครัวของเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง

สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริณี คงน้อย (2554) ที่ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครู ในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและครอบครัวของเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของชุตติมา จงใจเทศ (2558) ที่ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า มีปัญหาด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัญหาจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปฐมวัยศึกษาระยะของ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการศึกษาค้นคว้าทำความเข้าใจตามหลักสูตรการจัดการการศึกษาระดับปฐมวัย มีการศึกษาค้นคว้าความเข้าใจตามหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย มีการศึกษาค้นคว้าทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็ก มีการประเมินพัฒนาการครอบคลุมทุกด้านอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบทำให้ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนต่ำกว่า 5 ปี ก็สามารถจัดการศึกษาปฐมวัยได้ ไม่แตกต่างจากครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรนุช อรุณเรื่อ (2550) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ปฏิบัติการสอนที่มีประสบการณ์ในการสอน แตกต่างกัน มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับประถมวัย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริณี คงน้อย (2554) ที่ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามประสบการณ์การสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของชุตติมา จงใจเทศ (2558) ที่ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามประสบการณ์การสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่สำเร็จวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยและวิชาเอกอื่น ๆ ยังขาดการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก สื่อ และวัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของเด็ก อีกทั้งครูไม่จัดประสบการณ์ตรงตามตารางกิจวัตรประจำวันที่เหมาะสม

ในแต่ละกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรนุช อรุณเรือ (2550) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ปฏิบัติการสอนที่สำเร็จการศึกษาวิชาเอก แตกต่างกันไป ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ โต้หลง (2553) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในเขต อำเภอเมือง จันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของภคมน โถปลาบุษราคัม (2555) ที่ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง พบว่า มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครระยองจังหวัดระยอง จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของชุติมา จงใจเทศ (2558) ที่ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ปัญหาของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ยังขาดการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมต่อพัฒนาการ และความต้องการของเด็กปฐมวัย ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อีกทั้งยังขาดการจัดการชั้นเรียนที่ไม่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนของเด็ก ส่งผลให้ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของเขาวดี ด้วงกุล (2547) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครราชสีมา พบว่า ปัญหาการบริหารการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครราชสีมา จำแนกตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริกาญจน์ ฉายปาน (2556) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย สถานศึกษาในอำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 2 มีปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดใหญ่มีสถานที่ตั้งอยู่ในที่ที่ไม่ห่างไกลจากแหล่งมลภาวะ ยังไม่มีการจัดสถานที่เล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างเพียงพอ และยังขาดการจัดอุปกรณ์ที่มีประโยชน์ทางการศึกษาแก่เด็กตรงตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับพัฒนาการเรียนรู้และความต้องการของเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของอ้อมใจ เวียงสมุทร (2552) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก คือ โรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา เรืองขจิต (2552) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามทัศนะของครูในโรงเรียนปฐมวัยจังหวัดตราด พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามทัศนะของครูในโรงเรียนปฐมวัย จังหวัดตราด จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

5. ความต้องการในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 สรุปแต่ละด้านได้ดังนี้

5.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ความต้องการในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยของครู เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการวัยและพัฒนาการของเด็ก กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนระดับปฐมวัยให้ชัดเจน และการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนยังไม่มีการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการตามวัยและพัฒนาการของเด็ก ยังไม่กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนระดับปฐมวัยให้ชัดเจน และยังไม่มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริณี คงน้อย (2554) ที่ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของครู ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม มีดังนี้ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น มีการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และการจัดประสบการณ์

ให้เหมาะสมกับความต้องการตามวัยและพัฒนาการของเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิมา จงใจเทศ (2558) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ความต้องการ ในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 3 จังหวัดชลบุรี ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม มีดังนี้ การปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น มีการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง การจัดทำข้อมูล สารสนเทศพื้นฐานระดับปฐมวัยของโรงเรียน

5.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ความต้องการในการพัฒนา การศึกษาปฐมวัยของครู เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดจำนวนนักเรียน ไม่เกิน 20-25 คน ต่อครู 1 คน เพื่อที่จะได้ดูแลทั่วถึง ห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ล้างมือ มีเพียงพอ และเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย และมีเครื่องเล่นสนามที่ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนยังไม่มีการจัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 20-25 คน ต่อครู 1 คน เพื่อที่จะดูแลให้ทั่วถึง ยังไม่มีห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ล้างมือเพียงพอและเหมาะสม กับเด็กปฐมวัย และยังมีเครื่องเล่นสนามที่ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริภาณี คงน้อย (2554) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครู ในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของครู ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีดังนี้ จัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 20-25 คน ต่อครู 1 คน มีเครื่องเล่นสนามที่ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย และมีห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ล้างมือมีเพียงพอและเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับงานวิจัย ของชุดิมา จงใจเทศ (2558) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษา ปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จังหวัดชลบุรี ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีดังนี้ มีเครื่องเล่นสนามที่ปลอดภัยและเพียงพอเหมาะสม จัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 20-25 คน ต่อครู 1 คน และมีห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ล้างมือมีเพียงพอและเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

5.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความต้องการ ในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยของครู เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ส่งเสริม กระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก จัดกิจกรรมให้เด็ก ได้ปฏิบัติ และเรียนรู้ด้วยตนเอง และจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเตรียมความพร้อมและส่งเสริมความสามารถ

เป็นรายบุคคล ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะยังไม่มี การส่งเสริมกระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก อีกทั้งยังขาดจัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเอง และการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อเตรียมความพร้อมและส่งเสริมความสามารถเป็นรายบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริณี คงน้อย (2554) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครู ในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสัตหิรา จ.ชลบุรี พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของครู ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีดังนี้ จัดกิจกรรมให้เด็ก ได้ปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเตรียมความพร้อมและส่งเสริม ความสามารถเป็นรายบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของชุตินา จงใจเทศ (2558) ได้ศึกษาปัญหา และความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัย ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 จ.ชลบุรี ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีดังนี้ ส่งเสริมกระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม และกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กกล้าแสดงออก จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อเตรียมความพร้อมและส่งเสริมความสามารถเป็นรายบุคคล จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติ และเรียนรู้ด้วยตนเอง

5.4 การบูรณาการการเรียนรู้ ความต้องการในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยของครู เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายในการจัดกิจกรรม และจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กได้ปฏิบัติและสนใจ ที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนยังไม่มีการจัดกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ยังไม่ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายในการจัดกิจกรรม และยังไม่มีการจัดกิจกรรม ที่หลากหลายให้เด็กได้ปฏิบัติ และสนใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัย ของศิริณี คงน้อย (2554) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสัตหิรา จ.ชลบุรี พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของครู ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ มีดังนี้ จัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก จัดกิจกรรมโดยเชื่อมโยง วิชาการต่าง ๆ มาบูรณาการกัน จัดกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตินา จงใจเทศ (2558) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษา ปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาชาลบุรี เขต 3 จังหวัดชลบุรี ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ มีดังนี้ จัดกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายในการจัดกิจกรรม จัดกิจกรรมโดยเชื่อมโยงวิชาการต่าง ๆ มาบูรณาการกัน

5.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความต้องการในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยของครู เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้สอนควรประเมินพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน มีการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และมีการร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองในการประเมินพัฒนาการของเด็ก ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะยังโรงเรียนยังไม่มีส่งเสริมให้ผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน ไม่มีการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และยังไม่มีการร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองในการประเมินพัฒนาการของเด็กเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริณี คงน้อย (2554) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของครู ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีดังนี้ นำผลการประเมินพัฒนาการสู่การวิจัยในชั้นเรียน ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย มีการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของชุตินา จงใจเทศ (2558) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ความต้องการของครูในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จังหวัดชลบุรี ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีดังนี้ การประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองในการประเมินพัฒนาการเด็ก ผู้สอนควรมีการประเมินพัฒนาการเด็กทุกด้าน

5.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ความต้องการในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยของครู เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็ก ผู้สอนและผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ และโรงเรียนแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้สอนและผู้ปกครองยังไม่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็กเท่าที่ควร ผู้สอนและผู้ปกครองไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ และโรงเรียนยังไม่มีการแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริณี คงน้อย (2554) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ความต้องการ

ในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของครู ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก มีดังนี้ มีการเยี่ยมบ้านของเด็ก ผู้สอนควรปรึกษาพูดคุยกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ มีการสำรวจความต้องการของผู้ปกครอง เพื่อนำมาปฏิบัติให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการประเมินและบันทึกพัฒนาการเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของชุตินา จงใจเทศ (2558) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 จังหวัดลบุรี ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก มีดังนี้ ผู้สอนและผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ มีการเยี่ยมบ้านของเด็ก โรงเรียนยังไม่มีการแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ควรมีการส่งเสริมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ควรส่งเสริมให้มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของถิ่น และทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของเอกสารประกอบหลักสูตร และการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อกำหนดหน่วยประสบการณ์และกิจกรรม

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สถานที่ตั้งควรอยู่ในที่ที่ห่างไกลมลภาวะ การจัดอุปกรณ์ที่มีประโยชน์ทางการศึกษาแก่เด็กตรงตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้และความต้องการของเด็ก และการจัดสถานที่เล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กปฐมวัย ควรจัดให้มีเครื่องเล่นสนามที่ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยการจัดจำนวนเด็กไม่เกิน 20-25 คนต่อครู 1 คน เพื่อที่จะดูแลได้ทั่วถึงและห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ล้างมือมีเพียงพอและเหมาะสม

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการและการเรียนรู้ของเด็ก ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ได้ครบทั้ง 6 กิจกรรม โดยจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีความประหยัดและความเหมาะสมเพียงพอกับเด็ก และจัดกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มให้มีความสมดุลกัน

4. การบูรณาการการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ท้องถิ่น บูรณาการการเรียนรู้ที่หลากหลายทักษะและหลากหลายประสบการณ์ และควรจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็ก กล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออก และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ตรง โดยให้ครูและผู้เชี่ยวชาญร่วมมือกันพัฒนากิจกรรมจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็ก

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ควรสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ในการประเมินพัฒนาการเด็กและให้ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการประเมินอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ การสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน

6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและครอบครัว ควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้สอนกับผู้ปกครอง โดยที่ผู้ปกครองควรมีความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และถือว่าการพัฒนาเด็กเป็นความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 1

2. ควรศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 1

บรรณานุกรม

- กนกพร ชูชะเอม. (2550). *สภาพการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฐมวัยในสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษาระดับปฐมวัยเอกชน จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- กมลพรรณ ชิวพันธุ์ศรี และ โสภกา เกริกไกรกุล. (ม.ป.ป.). *สมองกับการเรียนรู้ (Learning and the Brain)*. กรุงเทพฯ: พรการพิมพ์.
- กรมวิชาการ. (2546). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กัญญนัช แยมประยูร. (2549). *ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ: มิตรสัมพันธ์กราฟิก.
- เกตุณภัต อภิสมนุรณ. (2548). *ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกื้อกุล แสงพริ้ง. (2541). *การศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คำสี ลีนภูเขียว. (2548). *การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- จิตติมา สวัสดิ์กำจรพงศ์. (2546). *การศึกษาปัญหาการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพฯ*. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- จิรนุช อรุณเรื่อ. (2550). *ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย* ของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนมน ลาภบำรุง. (2557). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้* ของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลปกาสัย อำเภอเหนือคลอง จังหวัด กระบี่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- ชุติมา จงใจเทศ. (2558). *ปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย* ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อำเภอ บางละมุง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา
- ดรุณี เชื้อดี. (2551). *ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระแก้ว เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดุจดาว สุภากร. (2548). *ปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน* ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทัศนีย์ ใต้หลง. (2553). *ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย* ของ โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิสนา แยมมณี. (2536). *หลักสูตรและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: อักษรบัญญัติ.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2544). *การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- นภเนตร ธรรมบวร. (2549). *หลักสูตรเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยใน ประมวลสาระชุดวิชาการจัด
ประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 3. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.*
- นภเนตร ธรรมบวร. (2554). *การพัฒนากระบวนการคิดในเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- นันทิยา น้อยจันทร์. (2549). *การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: นิตินัย.*
- นิตยา คชภักดี. (2543). *ขั้นตอนการพัฒนาของเด็กปฐมวัยตั้งแต่ปฏิสนธิถึง 5 ปี. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาส์น.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาส์น.*
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2542). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย
(พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: บีแอนด์บี.*
- ภคมล โถปลาบุษราคัม. (2555). *ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยใน โรงเรียนสังกัดเทศบาล
นครระยอง จังหวัดระยอง. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- มงคล กุลเกลี้ยง. (2548). *สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยใน โรงเรียนประถมศึกษา
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุบลราชธานี.*
- มณฑา โฉมราช. (2548). *สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2552). *หลักการและแนวคิดทางการจัดการปฐมวัยศึกษา.
นนทบุรี: สุโขทัยธรรมมาธิราช.*
- เขาวดี ค้างคูด. (2547). *สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานการศึกษาระดับ
ก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยบูรพา.*

- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอพี กราฟฟิกส์ดีไซน์ด์.
- รุ่งเรือง จวงกระโทก. (2550). *ปัญหาการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในอำเภอวัฒนานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลัดดา พงษ์แก้ว. (2551). *ปัญหาการจัดกิจกรรมความพร้อมเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรณธิดา วงษ์สาจันทร์. (2551). *ปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วลัย พาณิช. (2544). *เอกสารเผยแพร่แนวทาง Storyline approach กับการเรียนรู้การสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรนุช ปิณฑวนิช. (2543). เรื่องจากปก: ความคืบหน้าปฏิรูปการศึกษา 1 ปี หลัง พ.ร.บ.๗. *สานปฏิรูป*, 3(29), 19.
- ศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ. (2553). *กระบวนการนำแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และประสบการณ์การเรียนรู้ของนิสิตวิชาการวัดผลและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริกาญจน์ ฉายปาน. (2556). *ปัญหาและแนวทางการแก้ไขการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยสถานศึกษาในอำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริฉวี คงน้อย. (2554). *ปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สฤตยา ผลบุญ. (2555). *ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษาตราด*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สถาบันส่งเสริมอัจฉริยภาพและนวัตกรรมการเรียนรู้. (2550). *เอกสารประกอบการอบรมครู BBL ระดับอนุบาล: การออกแบบ กระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมอัจฉริยภาพและนวัตกรรมการเรียนรู้.
- สาลิณี กงภูเวทย์. (2558). *การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครพนม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. (2558). *รายงานผลการดำเนินงาน ตามกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2558*. ระบุ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *เรียนรู้บูรณาการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). *แนวปฏิบัติงานจัดการศึกษา ของสถานศึกษานิตินุคคณ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2546). *คู่มือการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). *แนวคิดและแนวทางในการพัฒนา พหุปัญญา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2545)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาปฐมวัย เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2547). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ลำดี รักสุทธิ. (2544). *เทคนิควิธีการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2546). *การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: บู้ด พอยท์.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2550). *การศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2552). *หลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2553). *การวัดผลประเมินผลแนวใหม่(ปรับปรุงแก้ไข): เด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.
- สุชา จันทร์เอม. (2536). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุทธิณี ไม้สูง. (2556). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนวัดคลองปูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ศุณี บุญพิทักษ์. (2553). *วิจัยชั้นเรียนปฐมวัย หลักปฏิบัติจากประสบการณ์*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- สุพัตรา เรื่องขจิต. (2552). *ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามทัศนะของครูในโรงเรียนปฐมวัยจังหวัดตราด. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สุรงค์ ไคว้ตระกูล. (2541). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภา คิดหาผล. (2543). *การจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- โสรัตน์ดา เศรษฐการ. (2552). *การศึกษาการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โรงเรียนสามัคคีศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.*
- อ้อมใจ เวียงสุนทร. (2552). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.*

- อัญชลี ศรีเพ็ชร. (2552). *สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อัญชลี ไสยวรรณ. (2552). *การศึกษาปฐมวัยในอนาคต*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- Albury, R. G. (1977). The development of guiding for establishment and organization of a parish day nursery school. *Dissertation Abstracts International*, 37(3), 4-A.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Berger, A. L., & Berger, R. D. (2004). *The talent management handbook: Creating organizational excellence by identifying, developing and promoting your best people*. New York: McGraw-Hill.
- Bruner, J. S. (1969). *The process of education*. New York: Viking.
- Buford, J. T. (1977). Parent's perception of early childhood education. *Dissertation Abstracts International*, 37(3), 5688-A.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Gaston, M. (1976). *World survey of pre-school education*. New York: Educational Studies and Documents.
- Gestwicki, C. (1999). *Developmentally appropriate practice and development in early education* (2nd ed.). New York: Harper Collins.
- Hymes, D. H. (1999). *Language in culture and society: A reader in linguistics and anthropology*. New York: Harper & Row.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal of Education and Psychology Measurement*, 30(3), 607-610.
- Leeper, S. H., Bales, R. J., Skipper, D. S., & Witherspoon, R. L. (1984). *Good school for young children* (3rd ed.). New York: Macmillan.
- Logan, M., & Logan, V. G. (1974). *Educational for young children*. Toronto: McGraw-Hill.
- Mill, R., & Morrison, A. M. (1992). *The tourism system: An introductory text*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Montessori, M. (1964). *The montessori method*. Cambridge, MA: Robert Bentley.

- Piaget, J. (1950). *The psychology of intelligence*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Piaget, J. (1969). *The psychology of the child*. New York: Basic.
- Porcher, M. A. (1982). A descriptive study of science behavior in selected kindergarten classes. *Dissertation Abstracts International*, 24(7), 3006-A-3007-A.
- Sender, J. M. (1990). Kindergarten curriculum: A comparative study of the perceptions of the elementary school principal, the first grade teacher and the kindergarten teacher in eight Northeastern countries in Oklahoma. *Dissertation Abstracts International*, 52(2), 422-A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- ตำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
- ตำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย
- ตำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.957

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

31 ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1.เค้าโครงงานวิจัย
2. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วย นางสาวสุกสุตา สังข์ทอง นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 58920922 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวี เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดีจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.958

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

3 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียน

ด้วย นางสาวศุภสุดา สังข์ทอง นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 58920922 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวิ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.959

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

5 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียน

ด้วย นางสาวศุภสุดา สังข์ทอง นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 58920922 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวิ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

คำชี้แจง

ผู้ที่ตอบแบบสอบถามเป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ใน 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม
2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก
3. ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
4. ด้านการบูรณาการการเรียนรู้
5. ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและครอบครัวของเด็ก

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษา

ปฐมวัย

2. ในการตอบแบบสอบถามทั้ง 3 ตอน ขอความกรุณาตอบตามความเป็นจริงและตอบ
ให้ครบทุกข้อ จึงจะทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์ และมีคุณค่าต่อการนำไปใช้ในการจัด
การศึกษาปฐมวัย

3. คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะรักษาเป็นความลับและจะใช้สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้
เท่านั้น โดยจะเสนอผลการศึกษาในภาพรวมซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อหรือก่อให้เกิดความเสียหาย
แก่ท่านหรือการปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ราชการของท่านแต่อย่างใด

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นางสาวสุกสุตา สังข์ทอง

นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความตามความเป็นจริง

1. ประสบการณ์ในการสอน

- ต่ำกว่า 5 ปี
- 5-10 ปี
- มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป

2. สาขาวิชาที่จบการศึกษา

- วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
- สาขาวิชาอื่น ๆ โปรดระบุ

3. ขนาดโรงเรียน

- ขนาดเล็ก
- ขนาดกลาง
- ขนาดใหญ่
- ขนาดใหญ่พิเศษ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

คำชี้แจง ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม กรุณาอ่านข้อความจากแบบสอบถามและพิจารณาประเด็น
ปัญหาในการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับใด และโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน
ช่องแสดงความคิดเห็นทุกด้านและทุกข้อตามความเป็นจริง เพียงข้อละ 1 ระดับปัญหา
โดยให้พิจารณาตามเกณฑ์ คะแนน 5 ระดับ ตามความเป็นจริง ดังนี้
5 หมายถึง มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม						
1.	การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของเอกสารประกอบหลักสูตร					
2.	การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อกำหนดหน่วยประสบการณ์และกิจกรรม					
3.	การศึกษาเกี่ยวกับ โครงสร้างและจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์					
4.	การวิเคราะห์หลักการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัยตามตารางกิจกรรมประจำวัน					
5.	การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนระดับปฐมวัย					
6.	การจัดทำแผนการปฏิบัติงานและปฏิทินงานประจำปีของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียน					

ข้อที่	ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
7.	การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น					
8.	การจัดหาตำรา/ เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้บุคลากรในโรงเรียนได้มีศึกษาค้นคว้า					
ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก						
9.	การจัดห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก					
10.	ความเพียงพอของพื้นที่ภายในห้องเรียนที่ทำให้สามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างเหมาะสม					
11.	การจัดสถานที่เล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กระดับปฐมวัย					
12.	การจัดให้มีสถานที่เล่นในร่มสำหรับเด็กนอกห้องเรียน					
13.	สถานที่ตั้งของห้องเรียนอยู่ในที่ที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก					
14.	การดูแลรักษาและปรับปรุงอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยและปลอดภัย					
15.	การจัดห้องเรียนมีความปลอดภัย เพื่อสะดวกต่อการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียน					
16.	การจัดอุปกรณ์ที่มีประโยชน์ทางการศึกษาแก่เด็กตรงตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับพัฒนาการเรียนรู้และความต้องการของเด็ก					
17.	สถานที่ตั้งตัวอาคารเรียนระดับปฐมวัย มีความมั่นคง ปลอดภัย สิ่งแวดล้อม หรือความสะดวก เป็นต้น					
18.	สถานที่ตั้งอยู่ในที่ที่ห่างไกลจากแหล่งมลภาวะ					
ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก						
19.	การจัดตารางกิจกรรมประจำวันเหมาะสมกับเหตุการณ์และลักษณะของกลุ่มเด็ก					
20.	การจัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน ส่งเสริมให้เด็กมีการแสดงออกด้านต่าง ๆ					

ข้อที่	ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
21.	การจัดกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีความสมดุลกัน					
22.	การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมครอบคลุมกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้งและเกมการศึกษา					
23.	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีความประหยัดและเหมาะสมเพียงพอกับเด็ก					
24.	การจัดกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มมีความสมดุลกัน					
25.	การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กค้นคว้าหาคำตอบจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น สังเกต ทดลอง สืบถาม เป็นต้น					
26.	การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้ครบทั้ง 6 กิจกรรม					
27.	การจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความสนุกสนาน สนใจที่จะเรียนรู้					
28.	การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่					
ด้านการบูรณาการเรียนรู้						
29.	การศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับการจัดการบูรณาการ					
30.	ความรู้ความเข้าใจในการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ					
31.	การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามความสนใจของเด็ก โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ					
32.	จัดกิจกรรมโดยบูรณาการการเรียนรู้ที่หลากหลายทักษะ และหลากหลายประสบการณ์					

ข้อที่	ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
33.	จัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ท้องถิ่น					
34.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ตรง					
35.	การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ					
36.	การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กกล้าคิดกล้าทำ และกล้าแสดงออก					
ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก						
37.	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก					
38.	การสังเกตและการจดบันทึกพฤติกรรมเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง ของการประเมิน					
39.	การประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ตามสภาพจริง					
40.	การนำผลการประเมินพัฒนาการมาใช้ในการปรับปรุง และจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก					
41.	การใช้การประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมกับวัย และพัฒนาการของเด็ก					
42.	การรายงานผลการประเมินผลพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครอง ทราบอย่างสม่ำเสมอ					
43.	การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการประเมิน พัฒนาการเด็ก					
44.	การเชื่อมต่อเนื้อหาของการจัดการเรียนการสอนในระดับ ปฐมวัยสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1					

ข้อที่	ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
45.	การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง					
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก						
46.	การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้สอนกับผู้ปกครอง					
47.	ผู้ปกครองเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก					
48.	ความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก					
49.	การกระตุ้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการให้การศึกษา					
50.	การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการช่วยเหลือและการพัฒนาเด็ก					
51.	การติดต่อสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ					
52.	การแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง					
53.	การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและบ้าน					

ตอนที่ 3 ความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านและพิจารณาประเด็นที่ท่านคิดว่าเป็นความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยมากที่สุด แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () เลือกความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้ง 6 ด้าน โดยเลือกตอบแต่ละด้าน 3 ข้อ

1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

- () การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น
- () จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการ วัย และพัฒนาการของเด็ก
- () กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนระดับปฐมวัยให้ชัดเจน
- () มีการประเมินการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง
- () การให้ครูและชุมชนมีส่วนร่วมในการทำหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย
- () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

- () โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
- () ห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ล้างมือมีเพียงพอและเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย
- () จัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 20-25 คน ต่อครู 1 คน เพื่อที่จะได้ดูแลทั่วถึง
- () โรงเรียนควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เครื่องเล่นให้เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนเด็ก
- () มีเครื่องเล่นสนามที่ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย
- () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3. ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

- () จัดกิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5
- () ส่งเสริมกระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก
- () จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สอนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
- () จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเอง
- () จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อเตรียมความพร้อมและส่งเสริมความสามารถเป็นรายบุคคล
- () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ด้านการบูรณาการการเรียนรู้

- () จัดกิจกรรม โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- () ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายในการจัดกิจกรรม
- () จัดกิจกรรม โดยเชื่อมโยงวิชาการต่างๆมาบูรณาการกัน
- () จัดกิจกรรมบูรณาการให้สอดคล้องกับเด็กและท้องถิ่นที่เด็กอาศัยอยู่
- () จัดกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กได้ปฏิบัติและสนใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง
- () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

- () มีการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
- () ผู้สอนควรประเมินพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน
- () ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย
- () มีการร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองในการประเมินพัฒนาการของเด็ก
- () จัดให้ผู้สอนได้รับการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน และบันทึกพัฒนาการเด็กปฐมวัย
- () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน

- () โรงเรียนแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง
- () ผู้สอนและผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ
- () ผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็ก
- () ผู้สอนควรปรึกษาพูดคุยกับผู้ปกครองอยู่เสมอ
- () มีการสำรวจความต้องการของผู้ปกครองเพื่อนำมาปฏิบัติให้เหมาะสม และสอดคล้องกัน
- () มีการเยี่ยมบ้านของเด็ก
- () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

- ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of objective congruence) ของแบบสอบถาม

ตารางที่ 23 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>)
1.	.76	28.	.62
2.	.85	29.	.71
3.	.80	30.	.56
4.	.84	31.	.60
5.	.80	32.	.75
6.	.68	33.	.71
7.	.76	34.	.85
8.	.77	35.	.85
9.	.72	36.	.74
10.	.83	37.	.72
11.	.74	38.	.85
12.	.42	39.	.75
13.	.64	40.	.73
14.	.53	41.	.79
15.	.60	42.	.82
16.	.35	43.	.88
17.	.37	44.	.90
18.	.59	45.	.75
19.	.58	46.	.64
20.	.46	47.	.81
21.	.49	48.	.74
22.	.73	49.	.71
23.	.82	50.	.69
24.	.53	51.	.54
25.	.66	52.	.28
26.	.58	53.	.23
27.	.61		

หมายเหตุ: ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = .98

ตารางที่ 24 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of objective congruence) ของแบบสอบถามปัญหา
การจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ระยอง เขต 1

ข้อ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ข้อ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
1.	1.00	28.	.67
2.	1.00	29.	1.00
3.	1.00	30.	1.00
4.	1.00	31.	1.00
5.	1.00	32.	1.00
6.	1.00	33.	1.00
7.	1.00	34.	1.00
8.	1.00	35.	1.00
9.	1.00	36.	1.00
10.	1.00	37.	1.00
11.	1.00	38.	1.00
12.	1.00	39.	1.00
13.	1.00	40.	1.00
14.	1.00	41.	1.00
15.	1.00	42.	1.00
16.	1.00	43.	1.00
17.	.67	44.	1.00
18.	1.00	45.	1.00
19.	1.00	46.	1.00
20.	1.00	47.	1.00
21.	1.00	48.	1.00
22.	1.00	49.	1.00
23.	1.00	50.	1.00
24.	1.00	51.	1.00
25.	.67	52.	1.00
26.	1.00	53.	1.00
27.	1.00		

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวศุภสุดา สังข์ทอง
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2528
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 49/1 หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2558-ปัจจุบัน	ครู คศ.1 โรงเรียนวัดนาตาขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2550	การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาระดับมัธยมศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2560	การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี